

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 773

9. VELJAČE 2018. CIJENA 50 DINARA

**15. Hrckov
maskenbal**

5

Otvoreno pismo Slavena Bačića
Pásztoru i Miroviću

**Nastavak miješanja
vlasti u identitetski
spor**

6

Srpska strana MMO-a
u odnosima s Hrvatskom:
postignuto i propušteno

**Strogo kontrolirana
dobra volja**

12

Dr. sc. Robert Skenderović,
povjesničar

**Opstanak u izuzetno
nepovoljnim
okolnostima**

20

U susret stogodišnjici rođenja
Jakova Kopilovića

**Toranj Gradske kuće,
iz brazde viđen**

32

Nova knjiga u nakladi
NIU Hrvatska riječ: Zapisane
avanture za male i velike

**Bajko-priče za
»velike male«**

43

Davisov kup: Hrvatska –
Kanada 3:1

**Slavonska teniska
rapsodija**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

NOVA stranica

Dobre vijesti u medijima i nisu tako česte, ali je pitanje zahtijevaju li konzumenti medija i prate li najviše baš one loše vijesti. Polazim od dobre vijesti. Prošloga tjedna stigla je jedna od tih dobrih vijesti. Predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović** pozvala je predsjednika **Aleksandra Vučića** u službeni posjet Zagrebu »u dobroj vjeri kako obostrano postoji želja nadići prijepore« u odnosima dviju država. Poziv s Pantovčaka je prihvaćen, a Vučić je rekao da u Zagreb odlazi »u najboljoj vjeri« da Srbija i Hrvatska zajedno učine »nešto dobro za našu djecu i našu budućnost«. Vučić bi trebao posjetiti Zagreb 12. i 13. veljače, nakon što je njegov posjet planiran za studeni prošle godine odgođen.

Ovaj susret je izuzetno važan u aktualnoj situaciji, kada postoje veliki izazovi u bilateralnim odnosima, koji nisu riješeni ni nakon skoro 30 godina od raspada bivše državne tvorevine SFRJ. Grabar-Kitarović je kao najvažniju temu sastanka navela pitanje nestalih u Domovinskom ratu, a jedna od tema bit će i pitanje granične crte između Hrvatske i Srbije na Dunavu. Za pretpostaviti je da će tema razgovora biti i regionalna jurisdikcija, jer Hrvatska ima stav da Srbija treba izbrisati svoj zakon o regionalnoj jurisdikciji za suđenja za ratne zločine.

Vučić je naveo kako će se razgovarati i o rješavanju imovinskih prava i procesu povratka izbjeglih Srba. Za očekivati je da će pitanje bilateralne zaštite manjina biti naglašeno, dakle i ono o položaju hrvatske manjine u Srbiji, među ostalim, i o primjeni obveze iz bilateralnog Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, prema kojem hrvatska manjina treba dobiti zagantirano mjesto u Skupštini Srbije i parlamentu Vojvodine.

Naravno da se neće sve preko noći riješiti, ali važno je da susret ubrza korake koji bi donijeli obostrani profit rješavanjem prijepora, pa bi se u dogledno vrijeme u fokusu ovakvih susreta najzad našla pitanja o privrednoj suradnji i otvorile važne ekonomske teme, čijom bi se realizacijom ostvarivala dobit za obje države u kojima je prisutan trend iseljavanja građana, zbog nezaposlenosti ili zbog boljih radnih uvjeta i bolje plaće u inozemstvu.

A da bi stvar hodala u svezi rješavanja prijepora, neće moći bez praktičnih mjera i konkretnih radnji koje će se odnositi na nestale, suđenja za ratne zločine, izbjeglice, manjine i dogovore oko granice.

Neizostavno je ovdje i pitanje koliko predsjednici država mogu utjecati na poboljšanje odnosa. Vučić ima nespornu utjecaj na srbijansku Vladu, dok je Grabar-Kitarović sukreatorica hrvatske vanjske politike. Za provedbu praktičnih mjera i rješavanje operativnih problema sugovornici će biti predsjednici Vlada i izvršna vlast. Tako je dobra vijest da su premijer **Plenković** i predsjednik Hrvatskog sabora **Jandroković** uključeni u program posjeta. Naravno da se bez hrvatske Vlade pitanja neće moći rješavati, a za očekivati je i pragmatično funkcioniranje srbijanske Vlade, jer je pred Srbijom i posao rješavanja za Kosovo, o kojem se trebaju usuglasiti Srbi i kosovski Albanci.

Pročitao sam i vijest koja mi se ne čini dobra u svezi ovog susreta. Vučić je uoči posjeta Hrvatskoj predložio moratorij na šest mjeseci na rasprave o temama iz prošlosti. Susret slijedi, nova stranica u bilateralnim odnosima bit će otvorena. Nadam se da će uslijediti još mnogo stranica bez odgađanja, ako je to uopće moguće bez razgovora o prošlosti.

Z. S.

Isprika *Večernjih novosti* za govor mržnje

Dr. sc. **Slaven Bačić** uputio je početkom mjeseca žalbu *Savetu za štampu Srbije* u povodu komentara »Svaki pošten i častan čovek bi se stideo da ga neko oslovljava hrvatom...« koji se nalazi među 42 komentara u povodu teksta s naslovom »Bunjevci više nisu Hrvati« a koji je objavljen 30. siječnja u onlajn izdanju *Večernjih novosti* smatrajući da je time povrijeđena odredba IV. 1. Kodeksa novinara Srbije u vezi govora mržnje.

Сваки поштен и частан човек би се стидео да га неко ословљава хрватом. Свака част Буњевци и све честитке на великој победи!

Ocenite Preporučujem 299 Ne preporučujem 17

Odgovorite na komentar

Далмош са Динапе 30. јануар 2018. 11:33 #4943848

Nakon što je *Savet za štampu* izvijestio *Večernje novosti* onlajn izdanje, redakcija je uklonila sporan komentar i ponudila isprik u kojoj se kaže: »Poštovani, reagovali smo odmah na vaš dopis i uklonili sporni komentar. Isti čitalac je toga dana poslao više neprihvatljivih komentara na taj tekst i svi su izbrisani, osim ovog koji je promakao dežurnom administratoru. Pošto u Vašem dopisu nema kontakta gospodina Bačića, molimo Vas da mu prenesete naše izvinjenje za ovaj propust, koji je nije učinjen namerno. Ne odobravamo vređanje po bilo kom osnovu, ali nam u situacijama kada stiže ogroman broj komentara ponekad promakne i neki čiji sadržaj nije primeren pravilima, ali smo uvek spremni da grešku ispravimo. Spremnimo da izvinjenje gospodinu Bačiću uputimo na bilo koji način koji on smatra primerenim. Prethodni mejl je greškom poslat bez ikakvog sadržaja, pa ga zanemarite. S poštovanjem, redakcija Novosti online.«

Prema pravilima rada Saveta za štampu, ukoliko podnositelj žalbe ne prihvati isprik ili neku drugu mogućnost dogovora kojom bi obje strane bile zadovoljne o žalbi će odlučivati Komisija za žalbe Savjeta, najkasnije za 45 dana.

Povećana sredstva za sufinansiranje listova na jezicima nacionalnih manjina

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** uručio je u utorak, 6. veljače, godišnje ugovore o sufinansiranju predstavnicima novinsko-izdavačkih kuća koje izdaju listove na jezicima nacionalnih manjina. Pokrajinska vlada je za ovu godinu izdvojila 278 milijuna dinara, odnosno pet posto više nego u 2017.

»Informiranje na manjinskim jezicima je od početka jedan od najznačajnijih prioriteta ove Pokrajinske vlade, jer je ono od izuzetne važnosti za očuvanje samobitnosti nacionalnih manjina«, naglasio je tom prilikom predsjednik Mirović.

Preciziravši da je riječ o devet izdavačkih kuća s ukupno 22 lista na manjinskim jezicima, od čega je jedan dnevni, tri tjedna, pet mjesečnih i 13 dječjih odnosno omladinskih, on je istaknuo

da ti listovi promoviraju vrijednosti koje ne pripadaju samo nacionalnim manjinama, nego i svima koji u žive u AP Vojvodini. »Već u godinama koje dolaze mi ćemo učiniti sve da povećamo ovu vrstu podrške, s ciljem da se ona vrati na nivo iz 2014. godine«, najavio je predsjednik Mirović.

Naglasivši da je Pokrajinska vlada iskren prijatelj i partner novinsko-izdavačkim kućama koje izdaju listove na jezicima nacionalnih manjina, Mirović je pozvao njihove predstavnike na svakodnevnu komunikaciju, s ciljem da se zajedno rješavaju svi problemi s kojima se one suočavaju.

Ivan Ušumović i Igor Mirović

Ugovori o sufinansiranju u utorak su uručeni novinskim kućama *Magyar Szó*, *Hét Nap*, *Hlas l'udu*, *Libertatea*, *Ruske slovo*, *Hrvatska riječ*, Bunjevački informativni centar, Makedonski informativni centar i *Ridne slovo*.

H. R.

Nataša Kandić i FHP nominirani za Nobelovu nagradu za mir

Predsjednik Helsinškog komiteta u SAD kongresmen **Roger Wicker** i član Doma za vanjske poslove Kongresa SAD **Eliot Engel** nominirali su osnivačicu Fonda za humanitarno pravo (FHP) iz Beograda **Natašu Kandić** i FHP za Nobelovu nagradu za mir za 2018. godinu.

»Više od 25 godina FHP se bori za pravdu za žrtve ratnih zločina i protiv ekstremnog nacionalizma i etničkih tenzija na zapadnom Balkanu«, navodi se u tekstu nominacije, objavljene na sajtu Komisije za sigurnost i suradnju u Europi Helsinškog komiteta u SAD.

Dodaje se da je temeljito dokumentiranje ratnih zločina, koje je obavio FHP, postalo od esencijalnog značaja za postizanje pravde, kako za Međunarodni kazneni sud za ratne zločine u Hagu, tako i za nacionalne sudove za ratne zločine.

»Glavni počinitelji, uključujući političke i vojne lidere, prvi put od Drugog svjetskog rata odgovarali su pred međunarodnim pravosuđem. Preživjele žrtve i traumatizirane zajednice u kojima su živjele dobile su priliku za obnovu. Zemlje regije bile su ohrabrene da se pridržavaju vladavine zakona i da prihvate naslijeđe strašne prošlosti«, navodi se u obrazloženju.

U tom tekstu se navodi da je u Srbiji bilo previše onih koji su odbijali prihvatiti činjenice o počinjenim ratnim zločinima i demonizirali žrtve, dok je većina stanovništva šutjela, ali da je FHP, pod vodstvom Nataše Kandić, javno govorio o zločinima.

PRENOSIMO: Otvoreno pismo Slavena Bačića Pásztoru i Miroviću

Nastavak miješanja vlasti u identitetski spor

g. Istvánu Pásztoru, predsjedniku Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine

i

g. Igoru Miroviću, predsjedniku Pokrajinske vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine

Poštovani gospodine Pásztor,

Poštovani gospodine Mirović,

Kao predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji neugodno sam bio iznenađen javnom objavom da je 29. siječnja 2018. godine – dan prije početka sjednice međuvladinog Mješovitog odbora koji prati provedbu bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske – Pokrajinska vlada obećala podržati inicijativu Bunjevačkog nacionalnog saveta za »proглаšenje ništavnosti akta o nasilnoj asimilaciji Bunjevaca kojom se poništava naredba iz 1945. godine kojim se pripadnicima bunjevačke nacionalne manjine zabranjuje sloboda nacionalnog izjašnjavanja kao Bunjevaca«.

Ostavljajući po strani *pravnu apsurdnost* već više puta pokretane inicijative – jer se ne radi ni o kakvom formalnom aktu (naredbi) koji je donio Glavni narodnooslobodilački odbor Vojvodine već o običnome *dopisu* upućenom nižim narodnooslobodilačkim odborima koji ne može biti proglašavan ništavnim, a usto se po tome dopisu ne postupa već pola stoljeća (još se na popisu stanovništva 1971. skoro 15.000 osoba izjasnilo kao Bunjevci) – konstantno se pervertira *povijesni kontekst* nastanka ovoga dopisa.

Naime, on je rezultat želje *samih Bunjevaca* članova GNOOV-a na čelu sa svećenikom **Blaškom Rajićem** (iz reda Bunjevaca,

njegovi članovi bili su još **Lajčo Jaramazović, Ivan Vuković, Grgo Skenderović, Alojzije Mihaljević, Grgo Lulić i Grgo Prčić**) kao reakcija na politiku koju su provodile Horthyjeve vlasti, koja je Bunjevce odvajala od hrvatskog naroda još iz vremena Austro-Ugarske, a takvu politiku je vodio i veći dio dvora u Kraljevini Jugoslaviji.

Danas je nacionalno izjašnjavanje u Republici Srbiji potpuno slobodno te se dio Bunjevaca (oko 16.700) tako i izjasnio na posljednjem popisu stanovništva. Međutim, ne manji broj bačkih Bunjevaca istodobno se nacionalno osjeća i izjašnjava Hrvatima, što ilustrira i činjenica da su *polovica članova Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji upravo bunjevački Hrvati*, među kojima i sam doljepotpisani.

Predmetna politička inicijativa ima jasnu dnevno-političku svrhu, a njezino prihvaćanje ne samo da ne bi imalo *nikakve praktične posljedice za manjinska prava*, već bi moglo dovesti do novih tenzija i animoziteta između zajednice Bunjevaca koji se ne osjećaju Hrvatima te hrvatske zajednice u Republici Srbiji. Time bi se ne samo nepotrebno *dodatno opteretili srpsko-hrvatski odnosi uopće, osobito u svjetlu skoroga posjeta predsjednika Vučića Republici Hrvatskoj*, već bi to značilo i *nastavak miješanja vlasti u identitetski spor*, u kojem međunarodne institucije od srpskih vlasti zahtijevaju zadržavanje stroge neutralnosti. Dapače, usvajanje ove inicijative moglo bi rezultirati da se pred pokrajinskom skupštinom i vladom pojave neusporedivo ozbiljnije inicijative za doista kontroverzne poslijeratne odluke.

Subotica, 7. veljače 2018.

Slaven Bačić,

predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Prezentacija Elaborata za osnutak obrazovno-odgojnog centra u Subotici

Nacrt Elaborata za osnutak obrazovno-odgojnog centra u Subotici službeno je predan kao dokument na 7. sjednici Međuvladinog mješovitog odbora održanoj 30. i 31. siječnja u Beogradu i Monoštoru i kao takav ušao u preporuke ovog odbora za njegov osnutak.

U cilju upoznavanja javnosti sa sadržajem ovog dokumenta, u utorak, 13. veljače, u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici, Preradovićeve 13, s početkom u 18 sati, bit će održana javna prezentacija spomenutog Elaborata.

Nacrt Elaborata zapravo je nastavak *Strategije obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji*, a među ostalim sadrži izazove s kojima se treba suočiti u području obrazovanja te prijedlog rješenja koji se sastoji u osnutku obrazovno-odgojnog centra.

Također, u ovom dokumentu, u okviru analize uvjeta za osnutak Centra, pojašnjeni su politički, ekonomski i sociološki konteksti, predstavljen je prijedlog plana njegovog osnutka i ustroja, potom istraživanje rađeno u povodu ispitivanja javnog mnijenja o osnutku ove ustanove, građevinski uvjeti, prostor, uređenje itd.

Podsjetimo, Katolička Crkva i Subotička biskupija spremne su za ustroj i rad obrazovnog-odgojnog centra ustupiti objekt u Ulici Matije Gupca broj 8-10 u Subotici.

I. P. S.

Srpska strana MMO-a u odnosima s Hrvatskom: POSTIGNUTO I PROPUŠTENO

Strogo kontrolirana dobra volja

Kada samo s jedne strane (u ovom slučaju hrvatske zajednice u Srbiji) skoro desetljeće i pol svako malo podsjećaju da se pojedini dijelovi Sporazuma ne provode u djelo, kao što je to slučaj s pravom na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima, onda se svakako postavlja pitanje što je tomu uzrok, odnosno kako domicilna država gleda na svoje građane koji se izjašnjavaju kao Hrvati: ignorantski ili kao na nužno zlo?

»Sve sretne manjine nalik su jedna na drugu, a sve nezadovoljne imaju svoju priču.«

Prvio dio ove misli poznatog autora s konca XIX. stoljeća i nepoznatog od prije nekoliko večeri možda je na najljepši način opisao **Juraj Bahnik** rečenicom, danom u intervjuu *Hrvatskoj riječi* 20. listopada prošle godine: »Ako domicilna sredina prijateljskim odnosom omogućiti manjini integraciju u društvo s vlastitim identitetom, tada dobiva dvostruko: dobiva ljude koji, zajedno s njima, u svakodnevnom životu, doprinose, grade i stvaraju bolje danas i sutra i kvalitetniju i bogatiju kulturnu baštinu.«

Juraj Bahnik ovu je tvrdnju iznio na temelju iskustva što ga kao predsjednik češke nacionalne manjine Grada Zagreba već odavno ima, a slično bi nam mogli reći (neki od njih i jesu) i svi ostali predstavnici sretnih manjina diljem Globusa. Što, međutim, kada manjine, u ovom slučaju nacionalne, nisu zadovoljne odnosom domicilne države; što ako upravo domicilna sredina posredno ili neposredno prijeći manjini integraciju u društvo uz istodobno čuvanje vlastitog identiteta i na taj način ne pridonosi stvaranju kvalitetnije i bogatije kulturne baštine?

Formiraj MMO radi odugovlačenja

U takvim slučajevima jedno od rješenja svakako je formiranje međuvladinih mješovitih odbora kao dijela bilateralnih sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina između dvije države. Iako su iskustva različita od slučaja do slučaja (što ćemo kasnije tek uzgred spomenuti), za ovu priču (a zacijelo i za naše čitatelje) svakako je najzanimljiviji rad Međuvladinog mješovitog odbora (u daljnjem tekstu MMO), koji se bavi provedbom Sporazuma o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i srpske u Hrvatskoj. Sam Sporazum, kao što je poznato, još su 15. studenoga 2004. potpisale Hrvatska i (ondašnja) Srbija i Crna Gora, a parlamenti dviju zemalja ratificirali su ga u prvoj polovici 2005. Tada su se dvije strane dogovorile da će »omogućiti obrazovanje na jeziku i pismu manjina, podupirati upošljavanje stručnjaka iz redova manjinskih zajednica, poticati osnivanje kulturnih i prosvjetnih centara, štititi manjinska kulturna dobra, podupirati emitiranje radijskog i televizijskog programa, te tiskanih medija na jeziku manjina, zatim osigurati zastupljenost u

predstavničkim tijelima na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, te poticati sudjelovanje pripadnika manjina na istraživačkim projektima« (*Hrvatska riječ*, broj 120, 27. svibnja 2005.).

Od tada je, eto, proteklo više od 13 godina (u međuvremenu se i državna zajednica Srbije i Crne Gore raspala), održano je ukupno sedam sjednica MMO-a; iz perspektive hrvatske zajednice u Srbiji neka od pitanja su riješena (obrazovanje i mediji), neka teškom mukom (pitanje udžbenika djelimično), neka i dalje stoje otvorena (zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima), a neka od prava su čak i ukinuta (gašenje Radio Subotice, a samim tim i trosatnog programa na hrvatskom). Činjenica da je između šeste i sedme sjednice MMO-a prošlo tri godine sama po sebi ne bi bila problematična da su odnosi dviju zemalja uzorni i stabilni, te da su naprijed rečena pitanja davno stavljena *ad acta*. Međutim, kada samo s jedne strane (u ovom slučaju hrvatske zajednice u Srbiji) skoro desetljeće i pol svako malo podsjećaju da se pojedini dijelovi Sporazuma ne provode u djelo, kao što je to slučaj s pravom na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima, onda se svakako postavlja pitanje što je tomu uzrok, odnosno kako domicilna država gleda na svoje građane koji se izjašnjavaju kao Hrvati: ignorantski (u većini slučajeva) ili (rjeđe) kao na nužno zlo? Tu treba biti pošten i reći kako je predsjednik (i bivši premijer) **Aleksandar Vučić** u nekoliko navrata napravio »iskorak«, od (verbalnih) potpora *Hrvatskoj riječi* (nakon »Subotičke deklaracije« s Kolindom Grabar-Kitarović) do promptne uplate sredstava za kupnju rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu u listopadu prošle godine. Treba, međutim, biti pošten i reći kako to nije posao premijera ili predsjednika nego institucija, pod uvjetom da one djeluju u uređenoj državi. A da je ova država daleko od uređene najbolji primjer opet je aktualni predsjednik Srbije koji je nakon ubojstva **Olivera Ivanovića** prilikom razgovora s građanima u Lapljem Selu ne samo svojim podređenima na licu mjesta izdavao zapovijedi da hitno riješe konkretne probleme nego i zatajio informaciju o tome koliko Srbija svakodnevno izdvaja sredstava za Srbe na Kosovu. Takva vrsta (sa)znanja sigurno nisu stvar samo jednog čovjeka ili manje grupe ljudi nego svih državljana ove zemlje, s obzirom na to da je riječ o sredstvima koja u proračun idu iz njihovih džepova.

 Politička volja najskuplji adut: Ivan Bošnjak i Nemanja Stevanović

Braća po maćehi

Ignorantski, odnosno nužno zlo možda su i najpreciznije odrednice za odnos Srbije prema svojim građanima hrvatske nacionalnosti. I bez navođenja citata predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) **Tomislava Žigmanova**, koji je u javnost najčešće izlazio s tim ocjenama, primjera je toliko da su više nego lako dokazivi. Zanimljivo je, recimo, medijsko praćenje sjednica MMO-a. Naime, do posljednje sjednice (30. i 31. siječnja ove godine) – kada je RTS o njoj izvijestio s lidom »unapređenje prava manjina na svim nivoima u Srbiji i Hrvatskoj«, a zatim »hijerarhijski« i drugi javni servis i ostali mediji »pod utjecajem vlasti« – o tome što se razgovaralo na MMO-u moglo se uglavnom pročitati u *Hrvatskoj riječi* i na službenim stranicama Ministarstva vanjskih poslova Srbije. O istodobnom afirmativnom izvještavanju o bunjevačkoj zajednici, neizvještavanju ili namjernom prešućivanju hrvatske zajednice (*Veliko prelo* ili *Dužijanica*, recimo), te o gotovo svakodnevnom etiketiranjima »ustaša« s one i ove strane Dunava u brojim tiskanim i elektroničkim medijima u Srbiji (u čemu *Informer* i *Srpski telegraf* gotovo da nemaju konkurenciju) posve je izlišno govoriti. Naravno da takav javni govor, uz prešutno odobravanje vlasti (ovog, ali i svih ranijih saziva u manjoj ili većoj mjeri), ne stvara ozračje u kom »domicilna sredina prijateljskim odnosom omogućuje manjini integraciju u društvo s vlastitim identitetom« nego klimu u kojoj se pripadnici iste te manjine u vlastitim domovima pokatkad osjećaju kao podstanari, čiji status nerijetko visi o koncu u ovisnosti od odnosa dvoje gazda. Pri tomu se uloga matičnih država (i s hrvatske, a vrlo vjerojatno i sa srpske) doživljava zaštitnički, gotovo majčinski, dok je domicilnoj prepuštena uloga mrzovoljne maćeha.

A da tomu ne mora biti tako pokazuje i naprijed nagoviještena praksa. Ne mora se čak ići niti do Ålandskog otočja i uzdisati za položajem švedske manjine u Finskoj; ne mora se pozivati niti

na praksu danske manjine u Njemačkoj ili njemačke u Danskoj, dovoljno je samo pogledati kako izgledaju odnosi MMO-a i Srbije i Hrvatske s drugim svojim susjedima. Primjera radi, 2016. je, nakon pet godina pauze, u Subotici također održana sjednica MMO-a Srbije i Mađarske, a obostrane ocjene nakon tog susreta da su odnosi dvije zemlje dostigli »povijesni maksimum« same za sebe dovoljno govore. Isto se može reći i o radu MMO-a Hrvatske i Mađarske, koji je nakon skoro četiri godine stanke, održan 23. veljače 2017. Zajednička ocjena da »hrvatska manjina u Mađarskoj i mađarska manjina u Hrvatskoj uživaju visoku razinu manjinskih prava te se i u europskim okvirima teško može pronaći bolji primjer zaštite nacionalnih manjina« također sve govori. Uz sitnije iznimke, slične ocjene mogu se pročitati i nakon susreta predstavnika MMO-a Srbije i Rumunjske, Hrvatske i Crne Gore...

Vratimo li se na koncu otvorenim pitanjima u radu MMO-a Srbije i Hrvatske (a kojih ne manjka niti u ukupnim odnosima dvije zemlje, od pitanja granica, preko nestalih, do povratka izbjeglih i imovine) kao jedan od zaključaka svakako se nameće da je njihovo rješavanje prije svega stvar političke volje, pa tek onda svih drugih faktora. Jer, ako su, recimo za tiskanje udžbenika na hrvatskom i potrebna materijalna sredstva (kojih neznano koliko svakodnevno ima za Kosovo), za zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima, kako to veli predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, dovoljno je promijeniti izborni zakon. Uz pokazanu volju svih dosadašnjih garnitura domicilne države, dinamiku održavanja sjednica MMO-a, većinskog ozračja u društvu (u više istraživanja Hrvati su, poslije Albanaca, označeni kao »najnevoljenija« manjina), te stabilno labilnih odnosa Hrvatske i Srbije prije će biti završeno i Kazalište u Subotici i Beograd na vodi nego li što će predstavnik Hrvata u Skupštinu Srbije ući s garantiranim mandatom. Za ovo drugo, naime, nije potreban novac nego promjena svijesti u društvu. Na čelu s nositeljima vlasti.

Z. R.

Na temelju članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, br. 6/17), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu (*Službeni list APV*, br. 57/17), pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROJEKATA U OBLASTI PODIZANJA KVALITETE OBRAZOVNO-ODGOJNOG PROCESA SREDNJEG OBRAZOVANJA – TROŠKOVI ORGANIZIRANOG PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA SA SJEDIŠTEM U AP VOJVODINI NA SAJAM OBRAZOVANJA U NOVOM SADU, ZA 2018. GODINU

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice će, u skladu s Financijskim planom i finansijskim mogućnostima u proračunskoj 2018. godini, financirati i sufinancirati projekte u oblasti podizanja kvalitete obrazovno-odgojnog procesa srednjeg obrazovanja – troškovi organiziranog prijevoza učenika srednjih škola sa sjedištem u APV na Sajam obrazovanja u Novom Sadu, za 2018. godinu u iznosu od 3.000.000 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove srednjeg obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Navedena sredstva namijenjena su za podizanje kvalitete obrazovno-odgojnog procesa srednjeg obrazovanja - za troškove organiziranog prijevoza učenika srednjih škola sa sjedištem u APV na Sajam obrazovanja, koji će se održati od 8. do 10. ožujka 2018. godine u Novom Sadu.

Podnositelj prijave, uz prijavu na natječaj, treba priložiti:

- 1) presliku potvrde o poreznom identifikacijskom broju,
- 2) nevezanu ponudu - predračun o cijeni prijevoza učenika na Sajam obrazovanja u Novom Sadu s naznačenim brojem sudionika korisnika usluge.

ODLUČIVANJE O ZAHTEJVIMA I NAČIN APLICIRANJA

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik nadležan za poslove obrazovanja na prijedlog Povjerenstva za provođenje natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve.

Kriteriji za dodjelu sredstava u skladu s člankom 11. točka 2. alineja 1., 2. i 5. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini su:

veličina ciljne skupine,

stupanj uključenosti ciljne skupine kojoj je projekt namijenjen,

uključenost partnerskih institucija u realizaciju projekta.

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije.

Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno ovlaštenje za potpisivanje iste.

Prijava na natječaj se podnosi u pismenoj formi, na jedinstvenom obrascu koji se objavljuje na internet stranici Tajništva.

Jedna pravna osoba može podnijeti jednu prijavu.

Rezultati natječaja se objavljuju na internet stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je 16. veljače 2018. godine.

Prijave s potrebnom dokumentacijom se podnose na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu

i nacionalne manjine - nacionalne zajednice

»Natječaj za troškove organiziranog prijevoza učenika na Sajam obrazovanja«

Bulevar Mihajla Pupina 16

21000 Novi Sad

Povjerenstvo neće razmatrati:

Nepotpune prijave

nepravodobne prijave

nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem)

prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene

prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem finansijskih i narativnih izvještaja.

Obrazac upitnika se može preuzeti od 5. veljače 2018. godine na službenoj Web prezentaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Informacije u vezi natječaja mogu se dobiti na telefon: 021/ 487-41-83, 487-41-57.

POKRAJINSKI TAJNIK, Mihály Nyilas

Na temelju članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine (*Službeni list APV*, broj 4/17) i članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine (*Službeni list APV*, br. 14/17), a u svezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu (*Službeni list APV*, br. 57/2017), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE I INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE OBJEKATA USTANOVA OSNOVNOG, SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA, UČENIČKOG STANDARDI I PREDŠKOLSKIH USTANOVA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2018. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu (*Službeni list APV*, br. 57/2017) i to: za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u ukupnom iznosu od 150.366.000 dinara (na razini osnovnog obrazovanja i odgoja 95.000.000 dinara, na razini srednjeg obrazovanja i odgoja 33.800.000 dinara, za ustanove učeničkog standarda 11.871.000 dinara i za predškolske ustanove 9.695.000 dinara).

Sredstva su namijenjena za izvođenje radova rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i za investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, a za koje rješenje o odobravanju izvođenja radova izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole prema članku 145., stavak 1. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009-isp., 64/2010-odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013- odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014 i 145/2014)

Sredstva se ne dodjeljuju za financiranje i sufinanciranje izvođenja radova izgradnje, dogradnje i tekućeg održavanja objekata.

Sredstva se ne dodjeljuju za radove čije je financiranje u punom iznosu osigurano iz drugih izvora.

Dozvoljeno je podnošenje prijave za projekte za čiju realizaciju nije pokrenut postupak javne nabave.

Realizacija finansijskih obveza vršit će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji zahtjeva

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava jesu:

škole za osnovno obrazovanje i odgoj, škole za srednje obrazovanje i odgoj i ustanove učeničkog standarda na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave; jedinice lokalne samouprave (isključivo za potrebe predškolskih ustanova) na teritoriju AP Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine, kao i po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine jesu:

1. značaj realizacije projekta kada je riječ o sigurnosti učenika, nastavnika odnosno djece, odgojitelja i zaposlenih koji koriste objekte;

2. značaj realizacije projekta za osiguravanje kvalitetnih uvjeta za boravak i izvođenje odgojno-obrazovnog rada;

3. finansijska opravdanost projekta;

4. održivost projekta;

5. lokalni, odnosno regionalni značaj projekta;

6. aktivnosti koje su poduzete s ciljem realizacije projekta (prednost će imati projekti za koje je pribavljeno rješenje o odobrenju izvođenja radova koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole);
7. osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta (prednost će imati projekti za koje su osigurana sredstva za sufinansiranje iz drugih izvora).

OPĆE SMJERNICE NATJEČAJA

Ukoliko je tehnički moguće projekt realizirati u više neovisnih faza izvođenja radova, Korisnik treba podnijeti prijavu s jasno navedenim fazama za izvođenje radova i naznačenim finansijskim sredstvima za sve faze.

Priložen premjer i predračun radova treba da bude s precizno utvrđenom količinom radova i s tržišnim cijenama, jer će se sredstva Korisniku prenositi sukladno provedenom postupku javne nabave (a najviše do odobrenog iznosa). Viškove radova i nepredviđene radove Tajništvo neće moći financirati.

Nakon dodjele sredstva po Natječaju, a prije prijenosa sredstava, Korisnik će biti dužan:

potpisati ugovor o dodjeli proračunskih sredstava s Tajništvom, kojim će se regulirati uzajamna prava i obveze ugovornih strana;

provesti postupak javne nabave (za izbor ponuđača odgovoran je Korisnik i odgovorna osoba u njemu);

dostaviti presliku bankarske garancije izabranog izvođača radova za dobro izvršenje posla;

angažirati neovisnu osobu kao stručni nadzor nad izvođenjem predmetnih radova;

dostaviti rješenje o odobravanju izvođenja predmetnih radova izdano od strane tijela općinske/gradske uprave nadležne za izdavanje građevinske dozvole.

Korisnik koji je za određeni projekt konkurirao i na drugim mjestima, ima pravo podnošenja prijave i na predmetni natječaj ukoliko u momentu podnošenja prijave nije imao niti je mogao imati saznanje o tome jesu li mu odobrena sredstva po drugom natječaju za predmetni projekt.

NACIN PODNOŠENJA ZAHTEVA

Zahjev za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od 5. veljače 2018. godine na web-adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Zahjevi se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice s naznakom »Za natječaj – za financiranje i sufinansiranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu«, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (prizemlje zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, prilaže se:

1. preslika tehničke dokumentacije na temelju koje je tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole izdalo rješenje o odobrenju izvođenja radova, u slučaju da ustanova, čiji je osnivač AP Vojvodina, nije pribavila rješenje o odobrenju za izvođenje radova, ova ustanova podnosi presliku tehničke dokumentacije na temelju koje će nakon pribavljanja suglasnosti za izvođenje radova od strane Pokrajinske vlade, nadležno tijelo izdati rješenje o odobrenju izvođenja radova;

2. preslika rješenja o odobrenju za izvođenje radova koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole.

Ustanove čiji je osnivač AP Vojvodina koje nisu pribavile rješenje o odobrenju za izvođenje radova podnose akt nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je priložena tehnička dokumentacija kompletna i odgovarajuća, na temelju koje će se po dobivanju suglasnosti Pokrajinske vlade za izvođenje radova izdati rješenje o odobrenju za izvođenje radova;

3. premjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci, s numeriranim stranicama, obavezno sadržavati datum izrade);

4. ako su sredstva osigurana i iz drugih izvora (sufinanciranje), dokaz o osiguranim sredstvima (ugovor, rješenje i slično);

5. preslika potvrde o porednom identifikacijskom broju ustanove obrazovanja, odnosno za predškolske ustanove jedinice lokalne samouprave (osnivača ustanove).

Rok za podnošenje prijave na Natječaj jeste 2. ožujka 2018. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca zahjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Povjerenstvo neće razmatrati:

nepotpune prijave;

nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je označen kao posljednji dan natječaja);

nedopuštene prijave (prijave koje su podnijele neovlaštene osobe i subjekti koji nisu predviđeni natječajem);

prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene;

prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju finansijskim i narativnim izvještajima nisu opravdali sredstva dodijeljena iz pokrajinskog proračuna.

Rezultati Natječaja bit će objavljeni na internet prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe dodatne informacije u svezi s realizacijom Natječaja, mogu dobiti u Tajništvu na brojeve telefona: 021/487-46-14, 487-46-09 i 487-43-36.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

.....

Temeljem članka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava organizacijama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj 14/2015), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dotacije organizacijama etničkih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini

Natječaj se raspisuje za sufinansiranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranje manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja organizacija etničkih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2018. godini.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 30.000.000,00 dinara i to po nacionalnim zajednicama:

Mađarska nacionalna zajednica: 14.600.000,00 dinara; Hrvatska: 3.000.000,00 dinara; Slovačka: 3.000.000,00 dinara; Rumunjska: 2.220.000,00 dinara; Romska: 1.730.000,00 dinara; Rusinska: 1.110.000,00 dinara; Bunjevačka: 1.000.000,00 dinara; Makedonska: 630.000,00 dinara; Ukrajinska: 390.000,00 dinara; Njemačka: 280.000,00 dinara; Češka: 125.000,00 dinara; Crnogorska: 580.000,00 dinara i ostale nacionalne zajednice: 1.335.000,00 dinara.

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijave je: 5. ožujka 2018. godine.

Na natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije i udruge pripadnika etničkih zajednica sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju i njegovanju nacionalnog i kulturnog identiteta ili čija se djelatnost zasniva na očuvanju i unapređenju međunacionalne tolerancije.

Na Natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici.

Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja.

Neće se uzimati u razmatranje prijave od strane aplikanta kojima su dodijeljena sredstva po osnovi prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima ili nisu pravodobno zatražili od Tajništva produženje roka za realizaciju sredstava dobivenih po osnovi ranijih natječaja Tajništva.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice zadržava pravo od podnosioca prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izići na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke;

Protiv ovih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek;

Prijave i priložena dokumentacija se podnosiocima ne vraćaju.

III. NACIN APLICIRANJA

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija s uputama i pravilima može se preuzeti od 5. veljače 2018. godine u prostorijama Tajništva ili na web-adresi: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Uz prijavu se obvezno podnosi:

1. Zvaničan dokaz o registraciji organizacije;

2. Potvrda o porednom identifikacijskom broju;

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Podnositelj prijave kojemu budu dodijeljena sredstva po Natječaju, a ne posjeduje račun kod Uprave za trezor, imat će obvezu da u određenom roku isti otvori. Procedura podrazumijeva obračanje nadležnom tijelu, sa zahtjevom za otvaranje spomenutog računa.

Prijave se podnose:

1.) osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu;
2.) poštom na adresu:
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
21000 Novi Sad
Bulevar Mihaila Pupina 16.
ZA NATJEČAJ
Rezultati natječaja se objavljuju na zvaničnoj web-stranici Tajništva.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas, v.r.

.....

Temeljem članka 22. stavak 4. a sukladno članku 24. stavak 2. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godinu (*Službeni list AP Vojvodine*, br. 57/2017), i članka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava organizacijama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj 14/2015) Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za sufinansiranje projekata očuvanja i njegovanja međunacionalne tolerancije u Vojvodini u 2018. godini

Natječaj se raspisuje za sufinansiranje programa, projekata i aktivnosti koje za cilj imaju očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije u Vojvodini u 2018. godini, u okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«.

Natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 13.300.000,00 dinara.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Sredstva se dodjeljuju za sufinansiranje programa, projekata i aktivnosti organizacija, udruga, asocijacija i drugih subjekata, koje imaju za cilj afirmiranje vrijednosti multikulturalnog društva i očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije u Vojvodini u 2018. godini, namijenjenih naročito za:

unapređenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internet prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti;
naklada knjiga, brošura, časopisa ili drugih publikacija neprofitnog karaktera;
organiziranje seminara, konferencija i drugih oblika znanstvenih i edukativnih skupova;
nabavu opreme, opremanje i adaptaciju prostora i investicijska ulaganja;
organiziranje kulturnih, obrazovnih, sportskih i drugih manifestacija.

II. UVJETI NATJEČAJA

Na natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije, udruge, asocijacije i drugi subjekti sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju međunacionalne tolerancije, odnosno organizacije, udruge i asocijacije čiji su programi, projekti ili aktivnosti usmjereni na očuvanje i njegovanje međunacionalne tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Na Natječaj se mogu prijaviti isključivo neprofitne organizacije (udruge, asocijacije, fondacije i zaklade i druge neprofitne organizacije);

Prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava procjenjivat će se opseg i značaj podnesenog prijedloga projekta, način realiziranja i konkretni efekti koje će projekt ostvariti; Prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava prednost će imati oni projekti koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunacionalne tolerancije kod mladih.

III. POSEBNI UVJETI

Javne nabave

Ukoliko korisnik sredstava iz ovog Natječaja potpada pod regulaciju Zakona o javnim nabavama, odnosno ukoliko će se sredstva ostvarena po ovom natječaju koristiti za nabavu radova, dobara ili usluga, a udio javnih sredstava čini više od 50% vrijednosti nabave, korisnik sredstava će se smatrati naručiteljem i u obvezi je primijeniti Zakon o javnim nabavama.

IV. NAČIN APLICIRANJA

Prijave se podnose u jednom primjerku, isključivo na natječajnim obrascima Tajništva;

Natječajna dokumentacija se može preuzeti od 5. veljače 2018. godine u prostorijama Tajništva ili na web-stranici: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Podnositelj može podnijeti samo jednu prijavu na Natječaj;

Uz prijavu se obavezno podnose preslike sljedećih dokumenata:

3. Zvaničan dokaz o registraciji organizacije (rješenje AGR-a);

4. Potvrde o poreznom identifikacijskom broju (PIB);

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Pokrajinske vlade) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
21000 Novi Sad
Bulevar Mihaila Pupina 16

S naznakom: ZA NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE PROJEKATA
OČUVANJA I NJGOVANJA MEĐUNACIONALNE
TOLERANCIE U VOJVODINI

Natječaj je otvoren do 5. ožujka 2018. godine.

V. OCJENJIVANJE PROJEKATA I ODLUČIVANJE O DODJELI SREDSTAVA

Podnesene prijave razmatra povjerenstvo koje imenuje pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice;

Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, prijave ispisane nečitljivo ili grafičnom olovkom, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja;

Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje prijave podnosioca kojima su dodijeljena sredstva po osnovi prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima;

Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje prijave izravnih proračunskih korisnika;

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izići na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

Rješenje o raspodjeli sredstava donosi pokrajinski tajnik, na temelju prijedloga natječajnog povjerenstva;

Tajništvo nije obavezno obrazložiti svoje odluke;

Rješenje pokrajinskog tajnika je konačno i protiv rješenja se ne može uložiti pravni lijek;

Prijave i priložena dokumentacija se podnosiocima ne vraćaju;

S podnosiocima prijave kojima su odobrena sredstva, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice će sklopiti ugovor o sufinansiranju aktivnosti na temelju kojeg će sredstva biti isplaćena.

Podnositelj prijave kojemu budu dodijeljena sredstva po Natječaju, a ne posjeduje račun kod Uprave za trezor, imat će obvezu da u određenom roku isti otvori. Procedura podrazumijeva obračanje nadležnom tijelu, sa zahtjevom za otvaranje spomenutog računa.

Rezultati natječaja se objavljuju na zvaničnoj web-stranici Tajništva po okončanju Natječaja.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas, v.r.

.....

Temeljem članka 6. stavak 1. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj 14/2015), u svezi Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2018. godine (*Službeni list APV*, broj 57/17) Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica za 2018. godinu

Sredstva u iznosu od 9.500.000,00 dinara se dodjeljuju radi unapređivanja ostvarivanja prava na službenu uporabu jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajed-

nica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Pravo sudjelovati na natječaju imaju:

tijela jedinica lokalne samouprave s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine, u kojima je statutom grada, odnosno općine utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica na cijelom teritoriju jedinice lokalne samouprave ili u naseljenim mjestima na njihovom teritoriju; mjesne zajednice na teritoriju gradova i općina iz prethodnog reda;

druga tijela, organizacije, službe i ustanove, korisnici proračunskih sredstava, koji imaju sjedište na teritoriju lokalne samouprave ili koji obavljaju djelatnost na teritoriju lokalne samouprave, iz reda jedan.

Sredstva se dodjeljuju za financiranje, odnosno udio u financiranju:

troškova izrade i postavljanja ploča s nazivom tijela i organizacija, nazivom naseljenih mjesta i drugih geografskih naziva na putnim pravcima, nazivom ulica i trgova, kao i drugih obavijesti i upozorenja za javnost ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica koji su u službenoj uporabi u općini, gradu ili naseljenom mjestu tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca, službenih glasila i drugih javnih publikacija.

Visina sredstava za dodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih kriterija:

broj jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine, grada ili naseljenog mjesta; procentualni udio pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom broju stanovništva prema zvaničnim podacima Republičkog zavoda za statistiku, na temelju posljednjeg popisa stanovništva; ukupni materijalni troškovi potrebni za realiziranje aktivnosti;

postojanje drugih izvora financiranja aktivnosti; kontinuitet u financiranju aktivnosti od strane Tajništva, odnosno traže li se sredstva prvi put.

Rok za podnošenje prijava na natječaj je do 5. ožujka 2018. godine.

Prijave na natječaj se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internet-skoj adresi: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine – nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u tijelima Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Pokrajinske vlade) ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Prijave na natječaj se dostavljaju u dva primjerka s dvije izjave ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe podnosioca prijave, ukoliko se podnosi prijava na natječaj po jednoj osnovi, ukoliko se istodobno podnosi prijava na natječaj po drugoj osnovi, prijave se dostavljaju ukupno u četiri primjerka, s četiri ovjerene izjave.

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, kod kojih nedostatak nije otklonjen po ukazivanju, kao ni prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnijete od strane neovlaštenih osoba.

Korisnik je dužan koristiti sredstva isključivo za namjene za koje su ona dodijeljena, a neutrošena sredstva vratiti proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine. Korisnik je u obvezi na odgovarajući način istaknuti da je u financiranju sudjelovalo i Tajništvo. Korisnik je dužan najkasnije do isteka kalendarske godine podnijeti Tajništvu izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava s odgovarajućom dokumentacijom. U slučaju sumnje da dodijeljena sredstva u pojedinim slučajevima nisu namjenski korištena, Tajništvo će pokrenuti postupak pred pokrajinskim tijelom uprave nadležnim za proračunsku inspekciju, radi kontrole zakonitog i namjenskog korištenja sredstava. Ukoliko se utvrdi da se dodijeljena sredstva u pojedinim slučajevima nisu namjenski koristila, prijave tih korisnika sredstava neće se ubuduće uzimati u razmatranje prilikom njihovog sudjelovanja na natječaju.

Postupak natječaja provodi povjerenstvo za razmatranje prijava koje obrazuje pokrajinski tajnik. Povjerenstvo nakon razmatranja prikupljenih prijava sačinjava obrazloženi prijedlog za dodjelu sredstava po natječaju i dostavlja ga pokrajinskom tajniku.

O dodjeli sredstava korisnika po provedenom postupku odlučuje pokrajinski tajnik rješenjem, koje je konačno. Rješenje o dodjeli sredstava će se objaviti na internetskoj stranici Tajništva.

POKRAJINSKI TAJNIK, Mihály Nyilas v.r.

.....
 Temeljem članka 3. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava organizacijama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV* broj: 14/2015), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za sufinansiranje projekata usmjerenih na realiziranje afirmativnih mjera i procesa za integraciju Roma za nastavak »Dekade inkluzije Roma« u 2018. godini

Natječaj se raspisuje za sufinansiranje projekata usmjerenih na realiziranje afirmativnih mjera i procesa za integraciju Roma za nastavak »Dekade inkluzije Roma« u 2018. godini.

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Natječaj se raspisuje na ukupni iznos od 1.900.000,00 dinara.

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijava 5. ožujka 2018. godine.

Na natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije i udruge romske nacionalne zajednice sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju i njegovanju nacionalnog i kulturnog identiteta ili organizacije čija je djelatnost usmjerena na realiziranje afirmativnih mjera i procesa za integraciju Roma za nastavak »Dekade inkluzije Roma« u 2018. godini.

Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne ili nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja.

Neće se uzimati u razmatranje prijave od strane aplikanta kojima su dodijeljena sredstva po osnovi prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima ili nisu pravodobno, a do isteka roka za prijavu po ovom natječaju, zatražili od Tajništva produljenje roka za realiziranje sredstava dobivenih po osnovi ranijih natječaja Tajništva.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice zadržava pravo od podnosioca prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i informaciju ili izići na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke;

Protiv ovih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek;

Prijave i priložena dokumentacija se podnosiocima ne vraćaju.

III. PRIMJENA ZAKONA O JAVNIM NABAVAMA

Ukoliko korisnik sredstava iz ovog Natječaja potpada pod reguliranje članka 2. stavak 1. točka 2) Zakona o javnim nabavama (*Službeni glasnik R. Srbije*, broj 124/2012, 14/2015, 68/2015), odnosno ukoliko će se sredstva ostvarena po ovom natječaju koristiti za nabavu radova, dobara ili usluga, a udio tih sredstava čini više od 50% vrijednosti nabave, korisnik sredstava će se smatrati naručiteljem i u obvezi je primijeniti Zakon o javnim nabavama.

IV. NAČIN APLICIRANJA

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija s uputama i pravilima može se preuzeti od 05. veljače 2018. godine u prostorijama Tajništva ili na web-adresi www.puma.vojvodina.gov.rs.

Uz prijavu se obvezno podnosi:

1. Zvaničan dokaz o registraciji organizacije;

2. Potvrda o poreznom identifikacijskom broju;

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Natječaju, a ne posjeduje račun kod Uprave za trezor, imat će obvezu da u određenom roku isti otvori. Procedura podrazumijeva obraćanje nadležnom tijelu, sa zahtjevom za otvaranje spomenutog računa;

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu, ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,

upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice

21000 Novi Sad

Bulevar Mihajla Pupina 16

ZA NATJEČAJ »DEKADA ROMA 2018.«

Rezultati natječaja se objavljuju na službenoj web-stranici Tajništva.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas, v.r.

Dr. sc. Robert Skenderović, povjesničar

Opstanak u izuzetno nepovoljnim okolnostima

Intervju vodio: Davor Bašić Palković

*Sudbina podunavskih Hrvata je znanstveno vrlo zanimljiva, kao slučaj oblikovanja nacionalnog identiteta u izuzetno nepovoljnim okolnostima * Za veliku većinu podunavskih Hrvata ne postoji problem između hrvatskog nacionalnog i regionalnih i subetničkih identiteta, ali je razumljivo da su mnogi i zbunjeni tako složenom poviješću svoje zajednice * Ivan Antunović i njegovi nasljednici afirmirali su bunjevački identitet kao svojevrsnu »nagodbu« s Mađarima*

Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije naslov je nedavno objavljene knjige povjesničara **Roberta Skenderovića** iz Zagreba. Knjiga je objavljena u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest u Slavonskom Brodu, gdje Skenderović radi kao viši znanstveni suradnik. Naš sugovornik važi za dobrog poznavatelja povijesti podunavskih Hrvata, kojima je posvetio dobar dio svojih stručnih radova – od samog diplomskog do onih u kasnijoj karijeri. Sada je ta svoja znanstvena interesiranja »okrunio« knjigom od 366 stranica.

Na početku intervjuja za naš tjednik, a čemu je povod spomenuta knjiga, Skenderović kaže kako je ona pokušaj sustavnog prikaza povijesti podunavskih Hrvata, tj. Hrvata koji žive između Dunava i Tise, uključujući i širi prostor Budimpešte s okolicom, kao i Segedina u Čongradskoj županiji.

»Odlučio sam se za vremenski raspon od doseljavanja početkom ranog novog vijeka pa sve do raspada Austro-Ugarske Monarhije jer je to razdoblje u kojem su Hrvati u Podunavlju oblikovali prvo svoj predmoderni etno-kulturni, a zatim u 19. stoljeću i moderni nacionalni identitet. Knjiga završava s 1918. godinom zato jer nakon te godine podunavski Hrvati ulaze

u jedno sasvim novo povijesno razdoblje», kaže Skenderović ukratko o knjizi.

HR **Koliko dugo ste radili na ovoj knjizi? Koji su Vam bili motivi da se bavite baš ovom temom?**

Knjigu sam pisao posljednjih pet godina, ali bavim se poviješću podunavskih Hrvata već doista dugo. Nedavno se, naime, navršilo drugo desetljeće od obrane mog diplomskog rada na Filozofskom fakultetu u Zagrebu koji je bio posvećen kalačkom kanoniku i naslovnom biskupu **Ivanu Antunoviću**. Moji su motivi bavljenja podunavskim Hrvatima dijelom porodični, jer potječem od Skenderovića koji su ovdje u Subotici prisutni više od 300 godina. Međutim, povijest podunavskih Hrvata doista je i vrlo veliki znanstveni izazov. Njihova je sudbina znanstveno vrlo zanimljiva. Mislim da bi se čak moglo dogoditi da se u bliskoj budućnosti počnu proučavati na mnogim sveučilištima u svijetu kao slučaj, engleski *case study*, oblikovanja nacionalnog identiteta u izuzetno nepovoljnim okolnostima.

HR **S obzirom na to da povijest podunavskih Hrvata važi za prilično neistraženu temu, koji su Vam bili najveći stručni izazovi u radu na ovoj knjizi?**

Izazova je bilo puno. Nadao sam se da ću knjigu brzo napisati jer već godinama pišem o toj temi. Međutim, pokazalo se da je razdoblje od pet stoljeća koje obrađujem – od 15. do početka 20. stoljeća – metodološki vrlo zahtjevno. Za neka razdoblja potrebna su mnogo veća istraživanja. Primjerice, samo za razdoblje početka 20. stoljeća mogla bi se napisati jedna posebna monografija. Ipak, želio sam napisati baš ovakvu knjigu kako bih prikazao oblikovanje hrvatskog identiteta na prostoru između Dunava i Tise u širem vremenskom rasponu, što je nužno želeli se razumjeti neke temeljne odrednice toga oblikovanja. Mi povjesničari često se pozivamo na potrebu promatranja određenih društvenih pojava kao »proces dugog trajanja« što je definirao francuski povjesničar **Fernand Braudel**. Mislim da je ta povijesna perspektiva izuzetno bitna upravo za razumijevanje identitetskih pitanja koja se vežu uz Hrvate – Bunjevce i Šokce u Podunavlju.

HR **Popis korištene literature za potrebe ove knjige nije mali, služili ste se, pretpostavljam, gotovo svom građom vezanom za njezinu temu – od knjiga, znanstvenih radova, novina, časopisa, leksikona do internetskih stranica, publiciranih na više jezika – hrvatskom, srpskom, mađarskom, njemačkom. Što držite Vašim najznačajnijim prinosom ovoj tematici u odnosu na druge autore koji su ranije pisali o povijesti podunavskih Hrvata?**

U istraživanju povijesti podunavskih Hrvata nastojao sam naglasiti nekoliko mojih ključnih teza za koje smatram da su nužne za razumijevanje oblikovanja njihova identiteta. Prva teza je da su Hrvati imali burnu povijest pa je tijekom ranog novog vijeka u Dalmaciji, kolijevci hrvatskog kraljevstva, hrvatsko etničko ime gotovo u potpunosti nestalo. Tako su i Bunjevci u Bačku došli kao Dalmatinci. Druga je moja teza u ovoj knjizi da su i bunjevački i šokački identitet relativno mladi, odnosno da su oba zapravo ranonovovjekovne pojave. I jedan i drugi identitet nastali su na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće – bunjevački u dinarsko-svilajskom prostoru, a šokački na prostoru slavonske i bosanske Posavine. Oba su nastala na prostorima koji su bili hrvatski etnički prostori i tada i danas, za stanovništvo koje je pripadalo

hrvatskoj etno-kulturnoj zajednici i tada i danas. To je bitno jer se nakon takvog zaključka ne može tvrditi da su Bunjevci i Šokci neki prastari narodi romanskog, vlaškog, panonskog, normanskog ili dačkog podrijetla. Treće, u knjizi dokazujem da je namjera trpanja Bunjevaca među romanske Vlahe znanstveno kriva, odnosno da nema kvalitetnih dokaza i da se time radila umjetna razdjelnica između Bunjevaca i ostalih Hrvata u Dalmaciji. Inzistiranje na tako krivom zaključku me zapravo čudi jer bi etnolozi i jezikoslovci odavno mogli i trebali dokazati da on nije točan. Na kraju, puno sam prostora posvetio oblikovanju bunjevačkog identiteta u Bačkoj. Vjerujem da sam dokazao ono što sam i prije tvrdio u svojim radovima, a to je da su Ivan Antunović i njegovi nasljednici afirmirali bunjevački identitet kao svojevrsnu »nagodbu« s Mađarima.

HR **Povijest podunavskih Hrvata je, kako ste već naveli, zanimljiva kao primjer izgradnje nacionalnoga identiteta u izuzetno nepovoljnim prilikama. Pretpostavljam da pod nepovoljnim prilikama mislite na izloženost procesima mađarizacije i srbizacije. Koji su razlozi što su se podunavski Hrvati uspjeli održati Hrvatima unatoč spomenutim asimilacijskim politikama?**

Da se nadovežem na prethodni odgovor o »nagodbi« oko bunjevačkog identiteta. Naime, mađarske su vlasti sve činile da se onemogući suradnja bačkih Bunjevaca-Hrvata s Hrvatskom, odnosno Trojednom Kraljevinom. Razmišljali su o tome da ne dozvole ni okupljanje oko bunjevačkog identiteta, pa je tako prvotno zamišljena Bunjevačka kasina smjela nositi samo ime Pučka kasina. U takvim uvjetima naši su ljudi bili sretni da mogu biti barem Bunjevci. Na drugoj strani, mađarske su vlasti taj identitet dozvoljavale pod uvjetom da se Bunjevce prikaže kao neku malu etničku zajednicu nepoznatog podrijetla koja je apsolutno lojalna mađarskoj državi i za koju se očekuje da se prije ili kasnije potpuno mađarizira. Tako je i nastala podvojenost Hrvata i Bunjevaca koja na istim osnovama traje sve do danas, samo od 1918. godine u kontekstu srpske politike. Osim Bunjevaca, slični je pritisak bio i na podunavske Hrvate u drugim dijelovima ugarskog Podunavlja pa su do danas ostali snažni regionalni i subetnički identiteti – bunjevački, šokački, racki i dalmatinski. Za veliku većinu podunavskih Hrvata ne postoji problem između hrvatskog nacionalnog i navedenih regionalnih i subetničkih identiteta, ali je razumljivo da su mnogi i zbunjeni tako složenom poviješću svoje zajednice. Dakle, doista je veliko čudo da su podunavski Hrvati uspjeli opstati sve do danas jer su politički uvjeti bili krajnje nepovoljni posljednjih 150 godina. Ipak, smatram da je tajna našeg opstanka na ovim prostorima u velikoj kulturnoj i društvenoj aktivnosti koja stoljećima krase našu zajednicu, ali i u stalnom nastojanju generacija i generacija naših intelektualaca da održe veze s ostalim Hrvatima.

HR **U knjizi navodite kako je 18. stoljeće »svojevrsno zlatno doba podunavskih Hrvata«. Kažite nam više o tome...**

To je stoljeće u kojem su nositelji našeg kulturnog života prvenstveno franjevci provincije Bosne Srebrene do 1757. godine, a kasnije franjevci provincije sv. Ivana Kapistranskog te hrvatski članovi ugarske franjevačke provincije Presvetog Spasitelja. Oni su tijekom 18. i u prvoj polovici 19. stoljeća glavni nositelji naše kulture, znanosti i prosvjete. Njihova su središta bili samostani u Budimu, Baji, Somboru, Baču i Subotici. Za tu aktivnost imali

su veliku podršku naših vodećih ljudi – plemića, građana, trgovaca, a u nekoliko prilika i gradskog poglavarstva Subotice u kojem su naši ljudi igrali vodeću ulogu. To je razdoblje izdavanja brojnih knjiga i kalendara na hrvatskom jeziku. Ta su izdanja bila prisutna u svakoj našoj kući i stvarala su čvrstu etno-kulturnu povezanost. Osim toga, 18. je stoljeće razdoblje u kojem je naše dalmatinsko-bunjevačko plemstvo imalo vodeću ulogu u Bačkoj županiji, a građani Dalmatinci-Bunjevci u Subotici, Somboru, Baji, Segedinu i Budimu također su bili jako utjecajni. Dapače, u Subotici su praktično držali vlast i pribavili gradu status slobodnog kraljevskog grada. To je i razdoblje u kojem je naša zajednica i demografski znatno napredovala.

 Među ostalim, pišete i o »modernoj nacionalnoj integraciji«

podunavskih Bunjevaca i Šokaca, što se odnosi prije svega na političko organiziranje, politički identitet. Ukratko, koji su ljudi i događaji ključni u tom procesu?

U modernu nacionalnu integraciju uveo nas je naš preporoditelj Ivan Antunović. On je uspio stvoriti oko sebe široku mrežu pristaša koji su djelovali na kulturnom, društvenom, prosvjetnom i političkom polju. Antunović je uspostavio i čvrste veze s Hrvatskom, tj. s pojedincima i institucijama u Trojednom Kraljevstvu, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, pa čak i u Istri gdje je bio u kontaktu s biskupom **Jurjem Dobrilom**. Antunovićev rad naslijedili su **Lazo i Ago Mamuzić**, dvojica subotičkih prvaka koji su uspjeli ostvariti i prvi politički uspjeh Bunjevaca u modernom građanskom društvenom poretku. Međutim, Lazo je kasnije ipak u velikoj mjeri iznevjerio očekivanja Bunjevaca. Drugi pokušaj političkog okupljanja proveo je svećenik **Maća Mamuzić** koji je Bunjevce želio okupiti oko pučkaškog pokreta, svojevrstne katoličke političke platforme. No, Maća je imao mnogo manje uspjeha od Laze. Svjetonazorske podjele štetno su djelovale na manjinske interese Bunjevaca jer od početka 20. stoljeća oni se pojavljuju u svim političkim opcijama, međusobno nepovezani oko manjinskih ciljeva. Posljednji velikan prije Prvog svjetskog rata svakako je svećenik **Pajo Kujundžić**. On je bio pravi lider, a i otvoreno je isticao hrvatstvo Bunjevaca. Uz njega je stasala generacija mladih intelektualaca koji su također pokušali politički djelovati i isticali su svoje hrvatstvo bez obzira na moguće političke posljedice. To su bili članovi društva *Kola mladeži* – **Stipan Matijević, Josip Vojnić Hajduk, Staniša Neorčić, Babijan Malagurski, braća Beno i Vranje Sudarević, Stipan Vojnić Tunić i Mirko Ivković Ivandekić**. Iz toga kruga su poslije rata izašli nositelji društvenog i političkog života bačkih Hrvata, među kojima naročito Vranje Sudarević, Stipan Vojnić Tunić i Mirko Ivković Ivandekić.

 Različite interpretacije nacionalno-identitetskog pitanja Bunjevaca i Šokaca nisu novina, kao što vidimo ta prak-

sa datira još iz 19. stoljeća. To je pitanje aktualno i danas, doduše samo u slučaju bačkih Bunjevaca. Kao povjesničar, kako objasnjavate fenomen »bunjevačkog pitanja« i može li ono dobiti svoj stručni epilog? Jesu li bački Bunjevci tu izuzetak, postoje li ovakvi slučajevi i kod drugih subetničkih skupina u nekim drugim državama?

Doista, »bunjevačko pitanje« nije jedini takav slučaj. Možda je najbliži primjer odnosa Ukrajinaca i Rusina. Gledajući na fenomen »bunjevačkog pitanja« danas treba, naravno, naglasiti da nitko nikome ne smije nametati pravo da se nacionalno izjašnjava kako hoće. To je odgovor koji se tiče sadašnjosti. Što se tiče prošlosti, odnosno naslijeđa, kao znanstvenik smatram, i imam pravo tvrditi,

da su Bunjevci u Podunavlju od početka tradicionalno pripadali hrvatskom etno-kulturnom prostoru. Znanost može utvrditi brojne povijesne »točke identiteta« bunjevačkih Hrvata koje su ih povezivale s ostalim Hrvatima. Primjerice, jedna od tih točaka je latinično pismo koje su spomenuti podunavski franjevci promovirali kao naše pismo u 18. stoljeću. Bila je to svjesna odluka, simbolična u smislu orijentiranosti prema zapadnoj kulturi. Danas tiskanjem školskih udžbenika na ćirilici Bunjevci-nehrvati pokazuju da ne slijede tradiciju podunavskih Bunjevaca nego da stvaraju neki novi bunjevački identitet u kojem se namjerno brišu poveznice s Hrvatima i kreiraju poveznice sa Srbima. To se može utvrditi i na brojnim drugim primjerima »točaka identiteta« koje promoviraju. Pojava »bunjevačkog pitanja« u 19. stoljeću bila je vezana uz procese nacionalnih integracija Hrvata, Mađara i Srba. Sve tri nacije tada su dobivale svoj moderni nacionalni oblik. Glavna razlika između predmodernog i modernog ugarskog društva bila je vidljiva upravo u kontekstu odnosa prema etno-kulturnim manjinama. U 18. stoljeću je asimilacijski pritisak bio mnogo manji iako je i tada postojao. U 19. stoljeću asimilacija je postala državni projekt, a posljedice za manjine su bile katastrofalne. Nastojanje da se manjine asimiliraju možda se i može u određenoj mjeri shvatiti kao posljedica straha za opstanak vlastite nacije i države, pogotovo u razdoblju 19. i 20. stoljeća kada su se oblikovale granice nacionalnih država. Međutim, to su prošla vremena. Danas bi država Srbija trebala biti dovoljno zrela da shvati kako je zaštita Hrvata u Vojvodini njen državni interes. Nažalost, još smo uvijek daleko od toga. Zanimljiv je u tome smislu povijesni krug od Paje Kujundžića krajem 19. stoljeća do danas. Tada smo se borili za pravo na naš obrazovni sustav – škole i udžbenike, a i danas, 120 godina kasnije, još uvijek smo na istoj temi. Zato iskreno želim da se to konačno pomakne s mrtve točke, da bunjevački i šokački Hrvati konačno dožive iskreno prihvaćanje i uvažavanje u Srbiji.

Fotografija osnovne škole na Bajskom putu vjerojatno je nastala 50-ih godina prošlog stoljeća, pri čemu precizniji podatak nedostaje stoga što na staroj snimci nije upisan datum njezina nastanka. Iz ove nerijetke pojave fotografija bez datuma možemo izvući pouke i za sadašnje vrijeme: važno je dokumentirati snimke s datumom (i osobne) i ne ostavljati taj zadatak sjećanjima (koja vremenom blijede).

Na slici je, dakle, stara škola na Bajskom putu koja je u kontinuitetu korištena u obrazovne svrhe radi kojih je i izgrađena. Prema podacima Osnovne škole *Đuro Salaj*, ova školska zgrada podignuta je 1864. godine, prema projektu nastalom nekoliko godina ranije. Namjenski je zidana za školu. U početku je bila četverogodišnja, kasnije osmogodišnja. Danas su tamo đaci od prvog do trećeg razreda, oko 180 đaka u devet odjeljenja i zabavište.

Podatak kojim se malo koji objekt može pohvaliti: stoljeće i pol u službi obrazovanja djece! No, u međuvremenu je škola proširivana, s tri učionice 1907. godine, a bilo je adaptacija i minulih desetljeća. Rekonstruirana je i osuvremenjena u ovom stoljeću, nakon što je u te namjene 2002. godine dodijeljena donacija Američke fondacije za razvoj.

Školu na Bajskom putu zovu »mala škola«, jer je istureno odjeljenje veće, centralne zgrade, a u bližem okruženju, među uposlenicima, roditeljima i djecom zovu je »naša škola s dušom«. Jer vole taj lijepi, uređeni prostor »male škole« vrlo duge tradicije.

Mala škola s dušom

Javnost podataka

Neku večer gledao sam jedan vrlo interesantan švedski kriminalistički film u kom glavni akter nije detektiv ili detektivka, nego jedna novinarka koja radi u jednom dnevnom listu, obično na istraživanju ubojstava (u ovom slučaju ubojstvo jedne mlade djevojke, a kao mogući počinitelj pojavio se i jedan političar, ministar trgovine). Kod ovog dijela filma dogodilo se nešto što me se dojmilo kao nešto nadrealno. Naime, u sljedećoj sceni junakinja odlazi u pisarnicu vlade i od mrzovoljne službenice traži podnijeti račun vladi iz nekog noćnog lokala, »tog i tog datuma«, u kojem je bio dotični ministar. Na službeničin upit: »tko ste Vi?« odgovorila je: »to nije bitno, jer je to javni dokument u koji svatko ima pravo uvida!«. »Mrzovoljna djelatnica« donijela je traženi dosije u kojem se nalazio i taj račun, čak je dobila i presliku dokumenta na temelju koje(g) je riješila slučaj ubojstva. Sjetih se da su nam devedesetih godina prošlog vijeka neki političari obećali »švedski standard«, a nakon tog obećanja imali smo jednu od najvećih inflacija. Sadašnji predsjednik tvrdi da nikad nismo bili finansijski stabilniji nego trenutačno; na uzlaznoj putanji smo i ponovo se spominje nekakav »švedski standard«. No, standard dobrobiti jedne zemlje ne sastoji se samo od visine prosječne plaće, nego do funkcioniranja javnih institucija, parlamenta, zdravstva, školstva i elementarnih demokratskih prava, da ne nabrajam ostalo. Tu su npr. i zakoni i primjena zakona. Šta kaže naš Zakon o javnom informiranju?

Što piše u zakonu?

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (Info) prvi put je usvojen 2004. godine, nakon čega je poslije tri dopune, zasad konačni i važeći, donijet 2010. godine. Info su sve informacije kojim raspolažu tijela javne vlasti, a tiču se njihovog rada i postupaka i one prema Zakonu moraju biti dostupne svim građanima i medijima osim u ograničenom broju slučajeva kada ih tijelo od kojeg se traži podatak može uskratiti. Koji su to slučajevi: kada bi takva informacija ugrozila život, zdravlje, sigurnost, pravosuđe, obranu zemlje, nacionalnu i javnu sigurnost, ekonomski dobrobit zemlje i razne tajne – državne, službene, poslovne ili druge. Kao što primjećujete, dosta je široka lepeza kada vam mogu uskratiti informaciju. Nadležna tijela često mogu jednostavno ne odgovoriti. To se zove »šutnja administracije«. Na koncu, možete se žaliti povjereniku za Info. Nakon toga ostaje tužba Upravnom sudu u Beogradu. Po Zakonu, vi morate u pismenoj molbi navesti: vaše ime, prezime, tele-

Kuda ide ovaj bager?

fon i točno ime tijela od kog tražite informaciju. Ako ste pogriješili adresu, onda vam mogu odgovoriti »nismo mi nadležni!« i uputiti na drugu adresu, ako su dobre volje. Najbolji primjer je ako se kao novinar obratite lokalnom predstavniku policije u nekom »škakljivom slučaju«, najčešće dobijete odgovor: »mi nismo nadležni, obratite se višim organima«; ili »još se prikupljaju podaci« i slično. A prikupljanje podataka može trajati godinama. Primjera radi: ja mislim da svaki treći građanin prijestolnice posjeduje bager kojim se noću grupno, radi zabave, u fantomkama ruše zgrade, vrlo teško je da se nađu, jer su bageri bili neregistrirani. Ili se možda varam? Možda je to ipak državna i poslovna tajna i nije informacija od javnog značaja, jer bi se tom informacijom ugrožavala nečija ekonomska dobrobit.

Troškovi gradonačelnikovog ureda

Mislim da ćete se složiti sa mnom da bi u slučaju najavljene uštede u gradskoj kasi bilo korisno da dođemo do informacije koliko se godišnje iz gradskog proračuna izdvaja, na primjer za ured našeg gradonačelnika. Možda bismo i ovdje mogli nešto »uštiniti«. Pri ovome ne mislim na njegovu osnovnu plaću, nego npr. koliko puta je prošle godine bio na službenom putu, koliko mu je isplaćeno novaca na ime dnevnice? Je li nakon svakog puta uredno podnosio obračun s obrazloženjem i rezultatima puta, što mu je dužnost. Drugo pitanje: slijedi li »svijetli primjer« svojih prethodnika, odnosno vozi li i njega svakodnevno šofer na posao i s posla? Šofer također ima plaću, pripadajuće dnevnice a auto osnovni trošak za gorivo, troškove održavanja, amortizaciju. Po meni, i to je trošak ureda. Osim (službenog) zamjenika, koliko još ima plaćenih pomoćnika? Koliki su mu troškovi »reprezentacije«, tj. gošćenja uzvanika i drugih? Recimo, zanima me je li troškove »medijske prezentacije« u restoranu platio iz svog džepa ili je to išlo na teret grada? Problem mi je i što ne znam kojoj javnoj službi da se obratim, jer ako pogriješim uskratit će mi informaciju. Ili ipak da sačekam švedski standard?

Novi prilog turističkom marketingu

Lokalni lokalpatrioti – čiji broj raste proporcionalno broju onih koji u ovom gradu žive a ne vole ga – s mješavinom čuđenja i ponosa pogledat će na turiste koji šetaju centrom Subotice ili uz obalu Paličkog jezera, diveći se Gradskoj kući, Sinagogi, Likovnom susretu, Velikoj terasi... i selfijima ovjekovječuju boravak u našoj sredini. Začudit će se i zapitati zar ti isti gosti ne vide ruglo od zgrade Kazališta kao neuspjeli spomenik jednom čovjeku, jednoj stranci i jednom gradu; zar ne vide gomile najlonskih vrećica i ostalog sitnog smeća što ih vjetar pronosi diljem najuže gradske jezgre; zar ne vide propale objekte posvuda oko Gradske kuće koji izgledaju još jadnije u kombinaciji s načičkanim bankama, kladionicama i ekspoziturama mobilnih telefoni-ja? Istodobno, proradit će pomalo i ponos, jer, eto, i pored svega toga netko se odlučio doći u ovaj grad, potrošiti u njemu i još se tome neskriveno diviti.

Proradit će ponos kod lokalnih lokalpatriota i kada pročitaju vijest da je u Subotici i na Paliću prošle godine broj turista po jednoj informaciji povećan za 5,5%, a po drugoj čak za 13,5%, kao i da je prije tri godine naš grad bio rekorder u Srbiji po broju rasta turista, i to u konkurenciji s Novim Sadom (*Exit*) i Gučom (*Sabor trubača*). Istina, konkretna brojka nije iskazana, ali je – s obzirom na ranije podatke Turističke organizacije Subotice – logično zaključiti da je bilo bar preko 150.000 noćenja.

A čega će se, recimo, postidjeti lokalni lokalpatriot? Ako mu osim arhitektonsko-komunalnog rugla ništa drugo ne pada na pamet, mogao bi se, primjerice, sjetiti sustava naplate parkinga u gradu i slika (sigurno ih je vidio) odnošenja »paukom« automobila sa stranim registarskim oznakama. Teško je vjerovati da

je itko radio istraživanje na temu »Privremeno uklanjanje automobila sa stranim tablicama s javnih površina u Subotici« baš kao što nije teško pretpostaviti da su u mnogim takvim slučajevima vlasnici tih automobila možda i najmanje krivi za to. Bude li lokalni lokalpatriot iskren prema sebi, teško da će se iz prve sjetiti des..., ma šest mjesta gdje se može kupiti parkirališna kartica (usput i vidno obilježene), a kako stranci obično niti poznaju ovaj grad niti su korisnici domaćih mreža mobilne telefonije, niti na parkirališnim mjestima postoje parking satovi, ostaje im da se (često uzalud) raspituju za pomoć i privremeno uzurpiraju javni prostor, moleći Boga da se parkirališna vlast za to vrijeme ne pojavi.

U protivnom, kada se vrate u zavičaj, prijateljima će, umjesto selfija ispred Gradske kuće, kao uspomenu iz Subotice moći pokazivati službene fotografije svog nepropisno parkiranog automobila i ljubazno osoblje *Parkinga* koje im je učinilo jeftinu uslugu odvoženja u okvire zakona. A kao što je poznato: slika govori više od tisuće riječi.

Z. R.

Kviz za poticanje čitanja

Čitam i skitam

Deseti po redu kviz za poticanje čitanja *Čitam i skitam* započeo je u četvrtak, 1. veljače. Na konferenciji za medije, koja je istoga dana održana u prostorijama Gradske knjižnice Subotica, informatorice su predstavile teme ovogodišnjeg kviza.

Na hrvatskom jeziku kviz je predstavila **Bernadica Ivanković**, a tema ovogodišnjeg kviza je petnaest godina od prvoga broja tjednika *Hrvatska riječ*. U naredna dva mjeseca sudionici kviza susrest će se s izdanjima NIU *Hrvatske riječ*, a kako bi mogli sudjelovati potrebno je prvenstveno biti član spomenute knjižnice. Također, potrebno je pročitati ulomke iz knjiga *Izgubljeno srce* **Katarine Čeliković**, *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* **Vesne Huska** i *Molitve vremena sadašnjeg* **Jakova Kopilovića** čiju 100. obljetnicu rođenja obilježavamo ove godine. Pravo sudjelovanja imaju svi učenici osnovnih škola, a rješava se online upitnik na mrežnoj stranici subotičke knjižnice <http://www.subiblioteka.rs/hr/kviz-citam-i-skitam/>.

■ Marijana Tenodi, Bernadica Ivanković i Helena Omerović

Tijekom trajanja kviza, do 31. ožujka, Gradska knjižnica je osigurala učlanjenje ili produžetak godišnje članarine po promotivnoj cijeni od 300 dinara. Javno izvlačenje nagrada bit će 11. travnja ove godine, a organizatori najavljuju preko 120 nagrada. I ove godine glavna nagrada je bicikl. Potrebne knjige možete nabaviti na Dječjem odjelu Gradske knjižnice, kao i u svim prigradskim ograncima.

Ž. V.

Obilježen dan Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavankuta

U spomen na Seljačku bunu

»Naša škola slavi svoj dan 9. veljače, kako bi se i uposleni i učenici podsjećali na ovaj značajan povijesni datum«, kaže ravnateljica škole Stanislava Stantić-Prčić

Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta svečanošću u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici proslavila je svoj dan, u petak, 2. veljače. Ovom su prilikom istaknuta postignuća škole u proteklom razdoblju, kao i suradnja s osnovnim školama u zemlji i onima u Hrvatskoj. Proslavi su među ostalima, osim đaka škole, prisustvovali i predstavnici Zagrebačke županije, Grada Zagreba i osnovnih škola iz inozemstva, prije svega iz Hrvatske.

Osnovna škola *Matija Gubec* u Tavankutu svoj dan proslavlja 9. veljače. Ipak, ove je godine slavlje upriličeno malo ranije, kako bi učenici ove škole mogli 9. i 10. veljače ići u Gornju Stubicu, na dramatisirani prikaz seljačke bune koja se odigrala baš u to vrijeme. I upravo je ovaj datum izabran za dan škole, radi povijesnih i edukativnih referenci, podsjeća ravnateljica **Stanislava Stantić-Prčić**.

»Naša škola slavi svoj dan 9. veljače, kako bi se i uposleni i učenici podsjećali na ovaj značajan povijesni datum. Mi imamo suradnju s puno škola u Hrvatskoj, prvenstveno s onima koje nose ime **Matije Gupca**, a tu su i škole Primošten, Ernestinovo, Dalj, Bakovčica i ne bih dalje navodila, jer ima ih doista mnogo«, kaže Stanislava Stantić-Prčić.

Škola je aktivna i u pogledu osiguravanja kvalitetnog vlastitog prijevoza, otkriva ravnateljica:

»Pod pokroviteljstvom Zagrebačke županije pokušavamo prikupiti dovoljno novaca za nabavu školskog kombija. To bi pomoglo iznimno puno, jer je daleko povoljnije platiti samo gorivo, nego prijevoznika, koji mora biti registriran i za prijevoz djece.«

Zagrebačka županija pruža značajnu potporu radu škole u Tavankutu, što je potvrdila **Darinka Balen** iz upravnog odjela za prosvjetu Zagrebačke županije.

»S Tavankutom surađujemo već sedam godina i naša suradnja se odnosi na međusobne posjete i susrete. Mi dolazimo ovdje, a djeca i profesori iz Tavankuta dolaze kod nas na područje Zagrebačke županije u naše škole. Tim prigodama organiziramo različite radionice. Trudimo se njegovati suradnju kroz različite oblike.«

Darinka Balen je dodala da preko Matice hrvatske sufinanciraju ljetovanje za djecu slabijeg imovinskog stanja, pa je Tavankutćanima pred dvije godine Zagrebačka županija omogućila da mogu provesti dva tjedna u Novom Vinodolskom.

Dugogodišnja suradnja postoji i s osnovnom školom u Primoštenu. Ravnatelj ove škole **Nedjeljko Marinov** je često u gostima u Tavankutu.

»Osim širenja prijateljstva i poznanstava, ovakvi susreti su posebno vrijedni za našu djecu. Ona, dolazeći u Vojvodinu, odnosno djeca odavde kada dođu k nama, upoznaju nešto drugačije i novo. Navikavaju se prepoznati to različito, vidjeti u tome vrijednost i kroz to se uče zajedništvu, suradnji i timskom radu. Mislim da se to ne može ničim drugim zamijeniti.«

U programu proslave nastupili su zbor i orkestar škole, uz klapu *Levanda* iz Samobora.

Siniša Jurić

U susret stogodišnjici rođenja Jakova Kopilovića

Toranj Gradske kuće, iz brazde viđen

Pjesnik Kopilović izraziti je i istančani lirik, koji poticaje svojem pjesništvu nalazi u bačkoj nizini, njezinim prividno smirenim izazovima i ljepoti pejzaža, što je prošaran salašima, sred kojih se nalazi Subotica, drevna bunjevačkohrvatska metropola

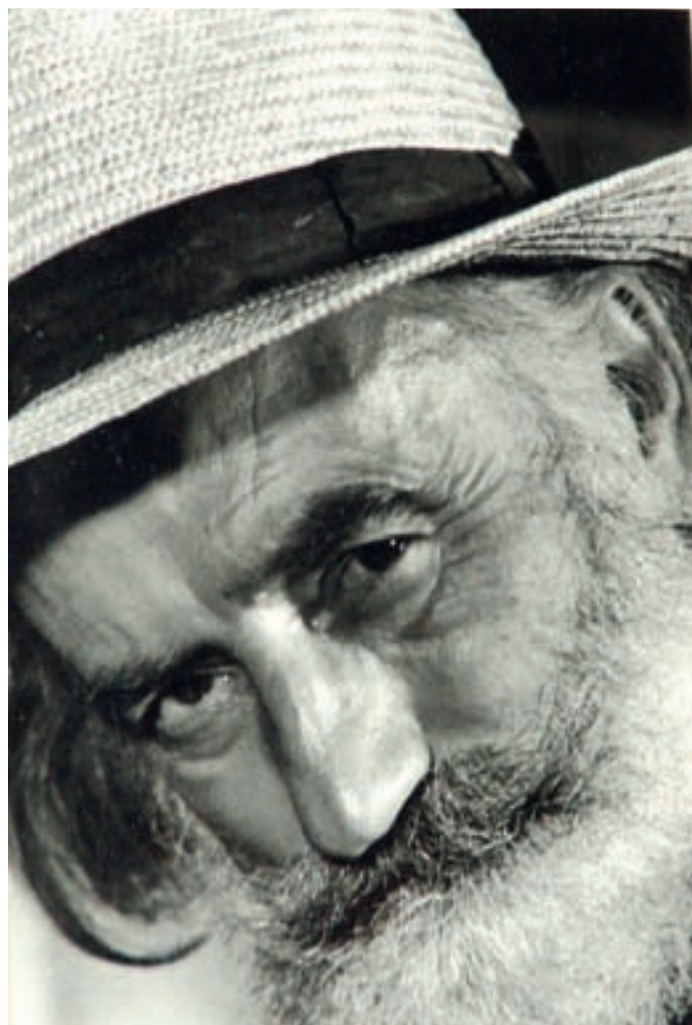
Među najznačajnijim bačkohrvatskim pjesnicima 20. stoljeća zacijelo je **Jakov Kopilović** (9. srpnja 1918. – 18. studenoga 1996.). Rođen u obitelji koju je sudbinski zadesio i nagrizaio udes tegobne egzistencije i siromaštva, a napose i pukom ništa manje takvim, kada prepozna svoju pjesničku darovitost, i ovlada njome, do kraja života ne prestaje poklanjati užoj i široj obitelji i svojim sunarodnjacima – bogatstvo vlastita pjesništva, plodno ne samo opsegom, već u svojim stvaralačkim postignućima značajno i veliko.

Unatoč oskudice, stalno se obrazuje uz rad i kada upisuje Pravni fakultet u Subotici, dočim razdoblju okupacije Bačke, poput mnogih Hrvata ovog podneblja, odlazi u Zagreb, gdje na Filozofskom fakultetu isprve studira pedagogiju i filozofiju (1941. – 1942.), a kasnije slavistiku. Živi teško, pa se neko vrijeme izdržava kao rudar u Istri. Poslije II. svjetskog rata vraća se pješčice u Suboticu, gdje se podrškom dr. **Matije Evetovića** zapošljava u gimnaziji, a na njegov nagovor ponovno odlazi u Zagreb dovršiti započeti studij (1953. – 1954.). Stekavši diplomu profesora jezika i književnosti predaje u subotičkim školama, a jedno vrijeme je i upravitelj Gradske knjižnice (1968. – 1971.).

Jakov Kopilović plodan je pjesnik, od 1938. godine kada se oglasio u *Klasju naših ravni*, surađuje i u *Glasu*, *Subotičkoj Danici*, *Hrvatskoj riječi*, *Subotičkim novinama*, *Rukoveti*, *Reviji*, *Telegramu* i mnogim još književnim glasilima, a objavio je i dvadesetak knjiga pjesama. Zastupljen je u više antologija i zbornika. Prevoden je na mađarski, talijanski i engleski jezik.

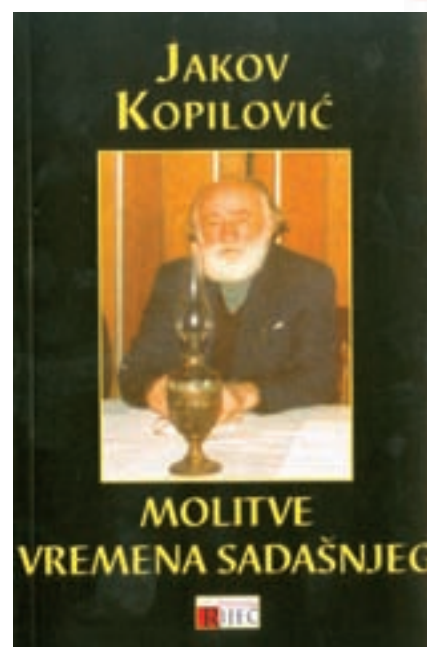
Istančani lirik

Kopilović je pjesnik ravnice i salaša, oranica i vinograda, bačkih pejzaža, preosjetljiv je i ranjiv. Stihovi su mu nadasve lirski, često elegični i melankolični ili su izraz trpljenja zbog neskrivene nepravde prema puku kojemu pripada, ponajviše pred nezadrživim iščeznućem svijeta u kojem je rođen. Stihovima se javlja u

vrijeme kada kreće cijeli jedan naraštaj darovitih pjesnika poput **A. Jakšića**, **A. Kokića**, **S. Bešlina**, **A. Sekulića** i dr., svesrdno su prihvaćeni, a objavljuju ih mnoga, onodobna glasila i publikacije. U Kopilovićevim stihovima utkana su mnoga osobna, ali i stremljenja puka kojemu pripada. Čini se, ipak, njima dominiraju brazda i toranj Gradske kuće. Zlato klasova i znoj risara. *Dužijanica* i puk koji ju slavi. U njima se prisjeća roditelja i njihova tegobna života, kao u pjesmi »U brazdi rođen«: U hladu pod krstinama / zemlji me je poklonila nana, / mala brazda zlatna – / moja majka. / Od tada rosa na mene pada / i slana / i snijeg / posipa brijeg mojih briga. /

Pjesnik Kopilović izraziti je i istančani lirik, koji poticaje svojem pjesništvu nalazi u bačkoj nizini, njezinim prividno smirenim

izazovima i ljepoti pejzaža, što je prošaran salašima, sred kojih se nalazi Subotica, drevna bunjevačkohrvatska metropola, a pjesnik njome opčaran posvećuje joj mnoge stihove.

I premda je, kako sam veli, rođen u brazdi i ispunjen neskriivenim poštovanjem prema ljudima koji tegobno radeći u polju stvaraju za sebe i druge, Kopilović je uistinu urbani pjesnik. Ushićen je ljepotom nizine, ali većina je njegovih stihova okrenuta suvremenici. Po tome se razvidno razlikuje od ostalih pripadnika njegova pjesničkog naraštaja. Unatoč tomu, njegove se poruke dotiču i jednih i drugih, kao u pjesmi »Jesen u gostioni«: Za svakim stolom / sjedi jesen, / i ja, / sa svojim bolom. /

Osamljeni čuvari ravni

Malo kome su danas poznate pojedinosti iz života Jakova Kopilovića, pogotovo da su njegovi stihovi svojevrsan ne samo putokaz, već i u liriku pretočena ispovijest pjesnikova od njegove djetinjte, preko zrele dobi i kasnija razdoblja. A kada u trinaestoj godini napiše svoje prve stihove, pred njim će se jedan za drugim otvoriti beskrajni putovi pjesništva, kao u pjesmi »Ulica djetinjstva«: Ti, koja nisi daleko / od mog sna, / cvijete djetinjstva, / volim te meko. / Sokaci djetinjstva, / ne zovite me! /

U kasnijem razdoblju ova će se ljepota doživljenoga i prividna jednostavnost njezina doživljaja, pretočena u pjesmu, sve više usložnjavati u osjećanja i refleksije poput stihova iz pjesme »Da sam mlinar«: / Da sam mlinar stari, / ja bih svaki dan, / i u njemu mnoge stvari / samlio u san. / A kada ga dotakne čudesna čarolija ljubavi, poteći će brojni stihovi na njezinu tragu, kao u pjesmi pod naslovom »Zjene«: / Ja želim još zjene tvoje, / u koje utonu boje / kao hvoje u tihi noć. /

Kopilovićeve zbirke »U dolu jablan« (1964.), složeno je i zrelo djelo podijeljeno u pet ciklusa, gdje svaki predstavlja cjelinu, no, istodobno je motivski, doživljajno i stilski povezan s ostalim dijelovima zbirke. U tom mozaiku, stihovima pod naslovom »Postajem pjesnik«, Jakov Kopilović će naznačiti svoje trajno zanimanje za tajnu stiha i tajnu sna: /Kad knjigu ti uzmem, / pjesnik postajem, / utonem u san, usnem. / I samo se pitam, / dok čitam, / odakle tajna u stihu. /

Posebno mjesto u Kopilovićevoj lirici pripada motivu jablana, a kako zapaža prof. **Bela Gabrić** jablan ima najmanje dva značenja: simbol je bačke ravni u kojoj raste i nad njom dominira, ali se doima i njenim čuvarom, ipak usamljen, bdijući iznad ove ravni i u njoj polegnutih kuća i čeljadi.

Sam sred ceste bez povratka

Posebnu pozornost valja posvetiti stihovima Jakova Kopilovića u kojima se ocrta njegovo iskustvo grada, arhipelaga subotičkih kvartova i ulica u kojima su se ljudi, tada još gotovo svi, i oni bliži, i oni dalji, međusobno poznavali. Gdje uz žive obitavaju i mrtvi, dok traju sjećanja na njih, u trenucima predaha i odmora kada se sjedi na klupi pred kućom i pogledom prati vijuganje »žute kocke« i kaldrme, ili sjenovitih mjesta između starih zidova i bašča što se pozadi kuća dotiču, tamo gdje se djeca za toplih ljetnih večeri skrivaju igrajući se »žmure«, možda tijekom praznovanja, ili u zimskim noćima dok su ljudi okupljeni oko peći, uz čašicu i razgovor. Dočim, našega pjesnika u svemu uvijek ponešto priječi da se bez ostatka prepusti ovim dragim slikama i prizorima, jer se u njemu ne prestaju sudarati slutnje, nadanja i stalno zamjetna tjeskoba, kao u pjesmi »Grlica«: / Grlicu u srcu nosim, / u kavezu. / Proljeće čekam, / da joj slobodu dam. / A ja opet / ostajem – / S a m.

I ovi su Kopilovićeve stihovi naslonjeni na pojedinačne ljudske sudbine koje srastaju u samo tkivo urbanog sustava ali su i opseg njegove bijede, što se neizbrisivo nazire u pozadini kronične pjesnikove melankolije i tuge, u prostoru iz kojega se perpetuirati siromaštvo zbrkanog djetinjstva, vječita predbacivanja, sukobi i svađe, odlasci, laži, obmane i zaborav, tereti što ih je u prostoru između obitelji i zajednice, prinuđen ponijeti i osjećati pojedinac, uvjeren kako je upravo u njemu iz nekog razloga sabrana sveopća žalost grada i svijeta, kao u pjesmi »Tuga sokaka«: / Za nečijom pjesmom tuguju sokaci, / za nečijom pjesmom ... / A za mojom tugom nestaju sokaci, / nestaju u tuzi ... / Nekada su tako znali moju mladost / po stopama samo. / Izlizani pločnik mrtav je ko radost / razbijene vaze. / Za nečijom pjesmom tuguju sokaci.

Milovan Miković

Vladislav Kuntić, somborski papudžija

UNIKATI rukom krojeni

sno popravak obuće jest ono što majstor Kuntić radi svaki dan, jer to je posao od koga se živi. Ono u što unosi cijelog sebe je izrada muških kožnih čizama i papuča, ženskih kožnih cipela i vezanih papučica.

»Od malih nogu sam u folklornoj udruzi, dakle vezan sam za tu našu tradiciju. Prijatelji su me nagovorili da im napravim čizme za scenski nastup i tako je počelo. Prvo sam pravio muške kožne čizme i papuče, a od prije godinu dana i ženske vezene papučice. Jedan majstor u Subotici prestao se baviti izradom tih papučica, pa sam ja kupio njegove kalupe i tako sam počeo i izradu vezanih papučica«, priča majstor Kuntić.

Materijal za izradu muških čizama je teleća ili goveđa napa, a unutrašnji dio je od svinjske kože. »Posao počinje uzimanjem mjere, prepravkom kalupa, slijedi zatim izrada šablona, krojenje, šivanje. Posla ima, i kada se zbroje svi uloženi sati i sav ručni rad to se ne može naplatiti«, kaže somborski papudžija.

Čizme uglavnom naručuju pojedinci i folklorne udruge koje kroz natječaje osiguraju sredstva za obnovu nošnje.

»Mojih čizama ima najviše na sjeveru Bačke, u susjednoj Hrvatskoj, Bosni. Uz malu modifikaciju modela mogu to biti i jahaće čizme, takve naručuju obično iz nešto južnijih dijelova Srbije«, priča Kuntić.

... papučice za bečaruše

Posebna draž za majstora Kuntića je izrada ženskih, kožnih vezanih papučica. Prednji dio je od svile ili pliša koji je izvezen zlatnim ili srebnim nitima. Pete su drvene, obložene kožom, a don od kože ili gume.

»Kao i čizme, i ovakve papučice kupuju folklorne udruge, ali i žene koje imaju posebnu strast prema ovoj vrsti tradicijske obuće. Imaju u svojoj kolekciji i pet-šest pari papučica, ali ne mogu odoljeti nekoj novoj šari ili boji. Kod ovih papučica zanimljivo je da ne postoji lijeva i desna. Obje su iste, i to s razlogom: da bi duže trajale, pa se tako jedna papučica malo nosi na lijevoj

Kod ženskih vezanih papučica nema lijeve i desne, a papučice su se mijenjale s jedne noge na drugu kako bi duže trajale. Uz pažljivo nošenje i brižljivo čuvanje kožne čizme i papučice mogu trajati nekoliko generacija.

Bunjevačka nošnja zamisliti se ne može bez kožnih, bečarskih čizama. A oni kojima zafale takve čizme znaju gdje će doći. U radionicu somborskog papudžije **Vladislava Kuntića**. Poznatog i s ove i s one strane granice ili preciznije svugdje gdje ima Bunjevaca i Šokaca, ili još preciznije: onih koji i danas vole zaigrati ili prošetati u istim onakvim čizmama kakve su nosili i njihovi *dide*. Al' ne daju se ni Bunjevke ni Šokice, a kad požele nove svile papučice i one znaju gdje će. Kod papudžije Kuntića.

Čizme za bečare, a...

U obućarskom zanatu je skoro četvrt stoljeća, a prvo parče kože iskrojio je u Tvornici obuće *Boreli*. Kada je postalo izvjesno da ovo obućarsko poduzeće nema budućnosti, majstor Kuntić je promijenio poslodavca i prešao raditi kod jednog somborskog obućara. Tu je izučio sve tajne ovog zanata, a logičan nastavak bilo je otvaranje vlastitog obrta. Obućarski posao, odno-

Prosvjed

Prosvjeduju ovih dana mještani sela Stanišić i to, vjerovali ili ne, zbog knjiga i knjižnice. U vremena kada su prosvjedi i zbog (uvjetno) mnogo važnijih stvari od knjige postali prava rijetkost, ovaj prosvjed nada

je da ljudi još imaju snage, volje i hrabrosti kazati i pokazati što im smeta, što ih tišti, što bi željeli promijeniti. A mještani Stanišća htjeli bi tako malo – da njihova knjižnica radi dva puta na tjedan. Pomirili su se nevoljno s racionalizacijom i time da su sve seoske knjižnice, pa i njihova, ostale bez stalnog uposlenika i da će knjige posuđivati i vraćati samo dva puta na tjedan. A onda im je ukinuto i to. Od polovice prosinca vrata knjižnice su zamadljena. Odlučni su da se ne mire s tim, jer smatraju da je i dostupna knjiga jedna od civilizacijskih tekovina. Svakome. Bez obzira živio on u gradu ili na selu. Očekivano, ovaj prosvjed nije prošao bez medijske pažnje. I opet očekivano – bez politizacije. (Opet) Očekivano, organizatori prosvjeda optuženi su da se zapravo ne bore za seosku knjižnicu već da vode političku kampanju. I to upravo od onih koji kadriraju u knjižnici. Umjesto isprike, ili barem obrazloženja, sve se svrstava u političku borbu. I (po svaku cijenu) obranu plijena dodijeljenog u kadrovskoj kombinatorici.

Iskreno, kako je krenulo ljude će biti strah i da ujutru primijete kako je tmurno i depresivno vrijeme, kako je kruh u lokalnoj pekari danas nepečen, kako je kasirka u novom trgovinskom lancu neljubazna, jer i to se može pripisati onima koji vode političku kampanju. Pa će vas (ne daj, Bože) netko optužiti da vas plaća taj i taj, da ste u kampanji za račun toga i toga, a protiv toga i toga. Stoga je najbolje – jezik za zube. Što će vam da vas povlače kroz (političko) blato? Umjesto toga pametnije je uzeti dobru knjigu u ruke. Naravno, pod uvjetom da niste iz Stanišća i da knjižnica u mjestu gdje živite radi. Knjige (još) nisu zabranjene.

Z. V.

malo na desnoj nozi. Nije to obuća za svaki dan, ali ukoliko se čuva i pažljivo nosi može trajati i po nekoliko generacija, kao i muške kožne čizme», pojašnjava naš sugovornik.

Da mu posao u obućarskoj radionici ostavlja više slobodnog vremena znao bi majstor Kuntić kako ga iskoristiti. Želja mu je naučiti izradu mađarskih čizama, mađarskih ženskih crvenih čizmica i bačkog opanka.

»Ideja ima, volje ima, jer uživam kada pravim nešto što se ne može kupiti u trgovinama. Nažalost, taj posao se ne može realno naplatiti, pa će neke nove ideje pričekati bolja vremena«, kaže Kuntić.

No, i ono što sada radi dovoljno je da se glas o njemu širi i preko državnih granica, pa oni koji hoće lijepe i kvalitetne čizme ili papuče znaju gdje će doći. Koristi priliku majstor Kuntić i da se predstavi na sajmovima i drugim manifestacijama, jer, kaže, svaka reklama može dobro doći. U ovom poslu za sada nema nasljednika, jer obućarski zanat i ručna izrada tradicijske obuće nije nešto što privlači mlade. Već odavno. Stoga je još prije nekoliko godina u Somboru, koji ima tradiciju obućarstva, ugašen obućarski smjer u srednjoj školi. Zato i ne čudi što je Kuntić danas jedini somborski papudžija.

A kada se zamori od krojenja, šivenja i lijepljenja, majstor Kuntić vraća se svojoj drugoj ljubavi – folkloru. Bilo da je riječ o HKUD-u *Vladimir Nator*, gdje je kao glazbenik sudionik svih njihovih manifestacija, ili u KUD-u *Hrvata Bodrog*, gdje je nedavno član pjevačke skupine *Bodroški bečari*.

Z. V.

Završen projekt *Tragom baštine Pejačevića*

Interpretiranje naslijeđa na suvremen način

»Ono što je nama neprihvatljivo to je što crkva u Putincima nema status kulturnog dobra. Smatramo da ona posjeduje sve odlike da to i bude. Crkva je u veoma lošem stanju i ugrožena je i mislimo da neka vrsta zaštite treba postojati i da treba postojati priznanje da ona jest spomenik kulture«, kaže Dušanka Gojić

obitelji koja predstavlja zajedničko naslijeđe nekoliko zemalja: Bugarske, Srbije, Hrvatske, Mađarske i Austrije. Također, ova plemićka obitelj iznimno je važna ne samo za hrvatsku nacionalnu zajednicu nego i sve ostale zajednice koje žive na prostoru Vojvodine.

»Cilj nam je bio mapirati sve objekte koji su ostali kao zaostavština obitelji Pejačević na teritoriju cijele Vojvodine i dovesti u vezu objekte koji su već negdje bili poznati u Srijemu s nekim objektima koje smo mi već mapirali izvan njega, kao što je recimo crkva u Tordi ili spomenici o različitim bitkama koji se nisu stavljali ili dovodili u vezu s obitelji Pejačević. Zamislili smo sve to kao formu mape kako bismo na jedan zanimljiv način interpretirali to naslijeđe i kako bi ono bilo dostupno široj populaciji. Također, jedan od glavnih ciljeva nam je bio da ona bude zanimljiva i dostupna mlađim generacijama i u tom cilju smo organizirali edukativne radionice u Jarkovcima u školi koja je nekada bila vlastelinska zgrada obitelji Pejačevića. Tamo smo radili s djecom mlađeg uzrasta i educirali ih o njihovoj školi i o ulozi Pejačevića«, ističe povjesničarka umjetnosti **Gordana Milovanović**.

Kako bi se ljudi više informirali o arhitektonskim objektima ove plemićke obitelji, to mogu učiniti na web sajtu www.tragompejacevica.rs na kojem se nakon otvaranja mape Vojvodine mogu vidjeti spomenici obitelji Pejačevića koji predstavljaju dio njihovog zadužbinarstva.

»Svaki spomenik ima svoju priču u vidu teksta i fotografija. Osim 11 spomenika koji se nalaze na teritoriju Vojvodine, uradili smo i 360 virtualnih tura kako bi se mogla sagledati njihova unutrašnjost, a kroz video zapise sa zajednicom u Jarkovcima, gdje smo kroz razgovore s njima zabilježili sjećanja mještana o ljetnikovcu Pejačevića, predstavljen je i dio tog materijala«, navodi Milovanović.

Centar za istraživanje i promociju kulturnog naslijeđa *Haritag* iz Indije je pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije realizirao projekt *Tragom baštine Pejačevića*. U pitanju je izrada interaktivne digitalne mape historijskih mjesta, spomenika i arhitektonskih objekata koji su nastali tijekom XVIII. i XIX. stoljeća na teritoriju Vojvodine, a koji su povezani s ovom plemićkom obitelji.

Ovo je prvi put da se naslijeđe obitelji **Pejačević** istražuje kao uokvirena spomenička cjelina i prikazuje na sveobuhvatan način, a projekt je osmišljen da prezentira i interpretira ovo naslijeđe na atraktivan način, kao i da omoguću da ono bude interesantno i dostupno širokoj javnosti.

Objekti Pejačevića na mapi

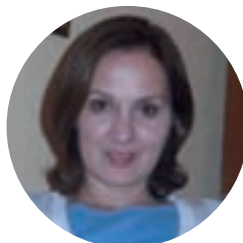
Obitelj Pejačević je imala važnu ulogu u socio-političkoj, urbanističkoj i demografskoj povijesti Srijema. Zahvaljujući njima u okviru rumskog vlastelinstva postavljeni su temelji mnogih današnjih naselja, a veliki je značaj i multikulturalnosti baštine ove

Povezivanje sa zemljama u regiji

Tijekom realiziranja projekta *Haritag* iz Indije je ostvario suradnju i s kulturnim institucijama diljem Vojvodine, ali i izvan granica države, na prvom mjestu s Galerijom likovnih umjetnosti u Osijeku.

Tjedan u Srijemu

Zloupotreba ili potreba

Svako tko je zbog nekih zdravstvenih tegoba morao proteklih dana posjetiti liječnika, morao se »naoružati« strpljenjem ili zakazati termin u privatnoj klinici, s obzirom na to da su čekaone u domovima zdravlja u Srijemu prepune pacijenata.

U odnosu na posljednji tjedan u siječnju, u Srijemu je registriran skoro dvostruko veći broj oboljelih pacijenata s respiratornim infekcijama, prehladom i gripom. Svakodnevne preporuke od strane liječnika su da se izbjegavaju gužve i da kolikogod više možemo, radimo na jačanju svog imuniteta. To je nešto što se podrazumijeva i svatko od nas treba voditi računa o sebi i o svom zdravlju. No, jedno od pitanja koje se nameće samo po sebi (a koje je bilo i jedna od tema posljednje sjednice gospodarstvenika Srijemskog okruga na kojoj su se oni požalili na česta odsustva radnika uslijed bolovanja) jest: obolijevaju li građani Srbije češće ili na bolovanje odlaze iz drugih razloga? Kako navode gospodarstvenici, sve je više radnika koji odlaze na bolovanje kako bi zaradili na nekim sezonskim poslovima, ili svojim odlaskom prosvjeduju zbog niskih plaća ili loših uvjeta rada. Iz Vijeća samostalnih sindikata za Grad Srijemsku Mitrovicu i Općinu Šid ističu da dolaze informacije o povećanom postotku bolovanja među zaposlenima, posebice u privatnim poduzećima, gdje je broj zaposlenih veći. Samim tim rađa se ideja o zloupotrebi bolovanja. U svakom poduzeću stoje na raspolaganju mehanizmi predviđeni Zakonom o radu, čijom primjenom se može provjeriti zdravstveno stanje zaposlenih. Ukoliko se sumnja poslodavca pokaže kao opravdana, Zakon o radu dozvoljava poslodavcu da zaposlenom otkáže ugovor o radu. No, uvijek ima i onih kojima je odlazak na bolovanje neophodan jer su zaista bolesni. Za to postoje stručni ljudi liječnici koji vrše procjenu zdravstvenog stanja i sposobnosti za rad (ukoliko imate tu sreću da dođete na red za pregled). Procjenu o tome je li netko zaista bolestan ili ne treba prepustiti medicinskoj struci. A ako nemate sreću, dovoljno strpljenja ili pak hrabrosti da se u prepunoj čekaonici izborite za red kod svog liječnika, jer vam je njegov savjet i pomoć zaista potrebna, onda vam ne preostaje ništa drugo nego da to učinite u nekoj privatnoj klinici i za to izdvojite pozamašnu sumu novca. Ne zbog bolovanja, nego zbog zdravlja koje nam uvijek treba biti na prvom mjestu.

S. D.

»Oni su nam puno pomogli jer su nam ustupili materijal za sajt, odnosno fotografije i portrete obitelji Pejačević. Ostvarili smo uspješnu suradnju i s Muzejom Slavonije, a u Zagrebu smo na 6. Međunarodnoj konferenciji povjesničara umjetnosti dobile priliku predstaviti ovaj projekt. Bilo nam je veoma važno da se i tamo čuje što mi to ovdje radimo, prije svega jer bismo u budućnosti voljele napraviti konkretniju suradnju s Galerijom likovnih umjetnosti u Osijeku i da to naše mapiranje spomenika na teritoriju Vojvodine povežemo sa spomenicima na teritoriju Hrvatske«, kaže sugovornica.

Crkva bez statusa kulturnog dobra

Uskoro se očekuje realiziranje projekta koji proistječe iz tek završenog, a to je reanimacija spomenika koji će se baviti na prvom mjestu neogotičkom crkvom u Putincima, koja je također zadužbina Pejačevića, zatim ljetnikovcem u Jarkovcima i dvorcem Šlos u Golubincima. U suradnji s djecom realizirat će se određeni programi u vidu izložbi, koncerata i dramskih predstava koji će se izvoditi u navedenim objektima, kako bi se barem donekle oni oživjeli.

»Crkva u Putincima je podignuta za potrebe njemačkog stanovništva. Kada je osnovana župa u Indiji 1835. godine, onda su Putinci potpali pod župu Indija s obzirom na to da je i tamo živjelo njemačko stanovništvo. Rastom broja stanovništva **Petar Pejačević** je odlučio u Putincima osnovati župu. To se dogodilo 1845. godine. Izgradnja crkve završena je 1899. godine, a kao ktitori se navode Petar i njegov sin **Vladislav**. Ono što je neobično za Srijem, to je što je crkva rađena u neogotičkom stilu. Jedna je od rijetkih primjera što se u njoj u oltarskom dijelu nalaze slike evanđelista, što je veoma neobično za rimokatoličku crkvu. Ono što je nama neprihvatljivo to je što crkva u Putincima nema status kulturnog dobra. Smatramo da ona itekako posjeduje sve odlike da to i službeno bude. Crkva je u veoma lošem stanju i ugrožena je i mislimo da neka vrsta zaštite treba postojati i da treba postojati priznanje da ona jest spomenik kulture«, ističe povjesničarka umjetnosti Centra za promociju kulturnog naslijeđa **Haritagu Dušanka Gojić**.

Kako navode u *Haritagu*, postoji ideja da se u budućnosti intenzivno radi na tome da crkva u Putincima dobije status spomenika kulture, kao i da se kod lokalnog stanovništva i šire zajednice radi na njenoj promociji. A sve to u cilju kako bi se povećala svijest ljudi o njenom značaju i važnosti. U planu im je i da se pronađe način za prikupljanje sredstava za njenu obnovu kako bi se sačuvala njena autentičnost i velika kulturna vrijednost.

S. Darabašić

Sokolarsko geslo je: »Ne lovimo radi mesa, već radi ljepote lova«

Sokolovi su MOJI i ja sam njihov

Profesionalni ornitolozi, kao i predstavnici Lovačkog saveza Srbije, sudjelovali su u osnivanju naše Udruge Nobilis ars, a 2005. ona je primljena i u IAF (Međunarodnu sokolarsku federaciju). UNESCO je sokolarstvo stavio pod svoj patronat kao sportsko, kulturno i viteško naslijeđe«, kaže Stjepan Bašić

»Ja sam **Stjepan Bašić** iz Novog Sada, po vokaciji sam glazbenik. Završio sam Glazbenu akademiju. Bio sam solo klarinetist Vojvođanske filharmonije i Vojvođanske opere, a sad sam jedini profesionalni sokolar na Balkanu«. Tako je Stipe opisao sebe. Klarinet rijetko uzima u ruke, ali je sretan na svom imanju na periferiji Novog Sada, okružen bićima za koje zna da su bila vrijedna promjene životnoga stila.

Ovaj šezdesettrogodišnjak ispunio je svoje dječачke snove, okružen životinjama, od kojih na visoko prvo mjesto stavlja sokolove. Jedan je od osnivačaja Sokolarske udruge *Nobilis ars* (lat. plemenita umjetnost) i njezin tajnik. Pokušao nam je dočarati svoju fascinaciju sokolovima. Za sokolove i sa sokolovima treba živjeti – to je njegov recept.

Strast

Stjepan kaže da nije počeo držati sokolove da bi zarađivao na tome, te da je imao vrlo uspješnu glazbenu karijeru.

»Sokolara u Jugoslaviji, na početku organiziranog (tada još nereguliranog) sokolarstva bilo je svega trojica: **Saša Pavlović** iz Paraćina, **Tibor Buza** iz Sente i ja. Tibor je prve sokolove uvezao iz Italije prije više od 20 godina. Kada sam otišao kod njega i vidio ih, ostao sam hipnotiziran. Do tada sam vidio samo prepariranog sivog sokola«, kaže Stjepan i objašnjava svoje oduševljenje sokolovima u prirodi, koja nije manja nego strast za brigom o pticama na uzici i u volijeri.

»Kada sam bio školarac, vidio sam u *Ilustrovanoj Politici* fotografiju sokolara koji je držao sivog sokola. Nju sam čuvao u svojim knjigama i svaki dan bar jednom je pogledao. Tu je započela

strast, koja mi je možda u genima, i ona me neće nikada napustiti. Promatram s divljenjem divlje sive sokolove i dalje uživajući u njihovom ponašanju i društvenosti u prirodi. Prođu me žmarci u tim trenucima na isti način kao i davnih šezdesetih godina prošlog stoljeća, kada sam potajno gledao onu fotografiju sokolara i njegove ptice skrivene među stranicama mojih udžbenika.«

Na klasično novinarsko pitanje zašto sokolovi i ptice grabljivice, te otkud ljubav prema njima, Stipe oduševljeno objašnjava osjećaj koji ga obuzme kada ptice, koje pripadaju nebu, može gledati svaki dan. »I divlje i ove ptice u mojem dvorištu su moje, a ja sam njihov«, sažima on u jednu rečenicu svoju životnu filozofiju.

Sokol je najbrža ptica u prirodi

»Sivi sokol je vrlo efikasan lovac. Križam i stepske sa sjevernim sokolovima, a njihove hibride sa sivim sokolovima, jer imaju poželjne osobine za lov. Križanci stepskog i sjevernog sokola su vrlo inteligentne ptice koje vole sokolara. Kada se oni križaju sa sivim sokolom, dobiju se najbolje osobine sve tri vrste u jednoj ptici: ubojitost na sivog, a ljubav i privrženost prema čovjeku od križanca stepskog i sjevernog sokola. Takav sokol je vrlo krupan, a posebno mi je drago što mogu odgojiti, inače cijjenjene, vrlo tamne ptice, budući da posjedujem ženku čiji je otac tamni sjeverni sokol. Hibridi su jalovi. Sokolarske ptice ne mogu ni pobjeći, jer svatko lovi s pticom koja nosi na sebi satelitski odašiljač i prati se, te nema bojazni da će se, kako zaštitari prirode tvrde, ove ptice spariti s divljim pticama i genetski

pokvariti njihove populacije. Bilo je puno optužbi da s kolegom švercam sokolove u UAE i prodajem ih po cijeni od 50 tisuća eura po primjerku arapskim šaicima. Ni jednog šeika do sada nisam ni vidio, a kroz aerodrome ne mogu švercati sokolove, već ih samo legalno prenijeti, uz CITES dozvolu«, kaže Stjepan.

Prepoznato u zakonu, međunarodno zaštićeno

»Sokolarstvo je prepoznato u Zakonu o divljači i lovstvu iz 2010. godine, gdje se kaže da je 'sokolarenje način lova divljači sokolima ili drugim pticama grabljivicama u lovištima gdje je takav lov predviđen lovnom osnovom'. Profesionalni ornitolozi, kao i predstavnici Lovačkog saveza Srbije, sudjelovali su u osnivanju naše Udruge *Nobilis ars*, a 2005. ona je primljena i u IAF (Međunarodnu sokolarsku federaciju). UNESCO je sokolarstvo stavio pod svoj patronat kao sportsko, kulturno i viteško naslijeđe«, kaže Stjepan Bašić.

Stipe je s nama podijelio i svoje ogorčenje današnjim lovstvom i klasičnim lovcima. Kaže da je puška potisnula sokolarenje, kao najprirodniji način lova, jer kod sokolarenja jednaku šansu ima i lovina i lovac (ptica grabljivica).

»Nema ranjene divljači: ili je uhvaćena ili je pobjegla. Životinje koje su izmakle sokolu i treba da ostanu u prirodi, jer su snalažljive, inteligentne i svoje gene će prenijeti na potomke. Sokol ulovi uglavnom bolesne ili na drugi način biološki nespremlne ptice. Treba uvijek računati na to da sokolarske ptice nisu u prirodnoj kondiciji, jer veći dio vremena provedu na stajalicama i ne love kao one iz prirode. Sokolovi su vrlo inteligentni, kao i svi predatori. Sokol s visine odabere pticu koju će loviti, i to onu koja je bez

perja na pojedinim dijelovima tijela ili onu koja se se izdvojila iz jata. Golubari mi tada kažu: 'sokol mi je ubio najboljeg goluba'. Nije, ubio ti je najgoreg, koji nije izdržao pa se izdvojio iz jata! U prirodi sokola je da jednostavno ubija svoj plijen, pa tako i ljubimce golubara«, objašnjava Bašić.

On kaže da sokolarstvo traži lovište puno divljači. U lov se vode i psi ptičari, i to poenteri ili engleski seter.

»Skupina sokolara dogovori redoslijed letenja ptica. Svi su s pticama u rukama, ali te ptice koje ne love imaju kape na glavama da se ne bi uznemiravale i trošile energiju. Idemo pješice, i nakon što pas markira lovinu, sokolu se skida kapa i konopac, on polijeće na visinu do 150 metara i strmoglavljuje se na plijen koji u međuvremenu polijeće ili istrči ispred psa. Nije uopće bitno hoće li uloviti plijen, jer ne idemo loviti meso, za razliku od lovaca. Suvremeni užurbani lovci daleko su od prirode. Kod sokolara je to drugačije – lovi se mirno i staloženo, radi ljepote lova«, kaže Stjepan.

On dodaje da se nakon lova sokol pušta da zadovolji svoje lovačke nagone, ali samo u određenoj mjeri, jer obrok dobije kasnije od sokolara. On ostavlja ulovljeni plijen i skače na rukavicu sokolara, koji mu stavlja kapicu na glavu kako bi nastupio sokolar koji je idući na redu.

»Čiste« objekte od jata nepoželjnih golubova

Trenutačno Stipe drži 22 sokola. Uglavnom su to matične ptice koje će se uskoro pariti.

»Higijena u njihovim volijerama je jako važna radi zaštite od bolesti, kao što je važno i da ptice jedu zdravu hranu. Jedu svježe ulovljen plijen. Kako bih nabavio dosta golubova, čistim od njih mlinove, farme, skladišta i pekare, gdje su nepoželjni. Sokolari u Srbiji se bave i biološkom zaštitom objekata. Primjerice, hale za zrakoplove na surčinskom aerodromu redovno nadzire harrisov jastreb, koji je u vlasništvu jednoga kolege, i odatle tjera nepoželjne ptice. Takav vid zaštite od ptica-plijena pomoću grabežljivaca kojih se ove plaše mogao bi se proširiti i postati redovan kod, primjerice, uzgajivača višanja i malina, čije zasade u velikom broju napadaju čvorci, čineći ogromne gubitke«, kaže Stjepan.

Držanje sokolova, koji su zaštićene životinje, a posebice njihova prodaja je djelatnost koja je regulirana strogim zakonima i međunarodnom CITES konvencijom.

»Ni za koga od nas koji držimo sokolove ne postoji nikakva prijava da smo prekršili zakone u bavljenju našim poslom. Redovno nas nadgledaju inspekcije zaštite okoliša. Nije mi jasno zašto se onda stalno sumnjičimo. Puno sam investirao u sokolove, u odgajivačnicu i u njezinu registraciju, koja je trajala 18 mjeseci zabušavanja administracije, a za to vrijeme sam ih posjetio preko 60 puta. I dalje na njihove odgovore na zahtjeve za izvoz sokolova čekam više mjeseci. CITES konvencija o međunarodnoj trgovini zaštićenim vrstama (Washingtonska konvencija), koju je potpisalo 129 zemalja svijeta (SR Jugoslavija 2001. godine) nikad nije zabranila prekogranični promet vrsta, nego ga želi regulirati.«

Stjepan Bašić je sa svojim pticama redoviti gost smotri sokolara u Hrvatskoj. Smatra da tamošnji kolege imaju daleko bolje mogućnosti za organiziranje smotri, lovova i natjecanja, te da su po znanju korak naprijed u odnosu na sokolare u Srbiji.

Marko Tucakov

Upis folkloraca u HKC Bunjevačko kolo

SUBOTICA – Folklorni odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice vrši upis novih članova. Upis je moguć na probama sekcije. Probe folklor se održavaju po sljedećem rasporedu: utorak i četvrtak od 19 do 20 sati – najmlađi; ponedjeljak, srijeda i petak od 19 do 20 sati – pripremna skupina; te ponedjeljak, srijeda i petak od 20 do 22 sata – izvođački ansambl.

Književno prelo Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica Subotica priređuje XII. *Književno prelo* večeras (petak, 9. veljače) u velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici, s početkom u 19 sati. Na *Književnom prelu* nastupaju recitatori, pjesnici, pjevači i tamburaši, a počet će i obilježavanje 100. obljetnice rođenja pjesnika **Jakova Kopilovića**.

U drugom dijelu večeri studenti glume iz Osijeka izvest će scensku igru *Skriveno u oku* prema motivima istoimene knjige **Helene Sablić Tomić**. Predstavu igraju studenti 2. godine pred-diplomskog studija glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku, pod mentorstvom izv. prof. art. **Robert Raponje**, izv. prof. art. **Tatjane Bertok Zupković** i **Katice Šubarić**, ass.

Prelo mladeži u Subotici

SUBOTICA – *Prelo mladeži* bit će održano večeras (petak, 9. veljače) s početkom u 21 sat. Mlade će zabavljati Ansambl *Ruže*. Ulaz je besplatan. Organizator manifestacije je Udruga mladih *Hrvatski Majur* iz Subotice.

Gupčev bal u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* organizira jubilarni X. *Gupčev bal*, koji će biti održan u subotu 10. veljače u sportskoj dvorani Osnovne škole *Matija Gubec* u Donjem Tavankutu. Za zabavu pobrinut će se tamburaški ansambl *Biseri* iz Subotice. Početak bala je u 19 sati.

Šokačko prelo u Bregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* organizira *Šokačko prelo* u Bregu. Prelo će biti održano u subotu, 10. veljače. Goste će zabavljati tamburaški sastav *Čokanj* i **Marija Pavković Snaša**.

Šokačka večer u Vajskoj

VAJSKA – HGU *Antun Sorgg* iz Vajske organizira *Šokačku večer* koja će biti održana u subotu, 10. veljače u restoranu *Bački dvor* na jezeru Provala, s početkom u 19 sati. Na večeri će svirati tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca. Najavljena je i tombola.

Žedničko prelo

ŽEDNIK – Mjesna rimokatolička župa svetog Marka evanđeliste organizira 10. jubilarno *Žedničko prelo*. Prelo će biti održano u subotu, 10. veljače, u *Sali kod Zvonka*, s početkom u 19 sati.

Mačkare u Golubincima

GOLUBINCI – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca priređuje manifestaciju *Mačkare – premundureni dani 2018*. U okviru manifestacije će u subotu, 10. veljače, biti održan maskenbal u sportskoj dvorani *Golubinci* s početkom u 19 sati, a u nedjelju, 11. veljače, karneval na ulicama Golubinaca, od 14 sati.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

ZAGREB – Hrvatska mladež Bačke i Srijema u Zagrebu organizira *Zagrebačko bunjevačko prelo* koje će biti održano u subotu, 10. veljače, s početkom u 19 sati u restoranu *Zlatna medalja*. Goste će zabavljati tamburaški orkestar *Banda odabrana*.

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* organizira u subotu, 10. veljače, 84. Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru. Članovi *Nazora* priredit će prigodni kulturno-umjetnički program, nakon čega slijede večera, tombola i zabava. Za glazbu će biti zadužen Tamburaški sastav *Ravnica* iz Subotice. Početak je u 19.30 sati.

Đurđinsko prelo

ĐURĐIN – U organizaciji HKPD-a *Đurđin* u nedjelju, 11. veljače, u dvorani župe sv. Josipa Radnika bit će održano *Đurđinsko prelo*. Tom prigodom svoj rad predstaviti će članovi Društva, a najavljeni su i gosti. Nakon prigodnog programa, predviđeno je druženje uz fanke. Početak je u 16 sati.

Prelo sićanja u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* i KD *Ivan Antunović* iz Subotice organiziraju osmo po redu *Prelo sićanja* koje će biti održano u nedjelju, 11. veljače, u svečanoj dvorani HKC-a. Okupljanje sudionika je u središtu grada kod spomenika Presvetog Trojstva u 17 sati. Slijedi sudjelovanje na misi u Franjevačkoj crkvi u 17.30 sati. Nakon mise, sudionici odlaze na prelo koje počinje u 19.30 sati. Jedini uvjet nazočnosti na ovom prelu jest da ste odjeveni u svečanu bunjevačku nošnju.

Maskenbal u Slankamenu

NOVI SLANKAMEN – *Maskenbal 2018*. u Novom Slankamenu bit će održan 11. veljače u prostorijama HKPD-a *Stjepan Radić* s početkom u 18 sati.

Pokladni maskenbal u Monoštoru

MONOŠTOR – KUDH *Bodrog* organizira u nedjelju, 11. veljače, Pokladni maskenbal u mjesnom Domu kulture. Početak je u 19 sati. Već po tradiciji članovi *Bodroga* pripremili su originalne kostime šivane posebno za ovu prigodu.

Z. V.

Prva obljetnica rada Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu

Razvijanje kreativnih potencijala

Kreativna sekcija Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina priredila je u subotu 3. veljače, svečanost u povodu prve obljetnice svojega rada. Na proslavi je prikazana foto-prezentacija izložbi i pojedinačnih radova Kreativne sekcije, s osvr-

tom na medijska izvješća o radu sekcije. Program su obogatili i članovi literarne i muzičke sekcije surčinske udruge, u kojem su se smjenjivali recitiranje i pjevanje, a program su upotpunili i gosti iz Zemuna.

»Ono što je zajedničko svim članovima sekcije jeste ljubav prema lijepom i shvaćanje da život ne čine nepodnošljivim toliko okolnosti, koliko nedostatak smisla. Iz godine rada ove sekcije iznedrio se niz izložbi. Ciljevi našeg rada su razvoj, njegovanje i očuvanje kulture, običaja i tradicije hrvatskog naroda u Srijemu, razvijanje interesiranja za kulturu, buđenje kreativnih potencijala kod ljudi, kao i poticanje zajedništva«, istaknula je, između ostalog, voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Velika zahvala upućena je prečasnom **Jozi Duspari** i članovima hrvatske udruge iz Zemuna, kao i Golubinčanima koji su u protekloj godini otvorili vrata njihovim izložbama, zatim sponzorima i susjedima koji su pomogli da se organizira ova svečanost.

Goste su pozdravili i predsjednica surčinske udruge Hrvata **Katica Naglić** te mjesni župnik **Marko Kljajić**. Na kraju programa gostima su podijeljeni prigodni darovi Kreativne sekcije.

S. D.

Marindan u HKD-u Šid

Druženje uz ples i pjesmu

I ove godine, članovi HKD-a *Šid*, 2. veljače u prostorijama svoje udruge organizirali su proslavu *Marindana*. Obilježavanje ovog blagdana predstavlja prvu aktivnost udruge iz Šida u ovoj godini. Te večeri okupili su se njezini članovi iz Šida, Sota i Batrovaca, kako bi uz druženje i pjesmu proslavili imendane onih koji ih slave 2. veljače. Večer je protekla u druženju članova, uz ples i pjesme tamburaškog orkestra te domaće kolače i slane delicije, koje su za ovu prigodu pripremile članice Društva. Želja im je da i ova godina bude uspješna kao i prethodna, a već u narednom razdoblju udruhu očekuju nove aktivnosti.

S. D.

Zabava u organizaciji HBKUD-a Lemeš

Marinbal u Lemešu

U Lemešu je u subotu, 3. veljače, održan tradicionalni *Marinbal* u organizaciji mjesnog HBKUD-a *Lemeš*. Bal je okupio preko 150 gostiju iz Lemeša, ali i Sombora, Subotice, Tavankuta i drugih mjesta. Goste prela dočekali su

Antonia Ileš i Luka Vi-

lić, bandaš i bandašica ovo-

godišnje lemeške *Dužionice*. Uz ples i pjesmu, tombolu i večeru, bal je potrajao do ranih jutranjih sati. Gosti su počašćeni lemeškim junećim paprikašom i fancima koji su posluženi u ponoć. Na prelu je svirao tamburaški ansambl *Još ovu noć* iz Sombora.

Z. V.

Vojislav Temunović, dopredsjednik HGU Festival bunjevački pisama iz Subotice

Tamburaška kuća – nova stranica u radu udruge

U HGU Festival bunjevački pisama iz Subotice 2017. godinu ocjenjuju kao veoma uspješnu. Sve planirane manifestacije su održali, među kojima i IV. *Tambura instrumental festival*, Smotru dječjih pjevača

i zborova te Festival bunjevački pisama, kao svoju najznačajniju. Objavili su također i CD s pjesmama izvedenim na XVII. Festivalu bunjevački pisama.

»Značajna novina je da smo koncem godine, sredinom prosinca, kupili kuću za potrebe rada naše udruge odnosno proba naših članova i time otvorili novu stranicu u radu naše udruge, tako da se već od početka 2018. probe tamburaškog orkestra odvijaju u našoj Tamburaškoj kući«, kaže **Vojislav Temunović**, dopredsjednik HGU Festival bunjevački pisama iz Subotice.

Planovi udruge za 2018. godinu?

Što se koncerata tiče ove godine planiramo u svibnju napraviti Proljetni koncert. Rujan je rezerviran za XIV. Smotru dječjih pjevača i zborova, a 30. rujna održat ćemo i XVIII. Festival bunjevački pisama. Naravno, krajem studenoga ili početkom prosinca napraviti ćemo i naš Godišnji koncert. Ove godine također plani-

ramo nastup naših članova na V. *Tambura instrumental festivalu* koji će se održati u Požegi u Hrvatskoj, gdje se mi kao udruga pojavljujemo kao suorganizatori uz Glazbenu školu Požega kao organizatora i Muzičku akademiju Zagreb kao suorganizatora.

Koliko aktivnih članova Udruga ima, imate li problema s brojnošću?

Naša udruga godinama ima konstantan broj članova, oko 60 do 65, s tim da svake godine imamo smjene generacija kada pojedini članovi nakon završetka srednje škole u Subotici odlaze na studije u druge gradove – Novi Sad, Zagreb, Beograd. Tada se članovi iz Dječjeg orkestra prebacuju u Veliki tamburaški orkestar, a Dječji popunjavamo s članovima koji pohađaju obuku u našoj školi tambure pri HGU i učenicima Muzičke škole Subotica, koji sviraju tamburu.

U najkraćem, koji su najveći problemi s kojima se Udruga suočava u radu?

Najveći problemi su nam do sada bili iznimno visoki troškovi režije koje smo plaćali Gradu Subotici, od kojega smo zakupljivali prostorije za rad. Nadamo se da smo kupovinom Tamburaške kuće taj problem eliminirali i troškove sveli na razumnu mjeru, tj. plaćamo naše stvarne troškove. Što se financijskih sredstava tiče, naše glavne manifestacije uglavnom financiramo iz natječaja koji se raspisuju tijekom godine, a imamo i potporu naših sponzora i prijatelja Festivala koji nam pomažu da se rad odvija nesmetano.

D. B. P.

Marica Andrić, predsjednica HKUPD-a Matoš iz Plavne

Planovi unatoč problemima

H KUPD Matoš iz Plavne je, kako kažu u upravi udruge, tijekom 2017. godine u potpunosti realizirao planirane aktivnosti.

»Osim pripreme i održavanja redovitih manifestacija, poput Dana A. G. Matoša i Josipa Andrića, uz pomoć ZKVH-a i Hrvatske čitaonice iz Subotice, te potporu HNV-a i NIU Hrvatska riječ, pripremljen je i prvi puta održan trodnevni Dječji etno kamp u Plavni, uz sva obilježja multikulturalne manifestacije. Ova manifestacija naišla je

na veliko zanimanje i pozitivne ocjene i djece i roditelja i voditelja radionica. Još jedna od novina je i to da je dramska sekcija ponovno započela s radom. Sudjelovali smo na zajedničkoj manifestaciji Šokci i baština, na Tradicijskom ženskom češljanju u Baču, na reviji nošnji na Baranjskom bečarcu. Dječja folklorna skupina gostovala je nekoliko puta i imala više nastupa, ali nažalost, ne mogu nastupiti tamo gdje se traži glazbena pratnja, jer sada kada imamo svoja glazbala, nemamo tambura-

še. Organizirali smo i trodnevno hodočašće u Međugorje i izlet na Kravice, obilazak Mostara i Sarajeva. Tijekom godine radilo se i na obnovi običaja, poglavito vezanih za crkvu«, rekla nam je predsjednica udruge **Marica Andrić**.

Što planirate u 2018. godini?

Cijelu 2018. godinu planiramo posvetiti obilježavanju desetljeća postojanja i rada Udruge. Taj rođendan je već proslavljen organiziranjem zabavne večeri. Na svim našim manifestacijama, a osobito na *Danima A. G. Matoša i Josipa Andrića*, na neki način će se obilježiti ovaj mali, ali za nas Hrvate u Plavni vrlo značajan jubilej. Nastavit ćemo i s organiziranjem i održavanjem *Dječjeg etno kampa*, njegovanjem običaja, očuvanjem jezika i pisma, proširenjem knjižnog fonda, nabavom starih, originalnih ali i rekonstrukcijom i izradom novih šokačkih narodnih nošnji i praćeće opreme.

Koliko članova imate i koji su vam najveći problemi u radu?

Svakako nedostatak kadra, počevši od stručnog koreografa, tamburaša, administratora, pa do voditelja sekcija. Financijska situacija nije blistava, a sudeći po općim zbivanjima u državi, bojim se da ne bude novih umanjivanja priljeva sredstava. Nismo u mogućnosti nigdje gostovati, zbog nedostatka sredstava, te zbog tamburaškog sastava koji više ne funkcionira. Rak-rana nam je stalno smanjenje broja članova. U posljednjih nekoliko godina umrlo nam je 17 članova, u inozemstvo se odselilo 13, četiri djevojke su se udale i odselile iz Plavne, nekoliko njih se uposilo u gradovima, pa su i oni otišli iz sela, a nekoliko članova nas je i napustilo. Trenutačno Udruga broji 57 odraslih i 29 djece. Veliki problem nam predstavlja i nedostatak vlastitog prostora. Knjižnica i čitaonica koju Udruga koristi i kao mjesto za sastanke i probe nekih od sekcija, neodgovarajuća je, nema riješeno grijanje, prokišnjava i urušava joj se strop.

I. A.

Josip Pavlović, predsjednik HKD-a Šid iz Šida

Izborna skupština i monografija

HKD Šid iz Šida ove će godine proslaviti osam godina postojanja. Proteklu godinu ocjenjuju kao veoma uspješnu, budući da su uz redovite projekte imali i nekoliko novih angažmana.

»Najvažnija aktivnost naše udruge vezana je za proslavu crkvenog goda Presvetog Srca Isusovog što je ujedno i proslava obljetnice našeg Društva. Potom svake godine organiziramo i manifestaciju u Sotu *Pokažimo svima što znamo i imamo*. Za prošlu godinu mogu reći da smo stjecajem okolnosti odradili dvije neplanirane aktivnosti, a to je doček folklornog ansambla *Pletenka* iz Bitole koji djeluju u okviru HKC-a *Branko Marulić* iz tog makedonskog grada. Ugostili smo ih tri dana i mislim da je to bio veliki pothvat za naše relativno malo Društvo. U tome nam je pomogla šira društvena zajednica iz oblasti kulture našeg grada. Rekao bih da je kruna našeg dosadašnjeg rada bila i sudjelovanje u emisiji *Lijepom našom* u Tovarniku, na kojoj smo sudjelovali na poziv načelnice te Općine«, kaže predsjednik HKD-a Šid **Josip Pavlović**.

Koji su Vam planovi u 2018. godini?

Prostojo nam izborna godišnja skupština na kojoj će biti izabrano novo rukovodstvo Društva, počevši od predsjednika i članova uprave do Nadzornog odbora. Nadam se da će Društvo u budućnosti nastaviti održavati ovu razinu aktivnosti koja je dostignuta proteklih godina. U planu nam je i izdavanje kataloga u povodu pet godina rada likovne kolonije, kao i izdavanje mono-

grafije. U monografiji bi bile obuhvaćene najvažnije aktivnosti udruge u proteklih osam godina, uz popis imena onih ljudi koji su nas podržavali i pomagali. Time bi se sačuvalo od zaborava sve ono što je do sad učinjeno, a sam katalog i monografija bi predstavljali izuzetno koristan promidžbeni materijal u budućnosti, u smislu uspostavljanja novih kontakata s udrugama i institucijama iz oblasti kulture.

Koliko članova broji Udruga?

Naša udruga ima ukupno oko 200 članova. Od tog broja oko 70 je uključeno u rad naših sekcija: folklorne, tamburaške, sekcije veza i zlatoveza, književnog i likovnog kluba i dramske sekcije.

Koji su najveći problemi s kojima se suočavate u radu udruge?

Kao i u svim udrugama, tako i u našoj, problem je vrijeme pristizanja financijskih sredstava. Prva sredstva ne stignu sve do šestog mjeseca u godini. Iz općinskog proračuna stignu nešto ranije, a ostali dio tek pred kraj godine. Nama to predstavlja problem jer se sve naše aktivnosti odvijaju od ožujka do kolovoza. Drugi problem je zasićenost članstva te pad kvalitete i broja aktivnosti. Jednostavno, došlo je do zamora. Je li razlog tome što su naši članovi u proteklom razdoblju bili više angažirani i ne mogu odgovoriti broju nastupa ili je nešto drugo u pitanju, ne znam. Odlaze nam i mladi po završetku školovanja u Šidu u druge gradove, te nam nedostaje članova.

S. D.

Nova knjiga u nakladi NIU Hrvatska riječ: Zapisane avanture za male i velike

Bajko-priče za »velike male«

U nakladi NIU Hrvatska riječ iz Subotice objavljena je knjiga *Zapisane avanture za male i velike* – suvremena proza za djecu i mlade Hrvata u Vojvodini. Izbor priča sačinila je i knjigu uredila knjižničarka i književnica **Katarina Čeliković**. Knjiga sadrži tridesetak priča za djecu i mlade od ukupno četrnaest autora. Zastupljeni autori su: **Julijana Adamović, Marina Balažev, Ivan Balenović, S. M. Jasna Crnković, Katarina Čeliković, Katarina Firanj, Vesna Huska, Ljubica Kolarić-Dumić, Marija Lovrić, Ružica Miković-Žiganov, Rajko Ljubić, S. Blaženka Rudić, Ruža Silađev i Nedeljka Šarčević**.

U pitanju je prvi panoramski prikaz suvremenog književnog stvaralaštva za djecu i mlade u vojvođanskih Hrvata. U izbor su ušle priče koje su ranije (od početka novoga milenija do danas) objavljivane u knjigama, slikovnicama te tisku.

»Zapisane avanture za male i velike prava su književna kutija puna događaja iz svijeta fantastike i realnosti iz pera četrnaest autora koji pišu na hrvatskom jeziku u Vojvodini ili onih koji su u njoj rođeni. Tridesetak priča poziva nas u svijet mašte, donosi nam život onog doba koje svi smatramo najljepšim – doba djetinjstva! Kroz četiri cjeline: *Bajko-basne, Djetinjstva trag, Teen i Duhovni velikani*, ova zbirka stvara panoramu suvremene proze na hrvatskom

jeziku u Vojvodini«, navodi u pogovoru urednica knjige Katarina Čeliković uz zaključak: »Književnost za djecu ili 'dječja književnost', kako se to popularno govori, statusno nije ravna onoj za odrasle, a još je manje vrednovana u književnoj kritici koja je prateći instrumentarij književnosti kao umjetnosti. Afirmacija manjinske književnosti, napose one za djecu, nadaje se kao prioritet kako bi se izgradio pa i sačuvao njezin integritet. Manjinska se književnost, napose ona pisana za djecu, upinje zauzeti neki prostor, uspoređuje svoje stvaralaštvo kako s onim u državi u kojoj se živi tako i u književnosti svoga naroda.«

Knjiga *Zapisane avanture za male i velike* objavljena je kao druga u ediciji proze za djecu *Vjeverica*. Likovna oprema knjige i naslovnica djelo je Agencije za grafički dizajn *IDDEA* iz Petrovaradina. Knjiga je tiskana potporom Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

Po cijeni od 1000 dinara, knjiga *Zapisane avanture za male i velike* može se kupiti u subotičkim knjižarama *Danilo Kiš, Nova školska knjiga* i *Limbus*, kao i u uredu NIU Hrvatska riječ u Subotici (Trg cara Jovana Nenada 15/II). Knjiga se može poručiti i poštom, a više informacija o ovom načinu kupnje možete dobiti na telefon: 024/55-33-55.

H. R.

Poziv za Liru naivu 2018.

Hrvatska čitaonica iz Subotice i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* iz Subotice upućuju poziv za šesnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2018*.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2018* bit će održan 26. svibnja 2018. godine u Maloj Bosni kraj Subotice.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 8. travnja 2018. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/64-211-3186.

Zbirka božićnih popijevki i običaja iz Petrovaradina – *Vesel'te se, kršćani*

Pečat Okrugićeva glazbenog naslijeđa

Ova petrovaradinska božićna spomenica na 44 strane donosi notne zapise pjesama koje se pjevaju od početka adventa do blagdana Bogojavljenja; osim pjesama, opisani su i petrovaradinski običaji božićnoga vremena putem naracije kazivača (od kojih neki više nisu živi) o značajkama pojedinih običaja, te putem fotografija

Uz prethodnu najavu roditeljima, odlučio sam da tog Božića ostanem u svojoj sobi u studentskom domu u Novom Sadu. Bilo je više razloga takvoj odluci, no htio sam osjetiti iskustvo Božića izvan redovitog (blagoslovljenog!) klišeja toplog obiteljskog okruženja. Na polnoćku sam otišao u crkvu Svetog Roka u Petrovaradin, gdje sam te studentske godine počeo redovito odlaziti na mise, istovremeno upoznavši tamošnjeg i tadašnjeg župnika **Marka Kljajića**. »Naoštren« da sa župljanima podijelim radost pjevanja dragih, svima poznatih hrvatskih božićnih pjesama, nemalo sam se iznenadio. Tada sam prvi puta u našem podneblju doživio polnoćku na kojoj se pjevaju pjesme koje uopće nisam poznavao niti mogao pjevati. »O, zašto nisam otišao kući!«, razočarano sam pomislio. U međuvremenu sam primijetio da je petrovaradinski repertoar božićnih popijevki uspješno prenijet na lijevu obalu Dunava, i da se izvodi i u crkvi Imena Marijina. To nije čudno, budući da postoji povezanost, po podrijetlu, glazbenom ukusu i opredjeljenju, zborova petrovaradinskih župa i hrvatskog zbora ove novosadske župe. Konačno, bio sam vrlo radostan kada sam sve ove popijevke (u međuvremenu ih naučivši na polnoćkama koje su uslijedile svih idućih godina) mogao pjevati iz publike, na novosadskom božićnom koncertu kojim je HKPD **Jelačić** razveselilo i uzveličalo blagdanske dane ove zime.

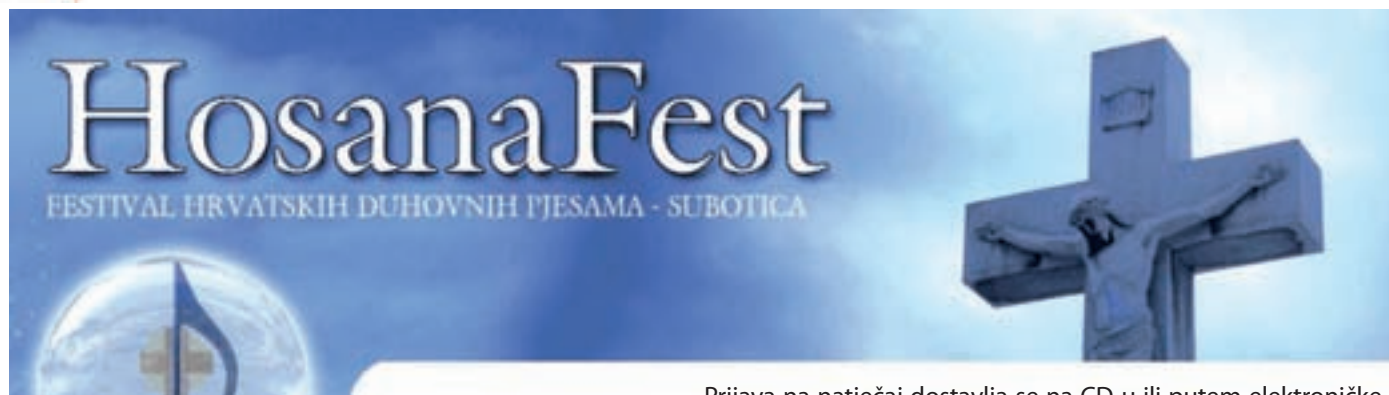
Najavljen kao koncert iznenađenja, ovaj događaj ih je imao nekoliko. Na kraju koncerta, predsjednik **Jelačića** **Petar Pifat** predstavio je publici netom objavljenu brošuru *Vesel'te se, kršćani*. Ova petrovaradinska božićna spomenica na 44 strane donosi notne zapise pjesama koje se pjevaju od početka adventa do blagdana Bogojavljenja. Osim pjesama, opisani su i petrovaradinski običaji božićnoga vremena putem naracije kazivača (od kojih neki više nisu živi) o značajkama pojedinih običaja, te putem fotografija. Božićni život starog Petrovaradina, življen u župnim zajednicama Svetog Roka (Novi Majur), Uzvišenja sve-

tog Križa (Stari Majur) i Svetog Jurja (Gradić) bio je, naime, vrlo živopisan, naročito između dva svjetska rata, kada su ove zajednice bile vrlo brojne. Posebnost predstavljenih pjesama je što je dobar broj njih napisao, neke i uglazbio opat **Ilija Okrugić Srijemac**, rodoljubnim i kristoljubnim zanosom. Njegov duh tako, 120 godina nakon njegove smrti i 190 godina nakon rođenja, još uvijek živi u Petrovaradinu, u kojem je službovao posljednju 31 godinu života. Čini se da su ga, nažalost, rodni Srijemski Karlovci gotovo zaboravili.

Za one koji žele sudjelovati u jedinstvenom petrovaradinskom Božiću, to sada uopće neće biti teško kao što je bilo meni koncem 1990-ih. Ova knjižica je podsjetnik na to da je potrebno cijeniti naslijeđe lokalne tradicije, zabilježiti je, sačuvati i posvetiti njezinom prenošenju onoliko ljubavi koliko ona traži. Autor je nedvojbeno upozorio da »taj i takav Petrovaradin, sa svojim prekrasnim običajima, ponosan na svoju povijest i bogatstvo, danas odaje zadnje znake života«. Koliko je god ovo upozorenje realno utemeljeno, činjenica je da se Okrugićeve božićne pjesme *Ustajte, pastiri, Hajdmo, hajd'mo, Gloria, Slava Bogu* i druge i dalje ponosno pjevaju u petrovaradinskim crkvama. Bogatstvo običaja je, ipak, mnogo slabije očuvano, iz različitih razloga. Nakon objave ove brošure, autorovog »naputka Petrovaradincima za tradicionalno slavljenje Božića, vlastito zavičaju u kome žive ili su živjeli«, nema više prihvatljive isprike za dalje slabljenje božićnoga zanosu u našim zajednicama, ne samo u Petrovaradinu. Tim HKPD-a **Jelačić** do sada je pokazao barem nekoliko pravaca kojima je moguće stići do tog cilja.

Brošura *Vesel'te se, kršćani* objavljena je uz pomoć Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatskog nacionalnog vijeća. Krasni je prepoznatljivi likovni izričaj i grafičko oblikovanje Petrovaradinca **Darka Vukovića**, a recenzirala ju je mag. **Marijana Maza-
lović**.

Marko Tucakov

HosanaFest 2018.

Raspisan natječaj

Organizacijski odbor Festivala hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest* raspisuje natječaj za ovogodišnji festival koji će biti održan u nedjelju, 23. rujna 2018. godine. Slogan ovogodišnjeg *HosanaFesta* je »Obnovimo mladost duha«.

Za prijem novih skladbi natječaj je otvoren od 1. veljače do 1. travnja 2018. godine

Uvjeti natječaja su sljedeći:

- skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter;
- ne smiju biti već objavljene niti javno izvođene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati sljedeće:

- oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;
- tekst pjesme (preporuča se u Word formatu);
- kraću biografiju izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrda svećenika.

Organizatori napominju kako prijave koje ne budu ispunjavale navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od stručnog povjerenstva. Također, autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u, DVD-u, kao i radijskom i televizijskom emitiranju bez traženja nadoknade. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom *HosanaFesta*. Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene. Rezultati natječaja bit će autorima javljeni do 20. travnja ove godine. Izvođači čije se skladbe uvrste u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu dostaviti u roku do 60 dana po objavljivanju rezultata.

Foto vijest:

Blagoslov vrtića Marija Petković Sunčica i blagoslov grla pred blagdan sv. Blaža.

Devetnica Lurdskej Gospi

Devetnica u čast Lurdskej Gospi, koja je započela u petak, 2. veljače, trajat će do blagdana, svetkovine Gospe Lurdske u nedjelju, 11. veljače. Sveta misa na hrvatskom jeziku započinje svaki dan u 17.30 sati u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici.

.....

Počinja korizma

U srijedu, 14. veljače, započinje korizma, vrijeme pripreve za najveći kršćanski blagdan Uskrs. Na Pepelnicu ili Čistu srijedu vjernici se posipaju ili im se pepelom križa čelo, što predstavlja čin pokore, a na to nas podsjećaju svećenikove riječi »Obratite se i vjerujte evanđelju«. Toga dana ujedno je i post i nemrs. Post obvezuje sve vjernike od navršene 18. pa do 60. godine života, dok nemrs obvezuje sve katolike koji su navršili 14 godina života u sve petke, a napose korizmene. Također, počinje pobožnost križnoga puta.

.....

Tribina Radio Marije Srbije

Radio Marija Srbije organizira tribinu pod nazivom *Zdrava vjera i njezine devijacije*. Tribina će biti održana u nedjelju 18. veljače u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici s početkom u 19 sati. O ovoj temi će govoriti dr. **Josip Bošnjaković**, teolog i doktor psihologije, svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kraljevstvo Božje je Kraljevstvo zajedništva

Uevanđeljima je zabilježeno da je Isus mnogo puta ozdravio teško bolesne ljude koji su mu se utjecali za pomoć. Ipak, među svim tim ozdravljenjima posebnu težinu imaju ona koja se odnose na gubavce. Na umu treba imati starozavjetni pogled na ovu tešku bolest. Iz tog konteksta shvatit ćemo da se tu nije radilo samo o tjelesnom ozdravljenju.

Guba kao Božja kazna

Guba je kožna bolest koja se često spominje u Svetom pismu. Ona je u starozavjetno vrijeme smatrana »nečistoćom«, znakom čovjekove grješnosti i Božje kazne za grijeh. Zato Levitski zakonik određuje da se svatko tko je zahvaćen ovom bolešću smatra nečistim sve dok ne ozdravi. Oboljeli od gube nisu smjeli živjeti sa zdravima, nego im je mjesto bilo izvan grada, daleko od društvene zajednice. Nisu se smjeli ni približiti gradskim zidinama. Zato su živjeli u špiljama daleko od naselja skrivajući se od ljudi. Morali su se i odijevati drugačije, kako bi se izdaleka moglo prepoznati da su gubavci, te da im se ne smije prići. Postojao je čak običaj da se gubavci ne smiju ni pokapati na grobljima.

Oboljeli je smatran grješnikom, napuštenim od Boga, duhovno mrtvim. Levitski zakonik određivao je da se gubavci moraju ponašati kao oni koji su u smrtnoj žalosti. Morali su nositi razderanu odjeću, raščupanu kosu i prekriveno lice (usp. Lev 13,45). Takvima nije bilo mjesto u zajednici koja se ponosila Božjom prisutnošću. Bolest je bila znak izopćenja. Tako su ovi nesretni ljudi, pored teške fizičke boli koju im je donosila ova bolest, trpjeli i tešku duhovnu bol, jer su u najtežim trenucima života napušteni i odbačeni od svoje zajednice, te osuđeni kao teški grješnici.

Ozdravljenje je smatrano novim životom, odnosno uskrsnućem, a to nikako nije bilo u ljudskoj moći nego isključivo u Božjoj. Svećenici su imali zadatak ozdravljenog proglasiti čistim, a ne učiniti čistim. Kada svećenik pregleda ozdravljenog i zaključi da se očistio, tada se može ponovno vratiti u svoju zajednicu. Ozdravljenje se smatralo Božjim smilovanjem. Vjerovalo se u starozavjetno vrijeme da će znak Mesijina dolaska i dolaska Kraljevstva Božjeg biti upravo to da će gubavci ozdravljati. Zato Isus Ivanovim učenicima kaže: »Podite i

javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste...« (Mt 11,5). Tako su ozdravljenja gubavaca, o kojima govore evanđelja, znak dolaska Božjeg kraljevstva i objava Isusovog mesijanskog identiteta.

Povratak u zajedništvo

Čovjek zahvaćen gubom u Markovom evanđelju krši propise i pristupa Isusu (usp. Mk 1,40-45). Kleknuo je pred njega i tražio ozdravljenje, te tako ispovjedio svoju vjeru, jer jedino Bog može ozdraviti od gube. Zapravo gubavac od Isusa ne traži ozdravljenje, nego očišćenje: »Ako hoćeš, možeš me očistiti«. On ne želi samo tjelesno ozdraviti, nego želi ponovno biti dio svoje zajednice, a ne odbačen i omražen zbog nesreće koja ga je snašla. Želi uistinu živjeti, a ne oplakivati svoju sudbinu negdje u izolaciji od svijeta. Isto tako svojim riječima »Ako hoćeš« priznaje da očišćenje nije u čovjekovoj moći, nego jedino u Božjoj. Ono je Božji dar, te se zato gubavac obraća onome koji mu taj dar može dati.

Isus uslišava molbe nesretnog čovjeka i ozdravlja ga. Pokazuje tako njemu, ali i svima ostalima, posebno svećenicima koji su ga trebali pregledati i ustanoviti ozdravljenje, da je došlo Kraljevstvo Božje, da je Mesija tu, jer gubavi se čiste. Bog objavljuje svoju blizinu svima, i nečistima i odbačenima, ne samo onima koji se smatraju pravednicima. Isus ne želi da njegova čudesna djela budu krivo shvaćena. Njihova bit nije tjelesno ozdravljenje od gube, nego vraćaju u život, u zajednicu, i društvenu i vjersku. Ona su svjedočanstvo i znak da je nastupilo Božje kraljevstvo za koje nisu gubavci jedini koji trebaju očišćenja, nego svaki grješnik, svaki čovjek, bez obzira na položaj.

Kraljevstvo koje je Isus donio obvezuje na izgradnju zajedništva, protiv svake vrste odbacivanja, marginaliziranja, obezvrjeđivanja bilo kojeg čovjeka. U Isusovo vrijeme društvo je odbacivalo oboljele od gube. Moderno društvo odbacuje one koji drugačije misle, drugačije se odijevaju, koji su siromašni, koji pripadaju nekoj manjinskoj skupini... Bezbroj je kriterija za odbacivanje. Ne dozvolimo da i sami odbacujemo one koje Bog nije odbacio, nego im pružimo ruku. Učinimo sve što možemo da naše zajednice budu ozračje ljubavi i prijateljstva u kojem će se svatko osjećati prihvaćeno.

Marija Kovač,
učenica Kemijsko-tehnološke škole *Lazar Nešić* u Subotici

KEMIJA nije bauk

Marija Kovač učenica je četvrtog razreda srednje Kemijsko-tehnološke škole *Lazar Nešić* iz Subotice, a na školovanje je stigla iz Lemeša, i to samo zbog kemije. Iza sebe ima brojna priznanja koja je osvojila na raznim natjecanjima iz kemije, što je samo potvrda da nije pogriješila u izboru škole. Kemija će biti i njen izbor za nastavak školovanja, jer Marija planira nastavak studija upravo u ovoj oblasti, a kasnije i znanstvenu karijeru. Zimski raspust provodi u rodnom Lemešu, a mi smo to iskoristili za susret i razgovor s njom.

Zbog školovanja napustila si roditeljski dom i Lemeš. Je li baš toliko bila jaka volja i želja da upišeš kemijsku školu?

Poslije osnovne škole nisam dvojila oko nastavka školovanja, morala je to biti kemija. U Somboru kemijske škole nema niti nekog smjera koji se meni svidio, a poklopilo se da su te godine kada sam ja upisivala srednju školu u Subotici otvorili smjer laboranta i tako sam otišla u Suboticu. Nije to previše daleko od Lemeša, tako da kući mogu doći kad god poželim. I kada imam slobodnog vremena.

Da si dobro odabrala pokazuje i to što si na brojnim natjecanjima iz kemije osvojila zapažene rezultate. Teško ih je sve pobrojiti, ali kada bi izdvojila tvoje najznačajnije uspjehe, koji bi to bili?

Svakako sam najponosnija na moj posljednji uspjeh, a to je bilo natjecanje *Grand prix chimique* (Velika nagrada kemije), što je natjecanje europskog ranga, na kome sam osvojila četvrto mjesto, što je i najbolji plasman Srbije na ovom natjecanju. U trećem razredu osvojila sam drugo mjesto na republičkom natjecanju iz kemijske tehnologije, a u prvoj godini drugo mjesto također na republičkom natjecanju, ali iz opće i neorganske kemije.

Je li za ovakve rezultate dovoljna samo ljubav prema kemiji ili stalni uporni rad?

Rekla bih da sam se u kemiju zaljubila još u osnovnoj školi. Išla sam i tada na natjecanja za koja sam se posebno spremala, ali to za mene nije bio napor i već sam tada znala da će moj

život biti vezan za kemiju. Organska, neorganska, analitička, fizička kemija? Ne bih mogla reći koja mi više paše. Svaka od tih oblasti kemije mi je posebna, zanimljiva. Najljepše je kada uđem u laboratorij gdje radimo eksperimente, jer oni zahtijevaju prethodno teoretsko znanje koje se onda primjenjuje u praktičnom radu. Kod kemije je najvažnija logika i ako umiješ povezivati stvari, onda sve ide lako.

Ne učim onako klasično, da sjednem i učim nešto određeno, jer uz ono obvezno školsko gradivo čitam i znanstvene radove tako da mi praktički cijeli dan prođe u školi i u učenju. Ne mogu reći da sada imam neko određeno vrijeme koje izdvajam samo za učenje, već mi neka-ko u tome prođe cijeli dan.

Na početku smo drugog polugođa i za nekoliko mjeseci čeka te upis na studije. Što će to biti?

Planiram upisati Tehnološki fakultet u Novom Sadu, smjer inženjerstvo materijala. Ovaj smjer sam odabrala, jer je to ona primijenjena kemija. Kemija kao znanost sama po sebi je lijepa, ali je najbolje kada se ona može primijeniti i koristiti u industriji i znanosti. Moji planovi su svakako da se bavim znanošću.

Mnogi mladi uspješni ljudi danas žele što prije otići odavde. Razmišljaš li i ti tako? Gdje sebe vidiš za nekoliko godina kada završiš studij?

Ukoliko mi se ukaže neka lijepa prilika voljela bih ostati ovdje. Također, voljela bih stići i do nekih prestižnih instituta u inozemstvu gdje bih svakako mogla proširiti svoje znanje.

Osim školskih obveza i priprema za natjecanja, ima li mjesta i za neka druga interesiranja?

Svakako da ima. Volim otići i u kazalište, pročitati dobru knjigu. Nažalost, nisam više u Lemešu tako da ne mogu sudjelovati u radu HBKUD-a *Lemeš* čija sam aktivna članica bila u folklornoj i dramskoj sekciji.

Z. Vasiljević

KAKO »preživjeti« odlazak u kupovinu?

Iako, za sada, u trgovinama ne pada ni drvlje ni kamenje, ipak iz njih izlazimo pokisnutih lica i prazne novčarke. Često se dogodi da na blagajni stojimo i provjeravamo račun. Je li moguće? Uvijek je nekako više od planiranog. Svi znamo da na režije na mjesečnom nivou potrošimo puno i za to imamo evidenciju koliko i čega, no za kupovinu hrane najčešće nemamo nikakav plan, niti na kraju račun. Primorani smo razmišljati kako uštedjeti? Ima li uopće šanse uštedjeti na hrani, a pri tome se hraniti, koliko-toliko, zdravo?

Ima nade za sve one koji imaju malo volje i vremena. Stručnjaci često savjetuju da u trgovinu ne trebamo ići gladni niti umorni. I o tome treba voditi računa!

Evo nekoliko isprobanih savjeta:

Promotivni letak – imamo na pretek promotivnih letaka koje često nalazimo u poštanskom sandučetu, oni zaista imaju svrhu (osim za propalu). Dobro ih proučite i pregledajte, znatno se može uštedjeti ako se prati gdje je što na akciji.

Popis za kupnju – budete li pravili popis i strogo ga se pridržavali sigurno možete i na taj način uštedjeti koji dinar. Najbolji način za pravljenje popisa jest da kad god nešto primijetite da nedostaje, upišete na papir koji vam je na dohvat ruke. Treba iskoristiti i svijet tehnike pa popis možete praviti i u mobitelu, nije potrebna posebna aplikacija.

Tjedni jelovnik – istina da zahtijeva vrijeme, ali štedi novac. Ako napravite tjedni jelovnik, primjerice petkom i subotom odete u nabavku za sljedeći tjedan, pogotovo ako ga pravite uz reklamni letak planirajući jela od namirnica koje su na akcijama, mjesečni trošak za hranu se može osjetno smanjiti.

Zalihe hrane – uvijek se pitam isto: trebamo li praviti zalihe koje također koštaju, a onda ostanemo bez novaca za nešto potrebnije? Na ovo pitanje nemam pravi odgovor, uvijek upadnem u zamku akcija...

Velika pakiranja – iako izgledaju primamljivo i nekada djeluju jeftinije, nije sigurno da je to uvijek i točno. Najbolji način da provjerite jeste izračunati. Ako vam matematika nije jača strana, svaki mobitel ima kalkulator, pa nemojte ga zanemariti.

Hrana se ne baca! – to je osnovno pravilo. Sve se to može iskoristiti. »Recikliranje« hrane je itekako moguće, samo je potrebno malo mašte. Uvijek se može nešto iskombinirati.

Koristite pogodnosti – veliki trgovački lanci kako bi privukli kupce nude svoje kartice, provjerite gdje se isplati i nemojte se ustručavati koristiti ih, ostavimo mi njima itekako dosta novca.

Ž. Vukov

RECEPT NA TACNI

RIŽA, GLJIVE I KURKUMA

Prošli su blagdani i mnogi sladokusci, gurmani i ostali ljubitelji dobre trpeze i ukusnog zalogaja su se našli u situaciji da hlače malo stišču, a da je vježbanje zapostavljeno. Ako ste sretnik koji nema te probleme, onda sigurno imate nekog takvog u okruženju. Ovog tjedna se nećemo usmjeravati na dijete, iako su one sada vrlo aktualna tema, nego na obrok dovoljno dobar da poslije njega imate snage za dobar trening u teretani. Naravno, riječ je o finom, laganom obroku, koji će goditi i svim nevježbačima, a vježbače će nahraniti energijom dovoljnom da izvuku trening i oznoje mišić.

Na tacnu serviramo rižu s gljivama i kurkumom.

Potrebno: glavica luka, čen češnjaka, šalica integralne riže, pakiranje gljiva, papar, sol, kurkuma, maslinovo ulje.

Postupak: Prethodno potopljenu integralnu rižu stavite da se kuha na tihoj vatri i za to vrijeme pirjajte luk i gljive. Na kraju pirjanja dodajte im izmrvljen čen češnjaka, sol, papar po ukusu i punu žličicu kurkume. Kada sve dobro izmiješate dodajte skuhanu rižu, dobro promiješajte i ostavite sjedinjenu masu još nekoliko trenutaka na ringli. Ovo jednostavno jelo je gotovo nakon toga. Pri serviranju ga možete dekorirati kuglom vrhnja i listovima peršina.

Dodatak: riža je veoma zahvalna za pripremu i dozvoljava razne dodatke. U ovo jelo možete dodati i parmezan, kim, neki čili začini ili već nešto što vama godi.

Napomena: ukoliko jedete ovo jelo prije treninga, vodite računa da od obroka do vježbanja prođe minimum 2,5 sata.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (98)

Dragocjeni prinos dramskoj književnosti

Ne zadugo nakon premijere *Para žutih cipela* – pod dojmom predstave kazališni se svijet (i ne samo on), rascijepio »na dvi, na tri pole«. Kritičari su ovo djelo **Matije Poljakovića** gotovo beziznimno ocijenili vrlo visokim dometom, itekako značajnim i gledateljevoj pozornosti preporučljivim, pače dragocjeno važnim prinosom suvremenoj hrvatskoj dramskoj književnosti. Režijska postavka **Petra Šarčevića** također je odlično ocijenjena, od inventivne do u najmanju ruku – uspjele inscenacije. Nisu prošli nezapaženo ni kostimi **Ike Škomrlj** obligatno hvaljeni, (nasuprot svih ostalih kojima su u partijskom Komitetu objasnili – kako stvari stoje).

Izdvajamo nekoliko zasluženih pohvala na račun predstave, primjerice prikaz **Miodraga Kujundžića** u *Dnevniku*, ili neskrivenu ponesenost **D(ér) Z(oltána)** u tjedniku na mađarskom jeziku *Hét Nap*, koji osobito ističe inventivnost redatelja za svaku scenu »izrađenu brižljivo do u detalje, s mnogo duha«. A kritičar beogradskog NIN-a, premda poslovično nepotpisani, ipak svima dobro znani stalni kazališni recenzent ovog tjednika **Bora Glišić**, bilježi: »Poljaković je napravio parafrazu Napoleona, jer svi mi nosimo u ruci bič nasilnika... A prikazujući to on završava svoju dramu čaplinovskom tugom koja poetski izvire iz satire i moderno iskazivanje svega toga bez povinoviranja šablonima – tri su izuzetna kvaliteta ovog Poljakovićevo djelo«.

Udar na manu, suvremenu i vječnu

Par žutih cipela prikazan je i na gostovanju subotičkog kazališta u Zagrebu, 17. veljače 1960., na sceni Zagrebačkog dramskog kazališta. Osvrte na predstavu donijelo je više listova, a prikazana je i na radiju. Tako visokotiražni *Večernji list* konstatira da subotičko kazalište za svoje gostovanje u Zagrebu »nije moglo izabrati pogodniju predstavu nego što je *Par žutih cipela*«, satira što »udara na manu koja je suvremena i vječna«. Ona »čas na terenu realnosti, čas stilizirana i poetična (...), često pogađa svoju metu«. Kao i djelo, »zanimljiva je bila i izvedba gostiju: ona je pokazala moderan stil glume u ovom malom kazališnom ansamblu, suvremenu inscenaciju i veoma funkcionalnu scensku muziku«. Kritičar [**Grgičević, M.**, Zagreb, 1960. II., 19.] također ima i zamjerki, prigovarajući neujednačenosti i u režiji i u glumi, »koja se kretala od groteske i pantomime do potpunog scenskog realizma«, ali »sve to ipak nije mnogo umanjilo uspjeh ove predstave u cjelini«. Recenzentica *Vjesnika* **Ljerk Kreljus** [Zagreb, 1960., II., 20.] ističe »nesumnjivi satirički talent autora«, pa drži da djelo »znači i osvježanje i domet u našem domaćem dramskom repertoaru«. Stoga se predstavu u cjelini može ocijeniti »kao simpatična, s nekoliko zaista uspješnih scena«. Dočim **Olga Vitez** [*Studentski list*, Zagreb, 1960. II.] piše da je pred gledatelje dospjela komedija protkana prefinjenom tugom

Ilija Drašković, Geza Kopunović i Božidar Pavićević Longa

budući da je redatelj imao na raspolaganju vrstan ansambl s kojim je pružio pomalo grotesknu satiru, koju gledatelj može pratiti s velikim zadovoljstvom, a **Car, D.** [*Telegram*, Zagreb, 1960. III.] smatra da je subotičko gostovanje samo povod za razmišljanje o neveseloj kadrovskoj situaciji u većini naših kazališta, te gostovanje ocjenjuje kao »simpatično, ali ne i impresivno«. Nesumnjivi teatarski znalac **Branko Hećimović** za slušatelje Radio Zagreba Poljakovićev tekst ocjenjuje izvanrednim djelom. Što više, drži da je »po svom karakteru gotovo izuzetna pojava u našoj suvremenoj dramskoj literaturi«. Razmatrajući učinak redatelja Petra Šarčevića zapaža »njegovu dovitljivost i duhovitost, a od glumaca se po njemu naročito istakao **Geza Kopunović**«.

O predstavi se očitovala i Ideološka komisija CK Srbije

Predstava *Par žutih cipela* nije unijela samo neočekivanu živost među gledatelje i kritičarsku svitu, već je i uzdrmala i službenu ideološku svojtu, »pogodivši ju u sridu«. Naime, početkom 1960. godine na sjednici Ideološke komisije CK Srbije, nakon uvodnog izlaganja **Dušana Popovića** o problemima u kulturi, razmatrana je navodno načinjena pogreška u slučaju repertoarskog odabira komada što ju je načinila uprava subotičkog kazališta kada se odlučila postaviti na scenu idejno problematično djelo, čiji već naslov asocira na neke pojave i događaje u Mađarskoj (misli se na zbivanja nakon 1956.), što može negativno utjecati i pridonijeti čak i pogoršanju odnosa sa susjednom zemljom. Na kraju je stanoviti Popović ocijenio upitnim »umjetničke i ideološke kriterije osoba odgovornih za repertoar«, pozivajući kulturne djelatnike na »veću budnost«.

Popoviću je smjesta replicirao prof. **Josip Buljovčić**, ocijenivši posve neutemeljenom tvrdnju o bilo kakvoj društvenoj opasnosti tragom izvedene satire Matije Poljakovića, budući da ni nakon više mjeseci od premijere i desetak prikazanih predstava nema ni nago-vještaja da bi ona mogla prouzročiti bilo kakve probleme. Naprotiv, može se reći da je svaku izvedbu publika primila s odobravanjem, a u kritikama dominiraju pozitivne ocjene [Buljovčić, *J. Subotički kazališni zapisi*, Zagreb, 2008]. Premda nisu nastupile nagoviještene posljedice, predstava je »tiho i lagano završila svoj scenski život«. Očito političarima nisu smetale samo »žute cipele« kao simbol moći, već nadasve snažan antibirokratski naboj ovog hrabrog, a umjetnički majstorski napisanog teksta Matije Poljakovića.

Košarke ili potraga za starinama

Fotografija je snimljena 1934. ili 1935. godine u Sonti. Druga osoba koja stoji, nama s desne na lijevu je **Pavka Pejak, Čulina** (1919. – 2007.). Tu je još djevojka, a udala se sa šesnaest godina. Druge dvije osobe za sada ostaju nepoznate.

Ove djevojke se nisu odijevale ovako u cijelosti. Obukle su se u materina »ruva« i »naslikovale« da ostane za spomen. Njihovo oglašje je ono najbitnije na ovoj snimci. Naime, ovakvo oglašje više nitko ne nosi, i u Sonti više ne postoji ni za izložak. Za nazivom ove, ustvari vlasulje, sam tragala devet godina ispitujući mještane. Imala sam samo jednu osobu koja je tvrdila da se ovo zove košarke. Nitko u Sonti osim nje nije mi mogao potvrditi naziv i slučajni susret s osamdesetdevetogodišnjim starcem mi je potvrdio i riješio zagonetku. Sjedili smo u našoj župi na proslavi starih, bolesnih i nemoćnih, nas pedesetak. Izvadila sam ovu fotografiju i pokazivala redom. Nitko nije znao, a starac do mene je rekao: »Ta, kako ne bi zno! Pa, to su košarke«.

Vlasulje

Ova vlasulja je napravljena od prirodne, odrezane kose. Prije su žene u Sonti većinom imale jako kvalitetnu kosu koja im je prosto smetala bilo da naprave »kukulj« od uva do uva«, koji su nosile samo djevojke ili pravi »kukulj« koji su nosile udane žene ispod marama. Obje vrste »kukulja« su punđe. Pošto je bilo viška kose, izrezivale su je na potiljku do same kože glave i vadile pramen u cijeloj dužini kose. Odrezani dio su uplitala u viticu, rep, pa ili su je zadržale za svoju obitelj ili su je zamijenile za kakav komad odjeće (»pregač«, marama...) ili za materijal koji se koristio za ručni rad ili čak i za hranu (rajčicu, grah i sl.) ili su viticu prodale.

Ta se vitica pribavljala i onda kada je djevojka ili žena imala slabu kosu i nije mogla postići željenu formu punđe. Tad se umetala u osobnu punđu i tada se nazivala »cop«.

»Ima slabu kiku, al' cop je popravijo kukulj«, znale su reći žene. Od odrezanih vitica žene su pravile i ovu vlasulju, košarku. Dok su plele vitice, pomalo su mazale kosu sa smješom čađi i svinjske masti. Tako je kosa bila podatnija, tamne boje, što je bilo jako moderno, i vrlo sjajna, a što je vrlo bitno mogla se dugo očuvati, jer je ovako bila zaštićena od kukaca. Tako pripremljene vitice su se savijale prema unutrašnjosti, tj. ka glavi i licu. Sve je bilo povezano nevidljivim koncem i ličilo je na kapu. Od kreativnosti osobe koja je pravila košarku ovisilo je kako će ona izgledati. Mogla je biti od vrlo sitnih prepletaja u vitici do krupnih. Oko čela su se također ispletale male vitice koje su itekako izražajno djelovale na ljepotu i oblik lica.

Uobičajeno posuđivanje

Košarke su se čuvala u kovčezima gdje su »posvećana ruva«, skupa s ostalim dijelovima narodne nošnje. Muški članovi obitelji, ili rođaci koji su bili spretni u obradi drveta, pravili su model

glave na koju bi se stavljala košarka i tako čuvala prekrivena s kakvim finim, ručno izrađenim i ukrašenim »tarkom«, tj. ubrusom. Ovo je bilo oglašje samo za djevojke. U to vrijeme udane ženske osobe su nosile kapicu. Pošto nije svaka obitelj imala košarke, vlasulja se posuđivala kao i svi drugi dijelovi narodne nošnje. Tada to nije bila nikakva sramota. Bilo je uobičajeno posuditi cipele, »pregač« ili bilo što drugo od nošnje, jer se različito odijevalo u različitim prilikama i teško je bilo imati baš sve oblike nošnji. Posuđena nošnja se odmah vraćala nakon nedjeljnoga ručka, ako je to bilo posuđeno za crkvu, odnosno i najčešće za misu. Košarke su se nosile još i tridesetih godina dvadesetoga stoljeća, sudeći po sačuvanim fotografijama.

Vremenom se iz narodne nošnje izgubila i marama oko vrata i ukras na grudima koji je ličio na torbicu. Marama je bilo dvije vrste. Jedne su bile od čiste svile i imale su kratke rese (prva osoba koja stoji, nama s lijeva na desnu) i od tanjeg kašmirskog štofa, delina, s dužim resama koju nosi Pavka. Ona je odjevena u šarenu suknju od samta, a pripasala je pregaču koja se zove »bošča«. Ručno je izatkana od šarene domaće vune, također ručno predene i farbane prirodnim bojama od raznoga bilja. Osnova je od višeslojnih pamučnih vlakana, a potka, »pučica«, od vune.

Fotografiranje je tada bilo dosta skupo i očeve se moralo nagovarati da se isprse, ali kao što vidimo, koji otac može odoljeti ovako lijepim kćerima, a da se ne »naslikuju«?

Ruža Silađev

Hrckov maskenbal 2018.

Hrckov maskenbal, petnaesti po redu, održan je 5. veljače u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici, a *Hrcko* je okupio oko 300 djece iz raznih mjesta Vojvodine. Prije svega želim čestitati djeci i roditeljima na kreativnosti i divnim maskama. Svake godine se iznova divim vašoj mašti. Bili ste sjajni! Neke čak nismo uspjeli niti prepoznati, uostalom to su i čari maskenbala. Kraljevići, princeze, detekti- vi, kokoši, pingvini, paunovi, hokejaši, vitezovi, klaunovi, vješti- ce, duhovi, mačke, tigrovi, psi, mornari, gusari... svi oni došli su nam iz vrtića *Petar Pan* iz Tavankuta, *Bambi* iz Male Bosne, djeca iz vrtića *Marija Petković - Sunčica* i vrtića *Marije Petković - Biser*. Sudjelovala su i djeca iz osnovnih škola *Ivan Milutinović*, *Matko Vuković* i *Sveti Sava* iz Subotice, zatim osnovnih škola *Pionir* iz Žednika, *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Ivan Milutinović* iz Male Bosne, *Matija Gubec* iz Tavankuta. Na maskenbalu su bila i djeca iz osnovnih škola *22 oktobar* iz Monoštora, *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, *Aleksa Šantić* iz Vajske, *Ivo Lola Ribar* iz Plavne, *Moša Pijade*

iz Berega, *Bratstvo-jedinstvo* iz Lemeša, *Bratstvo-jedinstvo* iz Bezdana, zatim djeca iz Srijemske Mitrovice i Rume, kao i djeca koju su svojevrijedno doveli roditelji.

Kao i prijašnjih godina, himnu maskenbala *Fašnički ples* predvodila su djeca iz vrtića *Marija Petković Sunčica*, a ovoga puta s plesnom točkom su se predstavile učenice OŠ *Ivo Lola Ribar* iz Plavne. U ulozi voditeljica našle su se **Ana i Kristina**, a *Hrcko* je i ovoga puta angažirao svoje vjerne animatorice. Revija maski pokazala je prava remek djela koja su djeca s ponosom nosila, a organizator, *Hrvatska riječ* je svako dijete nagradila darom.

Još istoga dana poskidali smo svoje maske i vratili se svojim svakidašnjim obvezama. Htjeli-ne htjeli, učiti se mora! Vidimo se sljedeće godine!

Ž. V.

Fotogaleriju s *Hrckovog maskenbala* možete pogledati na Facebook stranici *NIU Hrvatska riječ*.

Hicko

**ZIMSKI
VAŠAR**

Toč optika

SUBOTICA
024/ 551 045

RABAT

-30% do -50%

50%

5%

20%

10%

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marama plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prusluk, čaršapi, ponjevice. Tel.: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310

Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, internet. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Poklanjam originalan Vilerov goblen »Tajna večera« komplet s okvirom, koncima i shemom. Tel.: 064-175-95-12.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor TELENOR d.o.o., Novi Beograd, Omladinskih brigada br. 90, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUBOTICA 28 zaveden pod brojem IV-08/I-501-46/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 2221/10 KO Novi grad, Ulica Arandelovačka br. 22, Subotica (46.106618o, 19.678334o).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima javnog informiranja u skladu s člankom 29., stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 14. 2. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Davisov kup: Hrvatska – Kanada 3:1

Slavonska teniska rapsodija

Borna Ćorić je pobjedom protiv Shapovalova donio odlučujuć treći poen

Domaćinstvo susreta prvog kola Svjetske skupine Davisova kupa između Hrvatske i Kanade ponovno je pripalo Osijeku i najveći slavonski grad ga je na najbolji mogući način iskoristio. Hrvatska je slavila veliku pobjedu protiv, na prvi pogled ne toliko jake i atraktivne Kanade, ali da je susret parova završio pobjedom gostiju moglo je biti i drukčije... No, krenimo redom, kako su tekla tri dana slavonske teniske rapsodije u tri teniska čina.

PETAK: 1:1

Nominalno prvi hrvatski reket u ovom dvoboju, stjecajem okolnosti (**Čilićev** kasni dolazak i adaptacija nakon Australian Opena) **Borna Ćorić** je spremno prihvatio obvezujuću ulogu i unatoč malo slabijem ulasku u meč naposljetku rutinirano svladao **Pospisila** (3:6, 6:2, 6:3, 6:2) za vodstvo od 1:0. U drugom

Foto: B. Žunić

susretu, debitant **Viktor Galović** ipak nije imao previše šansi protiv velikog kanadskog talenta 18-ogodišnjeg **Shapovalova** (4:6, 4:6, 2:6) pa je nakon prvog dana rezultat bio objektivno očekivan.

SUBOTA: 2:1

Malo tko je, izuzev naravno najvjernijih, uvijek najoptimističnijih navijača, vjerovao kako hrvatski par **Ivan Dodig** i **Marin Čilić** može stići do pobjede nakon što je kanadska kombinacija **Nestor-Pospisil** imala u rukama 2:0 u setovima i 4:1 u trećem. Ali dva Međugorca jesu i nakon što je konačno proradio sjajni Marinov retern, sve se počelo okretati u korist hrvatske vrste. Vraćen je jedan break, ubrzo osvojen još jedan i osvojen set. U ostatku meča Kanađani se jednostavno više nisu ništa pitali (2:6, 3:6, 6:4, 7:5, 6:2). Hrvatska je imala u ovom natjecanju izuzetno važno vodstvo od 2:1

Foto: B. Žunić

NEDJELJA: 3:1

Nakon očekivanog raspjeta u igri parova, Hrvatskoj je trebao još samo jedan poen za konačnu pobjedu, a duel između dvije mlade zvijezde i zasigurno stanara TOP 10 u budućnosti donosio je i odluku cijelog susreta. Borna (Ćorić) je, slobodno se može reći, u potpunosti nadvisio Denisa (Shapovalova) i ponovno rutinirano proveo veoma važan meč kraju (6:4, 6:4, 6:4). Istina, u pričuvi je na klupi bio Čilić, ukoliko bi slučajno zatrebalo, ali prvi reket ovog susreta je u potpunosti opravdao teret favorita. Hrvatska je izborila mjesto u četvrtfinalu protiv Kazahstana i ponovno će biti domaćin (spominje se Varaždin) u terminu od 6. do 8. travnja.

VELIKA POBJEDA

Uspjeh protiv Kanade vrlo je vrijedan iz više drugih objektivnih razloga, a ne samo zbog izbornog plasmana u četvrtfinale Davisova kupa. Naime, za one koji slabije prate tenis, pobjeda u 1. kolu, osim nastavka natjecanja, garantira nastup u Svjetskoj skupini i u idućoj kalendarskoj godini, što je veliko psihološko rasterećenje. Također, splotom okolnosti i pravila u ovom najmasovnijem svjetskom teniskom momčadskom natjecanju (sudjeluje 125 nacionalnih vrsta), Hrvatska će, ukoliko prođe Kazahstan, i u potencijalnom polufinalu (bolji iz duela SAD – Belgija) ponovno biti domaćin. Ovakvim okolnostima, ali i vrlo dobrim ždrijebom Čilić, Ćorić, Dodig i ostali imaju fantastičnu priliku ponovno izboriti nastup u velikom finalu. U duhu prekrasne osječke teniske rapsodije neka tako i bude.

M. D.

Ovo je Osijek

Publika je u dvorani Gradski vrt zbilja bila veliki adut Hrvatske reprezentacije, a njezina pomoć itekako se osjetila u najnapetijem i vrlo važnom susretu parova. Odlična organizacija, vrhunska publika potvrdili su opravdanost dodjeljivanja domaćinstva gradu na Dravi.

Raspodjela sredstava za financiranje subotičkih sportskih klubova po godišnjem programu

Sve rađeno po pravilnicima

U ponedjeljak, 29. siječnja, održana je 79. sjednica Gradskog vijeća Subotice, a na njoj je i donesena odluka o podjeli sredstava subotičkim sportskim klubovima po godišnjem programu. Raspodjeli je prethodio sastanak Komisije za dodjelu sredstava, koja je svoj posao odradila prema ranije poznatim kriterijima, odnosno u skladu s novim Zakonom o sportu. Kroz godišnji program klubovi će dobiti 45.530.000 dinara. Komisija je odobrila 48 godišnjih programa, dok je bilo klubova čiji godišnji programi nisu podržani.

Priopćenja

Podjela sredstava ubrzo je uskomješala subotičku sportsku javnost, pa su se za tili čas izređala priopćenja i konferencije za medije. Priopćenjem se prvo oglasio Pokret građanske Subotice koji smatra da je podjela sredstava za kriterij imala političku pripadnost.

»Promatrajući listu klubova i sportskih organizacija kojima su odobreni programi i listu klubova kojima nisu odobreni programi, može se zaključiti, s gorkim okusom u ustima, da je sufinanciranje sportskih klubova s područja Subotice omeđeno političkom podjelom na podobne i nepodobne klubove i sportske organizacije. Podobnima slijedi novac, a nepodobnima – ništa. Kriteriji sufinanciranja, na temelju kojih je Komisija za kategorizaciju sportskih organizacija rangirala sportske kolektive u Subotici, predstavljaju samo dimni zastor za samovolju u sufinanciranju klubova i sportskih organizacija u Subotici. Postavljanje prešutnog kriterija na podobne i nepodobne klubove i sportske organizacije je nehumano i duboko uvredljivo za sve sportske radnike i apsolutno neprihvatljivo za naš grad«, navodi se u priopćenju.

Pokret građanske Subotice smatra da je neprihvatljiv ovakav način sufinanciranja klubova i sportskih organizacija, jer odražava nepravednost i nehumanost i stvara nejednakost među građanima koji se bave sportom.

»Zahtijevamo da se odluka Komisije za ocjenu godišnjih i posebnih programa u oblasti sporta Grada Subotice još jedanput preispita i da se izvrši pravično, fer i pošteno sufinanciranje klubova i sportskih organizacija«, nalazi se, između ostalog, u priopćenju Pokreta građanske Subotice.

Uslijedilo je i priopćenje Karate kluba *Enpi*, odnosno **Milorada Čopića**, predsjednika ovog kluba.

»Karate klub *Enpi* je godinama najuspješniji klub u Srbiji, bez obzira o kojoj je karate federaciji riječ. U proteklih 20 godina u Suboticu smo doveli preko 40.000 turista organizirajući velike karate događaje kao što su *Super Enpi kup*, razni karate seminari i ostale karate manifestacije, a samo u posljednje tri godine organizirali smo u Subotici Prvenstvo svijeta 2015., u okviru Svjetske Šotokan karate organizacije Ujedinjenih naroda s preko 2000

sudionika i Prvenstvo Europe u okviru iste organizacije 2017., s preko 1.500 sudionika. Predsjednik organizacijskog odbora 2015. bio je sadašnji gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, a prošle godine član organizacijskog odbora bio je i **Nemanja Simović**. Zamolio bih gospodina Simovića, ako ima hrabrosti, da objasni po kom osnovu je Karate klub *Enpi* do sada dobijao sredstva od Grada, s obzirom na to da ni tada nije bio u Karate savezu Srbije i da ne bude licemjeran, već da javno kaže razlog zbog kojeg su ove godine uskraćena sredstva Karate klubu *Enpi*. Zbog čega *Super Enpi*, koji se održava ove godine devetnaesti put za redom, nije više od interesa za Grad kada je sve ove godine bio. Također, zašto je Karate klub *Enpi* morao napustiti prostor u zgradi *Jadrana* u kome se nalazio već 15 godina i u kome su stasavale generacije šampiona koje su se vraćale sa svjetskih i europskih prvenstava s najsajnijim odličjima«, piše u priopćenju koje stiže iz KK *Enpi*.

Reagiranje

Konačno, na konferenciji za medije, održanoj 5. veljače, Nemanja Simović, član subotičkog Gradskog vijeća zadužen za sport i omladinu iznio je detalje vezane za polemiku oko dodjele novca za financiranje klubova po godišnjem programu.

»Komisija je svoj rad završila prije tri tjedna, postojao je rok od osam dana da se klubovi žale na odluku i rad Komisije i moram konstatirati da se nijedan sportski klub nije žalio ni pismeno ni usmeno. Dapače, najveći broj klubova je izrazio zadovoljstvo, jer je sportskim klubovima u ovoj godini po godišnjem programu dodijeljeno skoro sedam milijuna više u odnosu na prošlu«, istaknuo je Simović, te se osvrnuo na priopćenje Pokreta za građansku Suboticu.

»Moram napomenuti da se Komisija držala Pravilnika i novog Zakona o sportu. U priopćenju se pozivaju na klubove koji nisu dobili sredstva po pravilniku, a to su uglavnom oni koji ili nisu predali potpunu dokumentaciju, nisu je predali na vrijeme ili nisu opravdali sredstva koja su dobili prošle godine. Po Zakonu o sportu klubovi koji nisu opravdali dobivena sredstva nemaju ih pravo ponovno dobiti. Kada sam pročitao priopćenje bilo mi je jasno, a i shvatio sam zašto je u proteklom razdoblju, kada je gradonačelnik bio **Jenő Maglai**, određeni broj subotičkih klubova ispao iz ranga natjecanja u kojem su se nalazili. Ne čudi me da ni jedan sportski infrastrukturni objekt nije izgrađen, da smo zatekli dug za prijevoz u iznosu od 6 milijuna dinara, ne čudi me da smo zatekli određeni broj sudskih procesa koji je gospodin Maglai pokrenuo protiv vlastitih gradskih sportskih klubova«.

Došlo je potom na red priopćenje Karate kluba *Enpi*, te Simovićeva konstatacija da su priopćenja očigledno pisana u dogovoru. Uslijedili su odgovori na postavljena pitanja.

»Prvo je bilo zašto nisu dobili sredstva ove godine, a prošle

jesu. Po Pravilniku koji je izglasan na Gradskom vijeću 6. prosinca 2017., a objavljen u *Službenom listu* 33/17, u skladu sa Zakonom o sportu, u članku 1. se kaže: »ovim pravilnikom utvrđuje se kategorizacija sportskih organizacija sa sjedištem na teritoriju Grada Subotice koji sudjeluju u sportskim natjecanjima u okviru nadležnih nacionalnih granskih sportskih saveza«. Osobno sam s gospodinom Čopićem vodio niz razgovora i bio sam inicijator da se KK *Enpi* prije pet godina stavi na listu sufinanciranja zbog velikog broja djece koju klub okuplja. U odnosu na prošlu godi-

nu sada imamo Pravilnik u kojem se jasno kaže da se financirati mogu samo oni koji su prepoznati i u nadležnosti nacionalnog granskog saveza, u ovom slučaju Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije je reklo da je to Karate savez Srbije, a na žalost, KK *Enpi* nije njihov član.«

Usljedio je i odgovor u svezi napuštanje prostorija u zgradi *Jadrana*, koje je KK *Enpi* koristio proteklih godina.

»Kao i svi drugi sportski klubovi koji svoje sjedište imaju u Dvorani sportova, na bazenu ili na Gradskom stadionu i korisnici tih prostorija mogli su besplatno koristiti objekt u svoju svrhu. Upravo je gospodin Maglai, nakon imenovanja za gradonačelnika, donio odluku da svi koji koriste zgradu *Jadrana* moraju plaćati zakup i troškove režije. Znači, upravo onaj kome se gospodin Čopić na kraju priopćenja zahvalio na razumijevanju je uveo da klubovi i savezi koji koriste zgradu *Jadrana* moraju plaćati zakup i režije. U sljedećem koraku svi sportski klubovi su počeli plaćati zakup osim KK *Enpi*. Kada je klub dobio rješenje o iseljenju, dug mu je bio 220.435 dinara samo za zakup. Mjesečno je trebao plaćati 7.000 dinara, što znači da trideset i jedan mjesec nije plaćao ništa. Za to vrijeme troškovi režije su 735.906 dinara, a ništa nije plaćano ni za to. To je apsolutno nepoštovanje odluke pa makar kakva ona bila da se ni jednim dinarom ne izmire troškovi zakupa i režija, a zna se da roditelji uredno plaćaju članarine i polaganje za pojaseve djece članova KK *Enpi*«, rekao je Simović.

D. Vuković

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA a. d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti 16/a, podnio je dana 5. 2. 2018. pod brojem IV-08/I-501-51/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUU74/SUL74 SU – BORE STANKOVIĆA na katastarskoj parceli 953 KO Stari grad, Subotica, Ulica Bore Stankovića br. 37 (46.1092220, 19.6672460).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat soba 128, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 12. 2. 2018. do 16. 3. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 16. 3. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta TELEKOM SRBIJA a. d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umetnosti 16/a, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SUU80/SUO80 PALIĆ 3 zaveden pod brojem IV-08/I-501-52/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 917/1 KO Palić, Ulica Horgoški put br. 71 (46.1026150, 19.7600640).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima javnog informiranja u skladu s člankom 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Temeljem članka 102. stavak 2. i 3. Zakona o zaposlenima u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS* br. 21/2016) i temeljem članka 34. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (pročišćen tekst) (*Službeni list Grada Subotice* broj 18/17) i (*Službeni list Grada Subotice* broj 30/17), načelnica Gradske uprave objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU

Obavještavaju se svi zainteresirani kandidati da je Gradska uprava grada Subotice dana 9. 2. 2018. raspisala javni natječaj za popunu slobodnog izvršiteljskog radnog mjesta.

Natječaj je objavljen na internetskoj stranici Grada Subotice http://www.subotica.rs/index/pagelist/lg/hr/id_page_node/63

NAČELNICA GRADSKJE UPRAVE, Marija Ušumović Davčik, master pravica

U NEKOLIKO SLIKA *Obiteljsko prelo župe Isusova Uskrsnuća*

Iz Ivković šora

Stari tavan

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Jevo, ja ličim glavu. Metio sam sirćetnu oblogu i kandar lagano prolazi čvorga, al boli ko sam vrag. Tako mi i triba kad sam se vaki mator latio veranja po tavanima. Veli mi ova moja da sam se na vrime latio, pa pospremo tavan ne bi se vako oćanio. Al, jeto, nisam. Popo sam se nač štogod i pokazat komšiji Peri da imam. Na tavanu mrak i svakakog drloga, zapo i potrčo nako poguren pa kad sam onda glavnio držalje od vagova, čeljadi... Ta sve sam zvizde vidio, još i onu repatu što je nike godine prošla. A onda mi se sve smrklo... Al, ne ka-jem se. Bilo pa prošlo al sam borme vidio tušta kojičega što je valjdar još moj dida hasniro. Našo sam i stari šavolj, doduše sav rasušen i popuštani obručova, pa malklju zataknutu za rog; tamo je i tragač, još onaj s drve-nim točkom i klinovima a ne ovaj već pripravljeni, gvozdeni. Naišo sam i na dubak di sam još valjda i ja stojo i učio ić. To vam bilo ko na priliku ona sadašnja odaljka za dicu, samo nije bilo načičkano kojikaki sigračaka i zvečkala kugod sad, samo izdubljena daska i četiri noge. Tamo se mećala dica kad još nisu znali ić da žena mož radit po kući od nji. Joso mi se smije, kaže zdravo sam mu smišan so tom kiselom salvetom na glavi, a i kojeg sam andraka, veli, išo na tavan? A i šta to nisi odavno povučo kugod ja, ta to neće tribat nikom. Mislim se ja, ta moždar je on i u pravu, sad je niko drugo vrime. Divane da ovi mladi među sve u škatulje i napišu na nju kad su je napunili i zalipili, kad prođe dvi godine ako nisu ništa iz nje vadili a oni je lipo vuće u kontejner. Hm, ja nisam tako naviko, ta uvijek se nađe štogod što čoviku zatriba kad-tad, nikad se ne zna u ova vrime. I di ćeš uzet pa vućit štogod što su tvoji stari hasnirali sto lita? Pa to je tradicija, čeljadi! To je starina. A šta će ovi sad sačuvat i upamtit, pitam se i ja sam. Ništa, borme. Kako su se latili moderirat, neće ni kriptu baćinu znat pro-nać kad su svudan po bilim svitu rasuti. Idem gledat slike s velikog prela jel divane mi da je bilo zdravo lipo. Bilo svita fajn, a i divojke su bile lipo obućene, dodiljivale su se i nagrade, tako i triba. Moraju se ta dica mo-tivirat i nagradit pokadgod. Jeto, to vam divanim cilo vrime. Velim ovoj mojoj dvojci što me ismijavaju da ta čeljad nisu sačuvali ta stara ruva i aljine u čeg bi se sad dica dotirala? A kako je to prelo brez starovinski ruva? Mora se staro čuvat, pa makar i na tavanu. Šta znate, moždar kad-god otvore kaku izložbu stari alata i kojikaki sersama a ja borme se imam čim pofalit. Oni se obodvojca cere ko nesvaćeni i vele mi da sam se već zdravo pofalio s čvorgom. Eto vam divan od našeg čovika, gleda samo za danas a sutra ga baš briga šta će se trevit. Taki su nam i ovi glavni, ne prave kojišta za mlade da rade već biže napolje. Pitam vas šta će onda, sist pa plakat jel ove penzionere vraćat u fabrike... Huuu, lipo sam kazo da ću se manit politiziranja a jeto... Sad me opet zdravo zabolila glava. Aav, ko ga iz vagovom, idem prileć. Ajd, zbogom, čeljadi.

Bać Ivin štodir

Nokat i meso

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva vi dana svaj ko da ga pundrav čačka. Zvali ga na prelo u varoš, rekli da povede i njegovu. Obadvoj se jako obradovali. Već mu na vr glave svudam it sam, al šta se može, većinom se ide poslim, pa je ni zgodno vodit. Vaj put ne, zvali ga u goste. Samo će pročitat jednu pismicu što je sastavijo, kažu bilo petnajs-šesnajs prijaviti, pa baš ta zadobila. Išli i kum Tuna i njegova, njega zvali brog politike. Prvać ope avanzovo, pa ga sad vazdan vuču po koikaki balova. I uvijek tamo di ima dobro popit i pojist, a on to baš jako volji. Bać Ive i njegove to dobro došlo, baram lipo išli š njima na općincke lemuzine. »Vada je tamo čeljad krštenija, pa se ne dža-glju međ sobom ko ko nas. Tribalo bi da u varoši sve izgleda malo gospockije, pa vada neće svoj na svojega«, veli bać Ivina ka su za-rezili vraca. »Ta idi, kako na nebu, tako i na zemlje. Digod nas ima, svudam svoj laje na svojega, a liže se sonim što juče ko zna otkud došo. I onda se ne moramo čudit što nam se svi ismijavu«, odvratil je on, a u tomu kum Tunina istira lemuzinu. On već vraganajs godina ide u škulu, pa nikako da već položi. Možda tako i bolje, može po-pit koliko oće, a i navadijo se da ga drugi vozu. Brzo došli i u varoš. Kuma Tunu dočekali ko kneza. Njega i njegovu posadili u pročelje, nuž njega oma ve o njevi. Nema tu nikoga velikoga divana, više se gucka i gricka. Gosti, sve veći od većega, došli sa svi strana. Ta ni to makarkaka selendra i paorcki paprikaš, pa da ne dojdju. Tu se znade red u svemu, od noga ko će di, pa donde ko će koga. A bome, ima tude i za pojist i za popit da se nadaleko pripovida. Jako se obra-dovo i ka vidijo da već došla i televizija. Nada se, nabeštelovaće i njega, makar malo, ta vada ni zabadva zadobijo. Misli se, ako ga ne bešteluju u varoši, u njevomu selu cigurno neće. Tamo uvijek na redu drugi. A televizija, kažu, o njegovu. Samo, misli se ko zna, možda ni te ženice što se vazdan javlja iz njeve općine još niko ni ni reko da tamo ima bać Ivini, jal možda da triba i nji beštelovat. A možda je rekli i da ne triba. Ope mu se čelo nabralo o štodira. Gleda okolo, pa ne zna komu bi se javijo. Nike što na lanjckomu balu sonima glavnima bili ko nokat i meso, vaj put opazijo da sidu tamo nigdi u zapečku. Ni na mise nisu sidili u kora, nego u čošu ko vrati, a niki o lanjcki nisu ni bili ni u crkve, ni blizu crkve. Više bili, ko uzovnici ka prid zoru dojdju u svatove. Igranje š mladom prošlo, darivali je nisu, al opet astali nisu prazni, najili se i napili i oni. A meso lipo dobilo nikake nove nokte, pa opet bać Iva ništa ne razumi. Ne zna ko bi tude brog koga i zašto i s kim mogo bit dobar, kako ko diše i ko će sutra s kim i ko će koga i šta. Pito bać Iva i noga iz njevoga atara, veli, išli zajedno u škulu, pa će mu kazat, al kanda baš ni on ni vičan takima cigrama. A valjalo bi znat, ni se za zamirat nikomu, ko zna ko će bit nokat, ko meso. Šteta bi bilo izvisit, kod nji vazdan jist i pit koliko oćeš, a ne moraš baš uvijek ni platit.

NARODNE POSLOVICE

- U nevolji se poznaje prijatelj.
- Tko dobro čini, neće se dovijeka kajati.
- Što bi gori sad je doli, a što bi doli sad je gori.
- Ruke možeš oprati, obraz nikako.

VICEVI, ŠALE...

Kaže mama Perici:

- Sine, ajde malo uči, ostavi taj mobitel.

Perica odgovara:

- Ali, mama, znam sve.

Mama ga upita:

- Kako se zove kula u Parizu?

Perica:

- Ajfonova kula.

Pita sin tatu:

- Tata, što je to otrov za miševe?

- To ti je, sine, mačka u prahu.

Ulazi pacijent u ordinaciju i s vrata kaže:

- Doktore, treba mi potvrda da ne mogu raditi.

Doktor pita:

- A što ti fali?

- Pa ta potvrda!

DJEČJI BISERI

* Razlika između sela i grada je ta što je trava na selu iz jed-nog dijela, a u gradu je isprekidana.

* Svi psi vole vodu. Neki čak toliko da u njoj i žive. To su morski psi.

* Stanovnici Sardinije zovu se Sardine.

FOTO KUTAK

**PETAK
9.2.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Dr. Bergmann
11:10 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Zaljubljena u Ramona
13:12 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Harry Potter i darovi smrti 1, američko-britanski film
22:30 Dnevnik 3
23:05 Hrvatska za 5
23:55 Nijanse plave
00:35 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
01:23 Don Matteo
02:13 Dr. Bergmann, seoski liječnik
02:58 Vera
04:28 Skica za portret
04:47 Dr. Oz
05:27 Kod nas doma
06:12 Zaljubljena u Ramona

05:52 Regionalni dnevnik
06:33 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:12 Navrh jezika: Palačinke
09:26 Notica: Barok 1
09:41 Pripovjedač bajki, crtana serija
10:11 Degrassi
10:32 Vremeplov, serija
11:02 Ubojstvo, napisala je
11:55 ZOI: Otvaranje Zimskih olimpijskih igara, prijenos
14:12 Globalno upozorenje: Rogata dilema, kratki dokumentarni film
14:21 Zaustavite vjenčanje, američki film
15:46 Život na drevni način: Butanci, kratki

dokumentarni film
15:51 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Idemo na sjever s Goranom Milićem: Finska
17:30 ZOI: Otvaranje Zimskih olimpijskih igara, snimka
20:05 Endeavour, mladi Morse
21:37 Dolina sreće
22:30 ZOI - emisija
23:02 More ljubavi, američki film
00:51 Seks i grad
01:22 Dom Hemingway, britanski film
02:52 Noćni glazbeni program
06:58 TV Kalendar

**SUBOTA
10.2.2018.**

07:10 Klasika mundi: Jonas Kaufmann - Večer s Puccinijem iz milanske Scale, 1.dio
08:10 Krvavi dan, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:30 Krašić: Stepinčevo - misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Sigurno u prometu
13:45 Duhovni izazovi
14:20 Prizma
15:10 Svijet aplikacija
15:40 Zdrav život
16:05 Bonton
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Pozdrav iz Zadra
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Dan zaljubljenih, američki film
22:10 Dnevnik 3
22:45 Poroci Miami, američki film
00:55 Najbolji tata na svijetu, američki film
02:20 Krvavi dan, američki film
03:50 Žene sa šestog kata, francuski film
06:00 Veterani mira
06:45 Prizma, multinacionalni magazin

05:43 Regionalni dnevnik
06:25 Džepni djedica
06:40 Juhuhu
08:10 ZOI: Skijaško trčanje
09:10 Glee
10:10 Kokice
10:30 Kratki dokumentarni film
10:45 Vrtlarica
11:20 Pompeji i vrt dokolice, dokumentarni film
12:10 ZOI: Biatlon
13:20 Kratki dokumentarni film
13:30 ZOI: Skijaški skokovi
15:56 Rukomet, Liga prvaka: Wisla Plock - PPD Zagreb, prijenos
17:35 ZOI: Skijaško trčanje
18:20 ZOI: Biatlon
19:00 RetrOpatija, snimka 1.dio
20:05 Obitelj slonova i ja, dokumentarna serija
21:00 Kennedyji povjerljivo: Braća, dokumentarna serija
21:45 Grčka sa Simonom Reeveom, dokumentarni film
22:50 ZOI - emisija
23:40 Motel Bates
00:25 Anđeo iz pakla, humoristična serija
00:45 Životne priče
01:10 Životne priče
01:35 Seks i grad
02:05 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
11.2.2018.**

07:49 TV Kalendar
08:05 Vojnički blues, američki film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Sveti Đurđ: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Buna traje, dokumentarni film
16:30 Sigurno u prometu
17:00 Vijesti u 17
17:30 Moj lažni zaručnik, američki film
19:00 Dnevnik 2

19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša, humoristična serija
20:40 Mistika uspjeha: Ivo Boscarol, dokumentarna serija
21:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom - Raj i pakao
22:35 Dnevnik 3
23:15 Ubojice i svjedoci, američki film
00:55 Nedjeljom u dva
01:50 Vojnički blues, američki film
03:20 Reprizni program
03:45 Zločinci u odijelima
06:00 Rijeka: More

06:15 Regionalni dnevnik
06:42 Džepni djedica
07:10 ZOI: Skijaško trčanje - 08:35 Operacija Slon
10:20 Hrvatski dječji festival 2017.
12:05 Luka i prijatelji
13:00 Indeks
13:30 Vrtlarica
14:10 ZOI: Biatlon - 15:30 Maher za putovanja
16:15 Magazin UEFA
16:45 ZOI: Skijaško trčanje - 17:40 ZOI: Alpsko skijanje - 18:55 ZOI: Snowboard - 19:30 Garaža: M.O.R.T.
20:05 Doktor Thorne, serija
21:00 Kineska četvrt, američki film
23:10 ZOI - emisija
23:55 Graham Norton i gosti
00:45 Seks i grad
01:15 Noćni glazbeni program - spotovi
02:10 ZOI: Alpsko skijanje - 03:25 ZOI: Umjetničko klizanje - ekipno, prijenos

**PONEDJELJAK
12.2.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Dr. Bergmann
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Zaljubljena u Ramona
13:12 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:55 Zagonetni slučajevi

dr. Blakea
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Više od riječi, dokumentarna serija
21:00 Počivali u miru 3, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
00:53 Don Matteo
01:43 Dr. Bergmann
02:28 Reprizni program
02:43 Labirint
03:08 Treća dob
03:33 Dr. Oz
04:18 Dobar dan, Hrvatska
05:13 Kod nas doma
05:58 Zaljubljena u Ramona

05:40 ZOI: Alpsko skijanje - 07:00 Juhuhu
09:00 Školski sat
09:30 Pripovjedač bajki, crtana serija
10:00 Degrassi
10:30 Vremeplov, serija za mlade
11:05 ZOI: Biatlon - 11:50 ZOI: Sanjkanje
12:50 ZOI: Biatlon - 13:20 ZOI: Sanjkanje
14:25 Tečaj za mladenke, američki film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 ZOI: Umjetničko klizanje - ekipno, snimka
17:25 ZOI: Alpsko skijanje - 18:20 TV Bingo
19:00 ZOI: Sanjkanje
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Casanova, američki film
22:55 ZOI - emisija
23:45 Brooklyn 99
00:05 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:25 Seks i grad
00:55 Razarajući Harry, američki film
02:30 Noćni glazbeni program

**UTORAK
13.2.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 10:20 Dr. Bergmann 11:10
 Glas domovine
 11:35 Informativka
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Zaljubljena u Ramona
 13:12 Dr. Oz
 14:00 Znanstveni krugovi
 14:25 Zdrav život
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:00 Invazija na Zemlju,
 dokumentarna serija
 21:50 Financijalac: Euribor
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijanse plave
 00:05 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 00:53 Don Matteo
 01:43 Dr. Bergmann
 02:28 Reprizni program
 02:43 Glas domovine
 03:08 Znanstveni krugovi
 03:33 Dr. Oz
 04:18 Koktel-bar
 05:08 Kod nas doma
 05:53 Zaljubljena u Ramona

05:45 Regionalni dnevnik
 06:30 Teletubbyji
 06:55 ZOI: Alpsko skijanje
 08:00 Juhuhu

09:00 Školski sat
 09:30 Pripovjedač bajki
 10:00 Degrassi
 10:30 Vremeplov, serija
 11:05 Kratki dokumentarni
 film
 11:25 ZOI: Sanjkanje
 12:30 ZOI: Skijaško trčanje
 13:40 ZOI: Sanjkanje
 14:30 Unwanted Guest,
 američki film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 ZOI: Skijaško trčanje
 17:15 ZOI: Alpsko skijanje
 19:00 ZOI: Sanjkanje
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Koktel-bar
 21:00 Mrzim Valentinovo,
 američki film
 22:40 ZOI - emisija
 23:30 Brooklyn 99
 23:50 Seks i grad
 00:15 Zaseda, američki film
 02:10 ZOI: Alpsko skijanje

SRIJEDA 14.2.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Dr. Bergmann
 11:10 Eko zona
 11:35 Bonton
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Zaljubljena u Ramona
 13:12 Dr. Oz
 14:00 Potrošački kod
 14:25 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma

18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Mijenjamo svijet:
 Liječenje Alzheimerove
 bolesti, dok. film
 20:55 Dhruv Baker: Iz
 Hrvatske s ljubavlju
 - Zadar/Nin/Vinjerac,
 dokumentarna serija
 21:25 Pola ure kulture
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijanse plave
 00:05 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 00:53 Don Matteo
 01:43 Dr. Bergmann
 02:28 Reprizni program
 02:38 Eko zona
 03:03 Potrošački kod
 03:28 Pogled preko granice -
 Hrvati u BiH
 03:53 Pola ure kulture
 04:23 Dr. Oz
 05:08 Kod nas doma
 05:53 Zaljubljena u Ramona

05:40 ZOI: Alpsko skijanje
 06:40 Kratki dokumentarni
 film
 06:55 ZOI: Nordijska
 kombinacija
 07:50 Juhuhu
 09:05 Školski sat
 09:40 ZOI: Nordijska
 kombinacija
 10:15 Degrassi
 10:40 Luka i prijatelji
 11:10 Ubojstvo, napisala je
 11:55 ZOI: Biatlon -
 13:25 ZOI: Hokej na ledu:
 Slovačka
 16:00 Regionalni dnevnik

16:45 ZOI: Nordijska
 kombinacija
 17:25 ZOI: Alpsko skijanje
 18:40 ZOI: Snowboard
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Nogometna LP -
 emisija
 20:35 Nogometna LP: Real
 Madrid - PSG, prijenos
 22:40 Nogometna LP -
 emisija i sažeci
 23:05 ZOI - emisija
 23:55 Brooklyn 99
 00:15 Seks i grad
 00:45 Davatelj, američki film
 02:20 Noćni glazbeni
 program

ČETVRTAK 15.2.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 10:20 Dr. Bergmann
 11:10 Valentinovo?, emisija
 pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Zaljubljena u Ramona
 13:12 Dr. Oz
 14:00 Sigurno u prometu
 14:25 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 Šifra, kviz
 20:55 Milijarde, serija
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3

23:25 Nijanse plave
 00:05 Zagonetni slučajevi
 dr. Blakea
 00:53 Don Matteo
 01:43 Dr. Bergmann
 02:28 Reprizni program
 02:38 Prometej
 03:03 Valentinovo?
 03:33 Dr. Oz
 04:18 Žene, povjerljivo!
 05:08 Kod nas doma
 05:53 Zaljubljena u Ramona

05:45 Regionalni dnevnik
 06:27 Teletubbyji
 06:55 Juhuhu
 07:25 ZOI: Skijaško trčanje
 08:45 ZOI: Hokej na ledu:
 Norveška - Švedska,
 uključanje u prijenos
 11:00 ZOI: Snowboard
 11:55 ZOI: Biatlon
 13:40 Pacijenti, nizozemski
 film
 15:10 Dokumentarni film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 ZOI: Umjetničko
 klizanje - parovi
 slobodno, snimka
 17:30 ZOI: Biatlon
 18:00 ZOI: Alpsko skijanje -
 super G
 18:50 ZOI: Hokej na ledu:
 Norveška - Švedska,
 snimka
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Nogometna EL: Napoli
 - Leipzig, prijenos
 22:55 ZOI - emisija
 23:40 Nogometna EL - sažeci
 00:00 Brooklyn 99
 00:20 Seks i grad
 00:45 Kapetan Ron, film
 02:20 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena: Ukradena ideja

Golišava obala dobrog starog Dunava

Da krasti nije lijepo uče nas od malena. Ali ovo nije sasvim obična krađa. Ovo je krađa od samog sebe. To zapravo i nije krađa. Da ne dužimo, radi se o prijedlogu koji djelomično i krade ideju koju smo koristili ljetos. Ne čak ni ideju, nego dio lokacije i vodi nas na Dunav na Batini, a razlog je taj da je mnoga mjesta važno sagledati kroz različita godišnja doba. Zima daje posebnu dimenziju, jer ogoli drveće, žbunove i razno grmlje, pa pogledi dobiju prostranstva. Tada možeš sagledati gdje je pobjegla ona životinja i zašto je nestala baš tu iza grma. Dakle, nova dimenzija istog prostora je ovog tjedna na repertoaru.

Vrijeme realizacije ovog našeg Zapisa s terena je sam početak godine. Jutro prvog siječnja smo, kao veliki ljubitelji prirode, htjeli započeti na obroncima Fruške gore. Ideja je bila da poslije novogodišnje noći dan počnemo rano i stignemo na dogovoreno mjesto. No, u startu smo zakazali jer smo se uspavali, a kako mrak u ovo doba godine rano pada, nismo imali šanse da se postignemo. Ishod, ideja Fruške gore otpada, a mi razočarani. Spas smo našli u činjenici da je i okolina Sombora bogata prirodnim prostranstvima, pa smo spakirali psa i nas u auto i prirodu potražili uz obalu starog dobrog Dunava. Odlučili smo se za dio kod Bezdana, auto parkirali kod skoro obnovljenog muzeja Batinskoj bitci i prepustili se dugoj šetnji.

Isto kao ljeti ali skroz drugačije

Ovo nam je jedna od omiljenih destinacija ljeti, kada tu nalazimo i hlad i osvježanje i dovoljno zelenila. Ne postoji dobra usporedba kojom bi se dočarala ogoljelost prirode, a zadržala njena ljepota. U svakidašnjim trenucima ogoljenost je ranjiva, nekad i sramotna, dok je ogoljena priroda ponosna, transparentna i divna. Šetali smo od muzeja, ka vikend naseljima Daraži fok i Dondo. Poslije jednosatne šetnje uočili smo da se odmah iza grmlja može proći do jednog poluotoka na kom se nalazilo i neko dobro skriveno kampersko mjesto s uređenim stolcima

i stolom. Nevjerojatno je da smo nebrojeno puta do tada bili na ovom mjestu, a da nikada nismo otkrili ovaj kut ukradene prirode. Naravno da smo pohitali tamo i napravili malu stanku, porazgovarali s Dunavom i posjedili zamišljeni i zahvalni sebi i ideji što na ovakav način počinjemo godinu.

Bliski susreti

Kada su vam horizonti prošireni, mnogo je veća šansa da ćete ugledati nekog od domaćeg stanovništva u njihovom trku. Mi smo imali sreću, pa baš kada smo završili sa šetnjom, hodajući ka kolima i uživajući u kiši koja je odlučila dati svoj doprinos, sreli smo krdo srna i par jelena, a nešto dalje od nas, jedna velika divlja svinja je osmatrala naše kretanje. Po fotografijama koje smo napravili tog dana, saznali smo da nam je društvo pravio i jedan šakal, ali na velikoj distanci, pa je ostao nezapažen.

Prednosti ovoj godini prijedloga su te što je primjenjiv na bilo koji šumarak, dio prirode uz vodu ili neko mjesto koje recimo volite samo ljeti posjećivati, a još jedna dobra stvar je što ne zahtijeva planove, pripreme i dozvoljava vam spontanost i priliku da ustanete ujutro i tek tada odlučite da je dan idealan za ovako nešto.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Subotica poziva Vas na

KNJIŽEVNO PRELO

u Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“
u petak, 9. 2. 2018. s početkom u 19 sati

gdje ćete na preljskom stolu imati knjigu i riječ, ali i

predstavu „SKRIVENO U OKU“,

scensku igru prema motivima knjige *Skriveno u oku* Helene Sablić Tomić

u izvedbi studenata 2. godine preddiplomskog studija glume i lutkarstva

Umjetničke akademije u Osijeku,

pod mentorstvom izv. prof. art. Roberta Raponje,

izv. prof. art. Tatjane Bertok Zupković i Katice Šubarić, ass.

U programu sudjeluju pjesnici, recitatori, glumci, tamburaši...

Na prelu se jede i pije, al' pravo bez duševne hrane nije!

MAČKARE
premundureni dani

2018

POZIVAMO VAS !

10.2

MASKENBAL
sportska hala Golubinci
sa početkom u 19h

11.2

KARNEVAL
na ulicama Golubinaca
sa početkom u 14h

HRVATSKI KULTURNI CENTAR
„BUNJEVAČKO KOLO“

KATOLIČKO DRUŠTVO
„IVAN ANTUNOVIĆ“

PRIREĐUJU

**8. PRELO
SIĆANJA**

11.II.2018.

Okupljanje u središtu grada kod spomenika Presvetoga Trojstva u 17 sati.

Sudjelovanje na Svetoj misi u Franjevačkoj crkvi u 17.30 sati.

Nakon Svete mise odlazak u dvoranu HKC „Bunjevačko kolo“
sa svečanim početkom u 19.30 sati.

Jedini uvjet nazočnosti jest odijevanje SVEČANE BUNJEVAČKE NOŠNJE (zimске).

